

SƏYYARƏ MƏMMƏDLİ

ZAMANIN ƏL

AĞACI

"YURD" NPB
BAKİ - 2007

M-51

Redaktor:
Məlahət Yusifqızı

Rəssam:
Ədalət

Səyyarə Məmmədli. **"Zamanın əl ağacı"**, 232 səh.
"Yurd"NPB, Bakı, 2007

M 51 $\frac{4702060202}{081-2007}$ Qrifli nəşr

© S.Məmmədli - 2007
© "Yurd" NPB - 2007

ŞEİRİMİZİN SƏYYARƏSİ

İmzasını çoxdan tanıyıram. Yaddaşımda yaşaya biləcək misraları var. Əgər şairin misraları kiminsə yaddaşına köçə bilirsə, o şairin ömrü də o misraların ömründən uzun olur. Şeirimizin xəritəsində o qədər imzalar, adlar var ki... Bəzən bir adın içində yüzü yerləşir, çox-çox şeirlərin konveyer üsuluyla, sanki eyni qəlibdən çıxmış kimi doğrulması ilə çox-çox şairin də ekiz qardaş və bacılar kimi bir-birinə bənzəməsi indi adi hala çevrilib.

Amma Səyyarə Məmmədli bir kimsəyə bənzəmir.

Azərbaycanda zərif cinsin nümayəndələrindən şeir yazan, qələmə sarılanlar çoxdu, amma bunların çox az bir qismi ŞAİRdir. Ümumiyyətlə, “ŞAİR olmaq odur ki, gərək – Pozmayıb həyatın ilk qanununu, öz damarlarından qanı çəkərək Vurub isidəsən özgə qanını...Qoy lap qurbağanın nəğməsi olsun, dünyaya təzə bir nəğmə ver ancaq.”(Sergey Yesenin).

Səyyarə Məmmədli də bu mənada ŞAİRdir.

Mən bu şairin şeirlərində bir bütövlük və ciddilik gördüm.Adətən bu təyinləri kişi şairlərin adları qarşısında işlədirlər. Çünki zəriflərin şeirlərində hisslərin, duyğuların min yerə paylanması şahidi oluruq. Hər hansı qadın – o ki şair ola – təpədən-dırnağa həssaslıq mücəssəməsidir. Qadınlar bu dünyada sevgilə-rində vüsala çatanda da ayrılıqdan yazırlar. Onlar sevgi şeirlərində min dəfə ölüb-dirilirlər və əlbəttə, ölmürlər.

Səyyarəni fərqləndirən cəhət isə qadın poeziyasına (bu ifadəni şərti qəbul edin) xas olan bu qarmaqarışıqlıqdan, xaosdan bilmərrə uzaqlığıdır.

Səyyarə dərd şairidir, amma bu dərd eşq dərdi deyil – Vətən dəridir.

Mən çox-çox zərif şairlərin şeir kitablarını oxumuşam. Məsələn, elə şair kitabı ki, onun müəllifi köçkündü, qaçqındı (bundan böyük dərd olarmı?), amma onun şeir kitabında uğursuz sevgi uğursuz şeirlərlə də açılır və qapanır.

Səyyarənin şeirləri dərdli idi, amma bu dərd həm də poeziyanın dərdinə çevrilir. Səhv etmirəmsə o, Göyçədənindir və kimə məlum deyil ki, Göyçə indi məzarları od tutub alıxan Ələsgərlərin batmış qəbirlərini xatırladır.

Səyyarə Məmmədlinin Göyçə dərdi təkcə Səyyarə Məmmədlinin dərdi deyil. O dərd həm də bizim dərdimizdir. Bu dərdi sönməyə qoymayan, onu daim alışdıran bir ocaqdı Səyyarənin şeirləri.

Saçları Göyçənin qarlı dağları,
Doluxmuş gözləri Göyçə gölüdür.
Dil açıb ömrünün şirin çağları
Sanki özü boyda Göyçə elidir.
Yanıxıb-yanıxıb alışır anam,
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Bilmirəm dərdimi neyləyim, Allah!
Bu dərdi mən necə dinləyim, Allah!

Böyük Vətəni sevmək, bala Vətəni - Göyçəni sevməkdən başlayır. Vətən isə:

Sərhəd – Vətənimin çatılmış qaşı,
Gözü gedənlərin yolları üstə.
Bu torpaq dayanıb ulu Babəkin
Qürbətdə kəsilən qolları üstə.

Daralsa da qismən özündə torpaq,
Düşsə də vətənsiz yağı əlinə,

Nəsimi dönübdü vətəndən uzaq
Vətənin əbədi həqq heykəlinə!

Bu misraları oxuyanda mən Məmməd Arazın, Söhrab Tahirin, Xəlil Rza Ulutürkün, Sabir Rüstəmxanlının Vətənə həsr etdikləri və əsil poeziya nümunələri olan şeirlərini xatırladım. Budur, Araz haqqında şeir:

Sakit axır Araz, nədən çağlamır?
Qəm yükü dağılsın, azalsın bir az.
Böyük Şəhriyarın söz düzümünü
Dağıdarmı deyə çağlamır Araz?

O iki varlığın bir düşüncəsi,
Yenə dalğın-dalğın xəyala dalıb.
Köksündə o taydan baxan ümitsiz,
Donuq baxışların əksimi qalıb?

Səyyarənin şeirlərində Azərbaycanımızın son 20 ildə keçdiyi tarixi yolun reallıqları əks olunur. O, bir şair kimi son dərəcə həssasdır, bu həssaslıq bəzən kiçik bir qılgılcımdan törəyib oda, alova dönür. Mərhum şairimiz Qabilin “Çadırlara alışmayın” şeirinə cavab olaraq yazılmış şeirdə bunu açıq-aydın görə bilərik.

Torpaq durub şəhidlərin çiynində,
Ana-bacı qalıb əli qoynunda,
Tamahkarın gözü qaçqın payında
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?

Bəzən onun şeirlərində həddindən artıq görünən manevr motivlərə də rast gəlirik. Ancaq bu manevr motivlər sızıltı və fəryaddan yox, dərdin böyük-

lüyündən yaranır.

Bu dünyaya gələn gündən
Kirpiyimdən yaş asılıb.

Nə bahar yaşadım ki mən
Yaxamdan bu qış asılıb.

Şair həyatda, məişətdə, mənəviyyatda rast gəldiyi
hər nəsnəyə məhz o dərddin böyüklüyündən baxır.
“Küçə reklamları” şeirini oxudum, əvvəlcə zənn etdim
ki, bu şeir urbanizasiya dövrünün eybəcər bir
bəlasından söz açacaq. Amma yox! Səyyarə bu
mövzuya da dərd guşəsindən boylanır:

Torpaq atın ovuc-ovuc
“Yanıb-sönən” gözlərinə,
O üzündə torpaq görüm
şəhid olmuş,
Torpaq görüm
inildəyən.
Çadır çəkin
saxta, köksüz üzlərinə.

Torpaq tökün,
çadır çəkin
o reklamların üzünə,
Yalanlara işıq düşsün!

Götürün o reklamları!
Narahat, nakam, nigaran
Ruhlara xəyanət olar.
Götürün o reklamları.
Bu şəhərdə
Şəhidlər Xiyabanı var!

Onun “Əbülfəz Elçibəyə” şeirini oxudum.
Patetikadan, mədhiyyəçilikdən uzaq olan bu şeirdə
böyük Elçibəyin sözlə hörülmüş poetik heykəli ilə
üzləşdim.

Tanrı dağına yol aldı,
Yetməyə erkən ruh oldu,
O bir gediləsi yoldu
Özü o yolun başında.

Yandırır-b-yaxdı xilqəti,
Qoyub getdi həqiqəti,
Qəlbində Təbriz həsrəti
Qarabağ dərdi başında.

Yüz ildə bir olan işdi,
Yolumuza bu nur düşdü,
Onu Allah göndərmişdi
Öldü Peyğəmbər yaşında.

Mən Səyyarənin şeirlərində yaxşı mənada
publisistika ilə poeziyanın vəhdətini hiss elədim. Bu,
yaxşı cəhətdir ki, yavan-yalxı publisistika yox, çağırış
və istiqlal ruhlu publisistika poeziya ilə qovuşur.
Xüsusilə, Xocalı və 20 Yanvar faciələri ilə bağlı
şeirlər mənə əlində gül dəstəsi ilə qəzəb qılıncını
yanaşı tutan bir şairin çağırışlarını bəyan etdi.

Çox ağırdır
yarılanmış məmləkətdə yaşamaq.
Ürəyim yaşla doludur.

Ürəyim
böyük bir ümmanın

lal xəritədə
kiçildilmiş şəkli,
Damarlarımda axan da
qan deyil,
ürəyimdən şaxələnən çaylardır.

Bu cür obrazlı, içi poeziya ilə dolu misralar çoxdu Səyyarənin şeirlərində. Qeyd edim ki, onun şeir dili axıcıdır, rəvan və səlisdir, səni-oxucunu heç bir anlaşılmazlıq divarına, səddinə tuşlamır. Bircə nümunə göstərim, kifayətdir:

Dolu piyalədir,
gəlib dağlardan,
Meşələrdən ətir, tərəvət udub.
Hər ötən yolçuya paylamaq üçün
Dağlar sanki onu əlində tutub.

(“Göyçə Gölü”)

Səyyarə təbiəti duyur və onun poeziyada pəsmini lövhələrə çevirməyi bacarır, çünki özü təbiidir. Təbii olmayan şair təbiət şeiri yazı bilməz. Həm də təbiət sevmək azdır, təbii olmaq da azdır, ən əsası təbiətdə hamının gördüyünü hamının görə bilmədiyi şəkildə şeirə gətirməkdir.

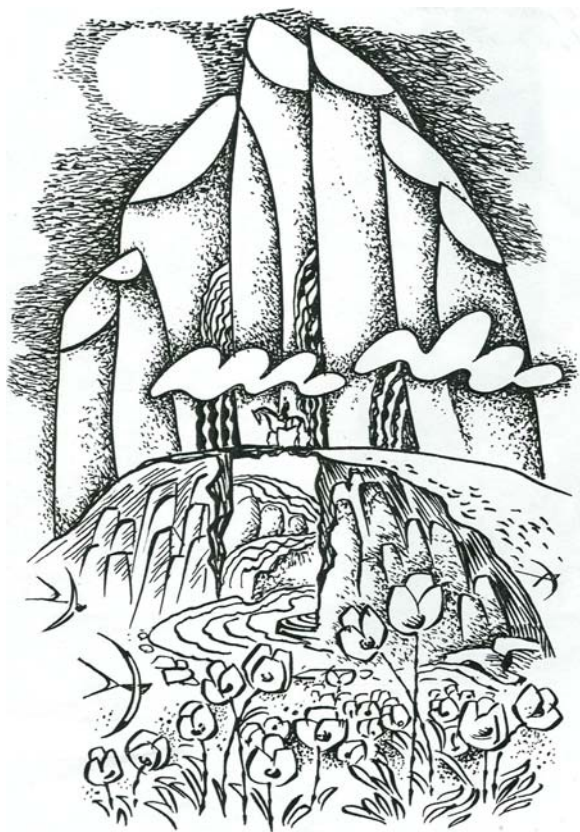
Səyyarənin kiçik, miniatur şeirləri də xoş təsir bağışlayır. Məna yükü var bu şeirlərdə.

Nə arzulayırdım Səyyarəyə? Bu yazının adını “Şeirimizin Səyyarəsi” qoydum. Bəlkə də bu həqiqətdir, bəlkə də bir arzudur. Arzudursa, öz adından o poetik ada doğru can atsın. Həqiqətdirsə, qorusun bu adı...

Vaqif Yusifli.

Filologiya elmləri namizədi.

I FƏSİL

*Vətən - ömrün sonu,
torpağın sonu,
Ölümsüz torpağın son həddi toxdur.
“Sərhəddə qədərdir Vətən” deyənlər
Mənim vətənimin sərhəddi yoxdur.*

Vætən særhæddi

Vətən – torpağımda, Vətən – uzaqda
Taleyin sonucu qazdığı torpaq,
Vətən – Tanrı yazan alın yazımı
Silib başdaşıma yazdığı torpaq.

Vətən – ömrün sonu,
torpağın sonu.
Ölümsüz torpağın son həddi yoxdur.
“Sərhəddə qədərdir Vətən” deyənlər
Mənim vətənimin sərhəddi yoxdur.

Sərhəd dırəkləri – bitməmiş ömür...
İtib oğulların getdiyi yerdə.
Bitib vətənindən uzaq vətənçün
Bir ömrün yarımçıq bitdiyi yerdə.

Qalan ömrünü də verib vətənə
Uzadıb vətənin ömrün oğullar,
Məzar daşlarıyla öldüyü yerdə
Sərhəd dirəyinə dönüb oğullar.

Sərhəd – vətənimin çatılmış qaşı,
Gözü gedənlərin yolları üstdə,
Bu torpaq dayanıb ulu Babəkin
Qürbətdə kəsilən qolları üstdə.

Bir sərhəd dirəyi neyləyə bilər
Bu xalqın, torpağın səbri önündə?!
Sərhəd diz çökmürmü, qürbətdə ölən,
Böyük dühaların qəbri önündə?!

Daralsa da qismən özündə torpaq,
Düşsə də vətənsiz yağı əlinə,
Nəsimi dönübdü vətəndən uzaq,
Vətənin əbədi “Həqq” heykəlinə!

Sərhəddən o yana böyüyür Vətən.
İçində öz dərdi özünü əzir.
Min illərdi ulu Dədə Qorqudum
Dünyanı Atilla atıyla gəzir.

Yurd, Vətən başlayır “Ana” adıyla
Qoşalaşıb sözə gəldiyi yerdən,
Bu torpaq götürüb “Vətən” adını
Anamız Tomrisin öldüyü yerdən!

Vətən - ömrün sonu, torpağın sonu,
Ölümsüz torpağın son həddi yoxdur,
“Sərhəddə qədərdir Vətən” deməyin
Mənim vətənimin sərhəddi yoxdur!

GÖYÇƏ

O bərli-bəzəkli nazənin kimi
Dağların qoynunda nazla dayanıb,
Hüsnünə göz dikmiş uca bir zirvə
Sanki Ələsgərdir, sazla dayanıb.

Baxışlarına sədd çəkirmiş kimi
Çən-duman yalayır bəzən başını,
Sıyrılıb dumandan qəm dəryasında
Asta-asta yırğalayır başını.

Süzülüb dağların sim-sim qoynuna
Dərdi çiçək-çiçək misralanıbdır,
Yoxsa da eşqində da bir arxa ona
O öz vüqarına arxalanıbdır.

Bir eşqin dastanı bitməmiş hələ
Demə Səhnəbanı gəlib gedibdir,
O saz-söhbətli dağ öz Göyçəsiylə
Bitməmiş dastandan bir səhifədir.

ARAZ SAKİT AXIR...

Araz sakit axır,
bəs üzündəki
O dilsiz gileylər, kədər, qəm nədir?
Araz sakit axır, fəqət qəlbini
Bürüyən sarsıntı, təlatüm nədir?

Araz sakit axır, məlul gözü
Dikib gah o taya, gah dabu taya.
Bəlkə o günahkar sayır özün
İki qəlbi ayrı salıbdır deyə?

Bir torpaq birləşib burda ayrılır,
İki qardaş əli ayrılır burda.
Bəlkə varlığını bildirməməkçün
Lal bir xəyal təkin axır Araz da.

Sakit axır Araz, nədən çağlamır?
Qəm yükü dağılsın, azalsın bir az.
Böyük Şəhriyarın söz düzümünü
Dağıdarmı deyə çağlamır Araz?

O iki varlığın bir düşüncəsi,
Yenə dalğın-dalğın xəyala dalıb.
Köksündə o taydan baxan ümitsiz,
Donuq baxışların əksimi qalıb?!

Səbrlər, təmkinlər Xəzər tək dolub,
Narahat çalxanır öz yatağında.
İki can ayırıdır, fəqət Kür, Araz
Bir qardaş qanıtək qovuşur onda.

Sakit axır Araz, böldüyü torpaq,
Bölünən qəlblərin lal istəyi tək,
Axır hər həsrətin, hər bir arzunun
Tükənməz davamı, birgə səyi tək.

GÖYÇƏLİLƏR DAĞILDILAR GÖYÇƏDƏN

“Göyçəlilər, dağılmayın Göyçədən”

H.Arif.

Şair, harayının canı varı-mış,
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən!
Şərin açılacaq donu varı-mış,
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən!

Göyçəlilər ürək-ürək ovuldu,
Göyçəlilər yanıb-yanıb qovruldu,
Dağnan-daşnan, düznən, zornan qovuldu
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən.

Dağıldılar gözdə bir əlçim bulud,
Dağıldılar Göyçə saçlarında dən,
Dağıldılar gözdə bir atəş, bir od
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən.

Ah, bu necə bahar, bu necə yazdı,
Torpaq çəmən-çəmən qəm-kədər yazdı,
Düz yalan selində, dumanda azdı
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən.

Dağıldılar özü-özünə qədər,
Dağıldılar qisas gününə qədər,
Yenidən qoynuna dönənə qədər
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən.

GÖYÇƏLİLƏR QAYIDACAQ GÖYÇƏYƏ!

Dərdin hər üzünü görüb yaşadığ
Nə yerə sığmaz bu zillət, nə göyə,
Ümidimiz sapa döndü, yaşadı...
Göyçəlilər qayidacaq Göyçəyə!

Eey, Dədə Ələsgər, dayanma dalğın
Haqqı gec anılır bu ulu xalqın,
Şər hələ güclüdür, hələ də azğın
Göyçəlilər qayidacaq Göyçəyə!

Dönüncə özünə haqqın qüdrəti,
Qayıdınca türkün birlik şöhrəti,
Min-min silah əyməz bircə qeyrəti
Göyçəlilər qayidacaq Göyçəyə!

Yağı qəlbimizə yara, dağ vurub,
Tale baxtımıza qara bağ vurub,

Hələ qarşımızda Qarabağ durub
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Qayıdacaq, Ağdam, Şuşadan keçib,
Qayıdacaq şəri gözündən biçib,
Kəlbəcərdən keçib, Laçından keçib
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Türklər təklənməsə basıla bilməz,
Bu tarix beləcə yazıla bilməz,
Orda yad qəbirlər qazıla bilməz
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə !

Yığıb gözlərinə Göyçə Gölünü,
Baş qoyub düzünə, qucub çölünü,
Öpüb gözlərinə qoyub gülünü
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə !

Həsrətim səbrimi basar da keçər,
Aydınlıq zülməti aşar da keçər,
Yurdsuza yurd olma, ay Basarkeçər
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Köpək arxasına quyruqdu sonda,
Dağılan Oğuzlar yumruqdu sonda,
Qasas gör nə qisas olacaq,
onda...
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Göyçəlilər yaşayammaz Göyçəsiz,
Dağlar vüqarsızdır dumansız, çənsiz,
Bülbüllər lal olar bağısız, çəmənsiz
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Döz, dədəm Ələsgər, söz zamanındı,

Quyu qazanındı, düz yazanındı,
Meydan əvvəl-axır sən – ozanındı...
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

Adım Səyyarədir, kəndim Kəsəmən,
Dönəcəm qoynuna bir gün kəsə mən,
Hələ ki qoy deyim, dönüb səsə mən
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə!

ÇADIRLARA ALIŞMAYIB, NEYLƏYƏK?

*(Qabilin “Çadırlara alışmayın”
şərinə cavab)*

Şair qardaş, Tanrı bızə qarğadı,
Çadırlara alışmayıb neyləyək?!
Üstümüzdə gəzən quzğun, qarğadı
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Torpağımız oyum-oyum oyulur,
Evlərimiz talan olur, soyulur,
Körpə yanıb qundağında kül olur
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Nəyimiz var?
Çadırlara sığındıq
Bu zülmü də ötüb-keçəri sandıq.
Yaman günün ömrü yaman uzandı...
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Ölən öldü, qaçan qaçdı, a qardaş!
Zülüm-zillət həddin aşdı, a qardaş!
Dərd bizimlə doğmalaşdı, a qardaş!
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Sularımız durulmur ki, durulmur,
Haqq-ədalət doğrulmur ki, doğrulmur,
Şər at çapır, yorulmur ki, yorulmur...
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Torpaq durub şəhidlərin çiynində,
Ana-bacı qalıb əli qoynunda,
Tamahkarın gözü qaçqın payında
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Burda torpaq, başda kürsü davası,
Beynimizdə ölüm-qalım havası,
Bir torpaq ki ola düşmən yuvası
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Görürsənsə, sonunu de, bu yasın,
Müxənnəti istəyinə çatmasın,
Şair qardaş, şairliyin tutmasın,
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

Meydan şərin, xeyir elə təkdi, tək,
Sən də dərd yükləmə, bacarırsan çək.
Zaman kimi üzümüz də bərkdi, bərk
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

İllər keçdi, yana-yana alışdıq,
Biganəlik hopdu qana, alışdıq,
Qılıncımız girdi qına, alışdıq
Çadırlara alışmağa nə var ki?!
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?!

BASINA KÜL, BELƏ DÜNYA

Ummaq daha keçib səndən,
Küsməyim hansı üzündən?
Vaxtsız doydum, vaxtsız səndən
Başına kül, belə dünya!

Yurdumuzda it ulayır,
Yağılar meydan sulayır,
Biz sayırıq, fəlak sayır...
Başına kül, belə dünya!

Kürsü başda, yer ayaqda,
İşlərimiz baş-ayaqdı,
Haqq nahaqdı, nahaq haqqdı
Başına kül, belə dünya!

Bu qəfil zərbə bərk oldu,
Söz karıxdı, göz tutuldu,
İçim çölümə görk oldu
Başına kül, belə dünya!

Elim sürgün, elim qaçqın,
Çadırlar tək dərdim min-min,
Haqqı yoxdur səndə haqqın
Başına kül, belə dünya!

Səndən oğullar gedibdi,
Gərəyin, dirəyin idi,
Elə gidisən ki gidi
Başına kül, belə dünya!

Tamahkarı ac qoymursan,
Dilənçidən pay umursan,

Qandan doymursan, doymursan...
Başına kül, belə dünya!

Şərin ağzı ballanıbdı,
Xeyir yaman aldanıbdı,
Taleyimiz bağlanıbdı
Başına kül, belə dünya!

Doğruya kor, düzə karsan,
Düşməyə gen, dostə darsan,
Nə yoxsan sən, nə də varsan,
Başına kül, belə dünya!

El qırılır, yurd dağılır,
Oynayırsan, şəhər nə çalır,
Qisas qiyamətə qalır...
Başına kül, belə dünya!

ÖZÜM DEYİLƏM

Torpaq, Vətən yarılandı,
Ət sümükdən aralandı,
Ömrüm-günüm qaralandı
Mən indi özüm deyiləm.

Sevinc itib ilim-ilim,
Üzülüb hər yerdən əlim,
Bunca gözəlləşdi ölüm...
Mən indi özüm deyiləm.

Səbr eyləyib yatan olduq,
Durub torpaq satan olduq,

Südə haram qatan olduq,
Mən indi özüm deyiləm.

Tutuldum şəhid ruhuna,
Qaçqın, didərgin ahına
Batdım torpaq günahına
Mən indi özüm deyiləm.

Kişilər var, ölü, leşdi,
Əsil kişi üçdü, beşdi,
Çiyinlərim kişiləşdi
Mən indi özüm deyiləm.

Hanı o ruh, hanı o “mən”,
Nəşəyəm, dərdimdə sönən,
Hər nəyəm, deyiləm həmə
Hər nəyəm, düzüm deyiləm,
Mən indi özüm deyiləm!

BU DÜNYAYA GƏLƏN GÜNDƏN...

Hər şey asılıdır bizdən
Bizsə bir tükdən asılı,
Bu dünyaya gələn gündən
Kirpiyimdən yaş asılıb.

Bir acı iz qoyur hər il,
Adətkardı deməyə dil,
Bəxt də yerimir, elə bil
Ayağından daş asılıb.

Elə bil aldanıb hamı,
İtirib eşqə inamı,

Bu üzüyün gözü hanı?
Üzərində qaş asılıb.

Yolum çəkilib ömürdən,
Yol ağartdım saçda dən-dən,
Nə bahar yaşadım ki mən
Yaxamdan bu qış asılıb.

Düz kəsilən, əyri qalan,
Düzü düzdə qoyub yalan,
Dil həqiqət dediyi an
Boğazından baş asılıb.

Hər şey asılıdır bizdən,
Bizsə bir tükdən asılı,
Bu dünyaya gələn gündən
Kirpiyimdən yaş asılıb.

ÇADIRDA YAZILAN ŞEİRLƏR

*(Çadırdə yaşayıb-yaradan
şair Vahid Əlifogluna)*

Vaxt ötürmək üçün deyil
Bir yığın dərddi, möhnətdi.
Giley etmək üçün deyil,
Əsrə, zamana töhmətdi
Dərd var ki, ötüb-keçəsi,
Dərd də var, ətək-ətəkdi.
Hələ gözdən su içəsi
Zülmə, əzaba kötəkdi
Çadırdə yazılan şeirlər.

Bitirmədi, hər nə əkdik
Şoran torpaq söz göyərtdi.
Göz yaşıyla hər nə yedik,
Hər nə yedik iç göynətdi.
Hər nə əkdik, dərdə döndü
Varaq-varaq, yığın-yığın.
Torpağa bizdən yaxındı,
Allaha torpaqdan yaxın
Çadırdə yazılan şeirlər.

Düz aradım, çadırlarda
Gördüyümdən düz olmadı.
Üz aradım, o həyatın
Üzü qədər boz olmadı.
Yetişməyib kal həqiqət,
Hələ laldı, lal həqiqət
Sizdədir əsil həqiqət
Çadırdə yazılan şeirlər.

Nə yaxşı ki şairlər var,
Şair zülmət əridəndi.
Nə qədər ki, şairlər var,
Əzab çiyinlərindədi.
Eldən-elə qaçaq düşmüş
Qaçqınların öz səsidə.
Əzab yeyib, qəm daşımış
Dərdin dəymiş meyvəsidi
Çadırdə yazılan şeirlər.

Dərd qocalar, söz qocalmaz.
Hər gələn gün ötəsidi.
Şor torpağa ələnən söz
Öz yurdunda bitəsidi.
Hər şey dönüb də özünə,

Dolunca öz qəlibinə,
Çadırlardan xatirədi
Bu gündən sabahkı günə
Çadırdə yazılan şeirlər.

Yaşamır,
yaşamağı yamsılayır
çadırdə böyüyən uşaqlar.
Dərdlərlə
köklü-köməcli doğulurlar.
Özlərindən qabaq
dərdləri böyüyür
özgə yardımlarıyla.
Yaşları çatmır dərdə
dərdə məhkum
çadır uşaqlarının.

O qədər çox yaşadım ki,
gördüm
torpaqla insanın
cismən dəyişdiyini.
Gördüm
torpağın da insan kimi
qəlibinə dağ,
gözünə mil çəkildiyini.
Gördüm
torpağın dil açıb
insan kimi
insandan imdad dilədiyini.

Fəqət görmədim
harayına yetilib
dərdinə əlac edildiyini.
Görmədim, görmədim.
O qədər az yaşadım ki!

*Son zamanlar qəbristanlıqlar
yaman böyüyür.*

Torpağımız daraldıqca,
Daralıb sıxıldıqca,
Alınan torpaqlarımızla
aramızda
illər çoxaldıqca,
sayı çoxalır qəbirlərin.
Böyüyür qəbristanlıq.
Kimi bezib dərddən-fikirdən,
Tükənir özü-özündə.
Kimi çörək dərdindən,
ailəsinə əliboş dönməkdən
üstün tutur ölümü.
bezib artıq özü də.

Böyüyür qəbristanlıq,
Böyüdükcə dərdlərimiz,
ağrılarımız.
Böyüdükcə qəbristanlıq
inləyir torpaqlarımız,
Ölür intiqam gözləyən
şəhid ruhlarımız.

Gözünü dikib asfalt döşəməyə
fikir eləmə, qardaş!
Asfalt çörək bitirmir.
İmdad diləmə Allahdan,
Əllərini açıb göyə.
Allah çörək yetirmir.
Bez öz dözməyindən,
Dözə-dözə bezməyindən.

Bir qarın çörəkdən ötrü
Bezmə öz canından.
Hələ ki keçməmişən
o torpaqlar yolunda
20 % qanından.
Ölməyə haqqımız yox
bir parça çərək üçün.
Ölmək gərək
o çörəyi bitirən
bir ovuc torpaq üçün

Bezib
vaxtsız-vədəsiz,
bu yarımçıq torpaqda
ömrünü yarımçıq
vurma başa.
Ölmək hünər deyil, qardaş!
Ölümə nə var ki?
Özündə güc tapıb da,
Öldürüb də
ölümü sən,
Hünərin var BÜTÖV yaşa!

Əllərim açılib göyə
Gözlərim göyə dikili,
İlahi üz sorağında
Yer ilə göy arasında
Qalmışam dara çəkili.

Nə yer var yerə enməyə,
Nə üstündə qır qazanı.
Torpaq var gedib ölməyə,
Torpaq var dardan usanıb
Yanır, ay Allah, çataçat
Məni o sınmış budağın,
O torpağın oduna çat !

Bu bələda, bu dərd-sərdə
İllər bizi qoyub gedir.
Millət büt yaradıb yerdə,
boş vədlərə uyub gedir.
Yüzdən birə əcəl düşən,
Ölən cana doyub gedir.
Allah, belə adiləşən
Ölümün fəryadına çat !

Məni tutub şəhid qanı
Barmağım tətiyə gəlmir.
Torpaq günahın qurbanı,
Edən bu günahı silmir.
« Məkkə yuduğu » günahı
Allah da sinirə bilmir.
Ay bu millətin Allahı,
Millətimin dadına çat

Ağ saç aldadır yaşıım,
Yaşdan artıq çəkib başım.
Bu riski hər addımbaşı
Edirik, Allaha pənah !

Kim var, dərdi kimlə bölək ?
Dərdə tək dözürmü ürək ?
Sinirə bilək, bilməyək
Ötürük, Allaha pənah !

Getdiyimiz yol nə yoldu ?
Bu yol niyə daşla doldu ?
Bəlkə ölümə tuş olduq ?
Gedirik...Allaha pənah !

KİMİ GÖZLƏYİRSƏN ?

Bilmirəm, çaylarmı axdı tərsinə ?
Yazılanı kim oxudu tərsinə ?
Bu torpaq oğrusu, yer hərisinə
Nə dil, nə əməllə biz batın olduq.

İlk nahaq qan axdı araya o gün,
Oğullar tələsdi haraya o gün,
Qadın yaylıq atdı araya o gün
Qayıdıb o yatan biz yatan olduq.

“Düz addım” səhv yola iz olur bəzən,
Ağıl yox, qan deyən düz olur bəzən,
Səni gözləyirik illərdi, bəs sən
Kimi gözləyirsən, ay Vətən oğlu?!

Yer də qaçır ayaq altdan,
Bu dünyadan bezib yer də.
Sanki dəyişib dünyasın,
Yer axtarır başqa yerdə.

Dönərgəsi dönüb daha
Bu dünyanı ahlar alıb.
Altı da, üstü də bizik
Bu dünyanın nəyi qalıb?!

Olub hər bir dərddə ortağ,
Dirilir su içib gözdən.
Gəldik olaq yeni torpaq,
Bu dünya köç edir bizdən.

Bu tale nə ağır yük oldu ömrə,
Bir daşqın suyu tək töküldü ömrə,
İllərdi, bu suyu mən bu xəmirə
Qata bilmədim ki, qata bilmədim.

Yiyəm tək qapımdan izinsiz girdi,
Öz halal ömrü tək ömrümü sürdü.
Bu yersiz qonağı, bu yerli dərdi
Nə ata , nə də ki tuta bilmədim.

Daha nələr edim, dözsün,
səbrimə
Oğul tap, gül-çiçək düzsün səbrimə,
Sənə can atırdım, çatdım qəbrimə,
Göyçəm, heyif sənə çata bilmədim!

Bu dünyaya gəldik ki,
bu dünyanın ağırlığına
çiynimizi verək.
Gəlmədik ki
təkcə sevincini,
xeyrini dərək.
Ağac kimi çürüyənəcən,
durmağa tab gətirənəcən
duracağıq.
Bozluğundan bozarıb,
qaralığından qaralıb
axırı torpaq olacağıq.

KÜÇƏ REKLAMLARI

Hardan gəldi,
necə yol tapdı şəhərə
axın-axın
bu əcnəbi reklamları.
Səpələnib
küçə-küçə,
döngə-döngə,
yaxın-yaxın...
Alıb şəhəri özündən,
Meydan oxuyur şəhərə
Bu əcnəbi reklamları.
Küçə bəs deyilmiş kimi
Kök atıb yerin altına,
Calanaraq
metro uzununu uc-uca,
Metro bəs deyilmiş kimi

Pərçimlənib
binaların sağ-soluna,
Az qala binadan uca.

Hardan gəldi,
necə yol tapdı şəhərə
bu reklamlar,
şəhəri sərməst eləyib.
Əhsən belə “Azadlıq”a!
Özümüzü buxovlayıb
İçimizdə
Özgəni sərbəst eləyib.

Hanı mənim öz mənliyim?
Bu reklamlar
Gözümüzü pərdələyib.
Hanı mənim milliliyim?
Bu reklamlar
bu şəhəri
özümüzə yad eləyib.

Yaraşarmı,
məmləkətin
bu ağırlı ürəyində
bir milçəyin dəvə boyda
bu yabançı reklamları?
Kimlər belə əsir etdi
bu şəhəri,
bu milləti
bu yalançı reklamlara?

Bu “Çay”ların əvəzində
Donub Arazım, Həkərim.
Bu “Sok”ların əvəzində
Sorulur şirəm, şəkərim.

Min çeşidli siqaretlə
ürəyimə,
beynimə zəhər sorulur.
Doğrular ağ yalan olur,
Yalan gözümdə durulur.

Götürün o reklamları!
Görə bilmirəm dərdimi.
Götürün o reklamları!
Elə bil yad şəhərdəyəm
qərib kimi.

Torpaq atın ovuc-ovuc
“Yanıb-sönən” gözlərinə,
O üzündə torpaq görüm,-
şəhid olmuş,
torpaq görüm
inildəyən.
Çadır çəkin
saxta, köksüz üzlərinə.
O üzündə çadır görüm
düzüm-düzüm,
Çadırlarda üzlər görüm,
gözlər görüm,-
Min ümidlə
şəhərdən imdad diləyən.

Torpaq tökün,
Çadır çəkin
o reklamların üzünə,
Yalanlara işıq düşsün!
Torpağımda qalanlara,
Olanlara işıq düşsün!
Görək necə talan olur
torpağımız.

Görək necə yandırılır,
dağıdılır tariximiz?
Görək qazıb qəbirləri
Daha nələr aradılar?
Görək necə ermənilər
Bizim kökümüz üstündə
özlərinə
Saxta tarix yaradırlar?

Götürün o reklamları!
Narahat, nakam, nigaran
ruhlara xəyanət olar.
Götürün o reklamları
Bu şəhərdə
Şəhidlər Xiyabanı var!

ƏVVƏLİM OLMAMIŞ...

Bir dolu buludam göyün üzündə,
Dərdi ürək-ürək yığıram elə.
Yağmıram çəmənə, dağa, meşəyə,
Yağanda içimə yağıram elə.

Hələ də tuşam mən şərin daşına,
Böhtanın, yalanın, şərin daşına.
Qaytarıb çırpam haçan başına
İllərdi yığıram, yığıram elə.

Necə qurtaracaq sonu bu əsrin,
Axdı, tükənmədi qanı bu əsrin.
Sökülür, dağılır, talanır qəsrin,
Mən durub baxıram, baxıram elə.

Səbr eyləyib səbri qiymətdən saldım,

Dözə-dözə yarı-yarımçıq qaldım,
“Allah” deyə-deyə Allahdan oldum
Yenə də Allahı çağırram elə.

Ahlanan, ağlayan ana mənimdi,
Dağlanıb sinəsi yanan mənimdi,
Qüruru tapdanıb sınan mənimdi
Özgə yerdə kömək axtarram elə.

Körpəm qundağında güllələnibdi,
Qanı beşiyində silələnibdi.
Qeyrətim, vüqarım sillələnibdi,
Qəzəbdən şimşəktək çaxıram elə.

Hayqırıram, hayım özümə yetmir,
Naləm iniltidən o yana getmir,
Öz elimdə əlim özümə çatmır,
Gözdə qan-yaş olub axıram elə.

Özgədən güc umur cəsarət, qeyrət,
Həqiqət qılıda, qandalda cürət,
Ürəyimdə dəhşət, gözümdə heyrət
Baxıb yana-yana yaxıllam elə.

Torpaq Vətən deyil, şəhidi yoxsa,
Ruhu bağışlamaz şəhidin yoxsa,
Türk oğlu, tərən di, hayqır di, yoxsa
Əvvəlim olmamış axıram elə.

*“Dədə Qorqud”un 1300 illiyi
münasibətilə yazılmış şeir*

Xoş gəlmisən, Dədəm Qorqud,
Bizə min üç yüzilindən,
Gəldin, gördünmü bir əsər
Gördüyün Oğuz elindən?

Oğuz eli yağmalanıb
Oğuzların yatır hələ,
Oğuz adı damğalanıb
Nahaq qanlar batır hələ.

Qurulmayıbdı çadırlar
İgid oxu düşən yerdə.
İndi qaçqın həyatı var
İgidlər ötüşən yerdə.

Bu dəfə qadın atdığı
Yaylıq düşmədi yerinə.
Qisas, qeyrət boyatıdı
Yaman işlədi dərin..

Yaylıq atıldı araya
Papaqlar başdan sürüşdü.
Yerinə düşməyən yaylıq
Papaqsız başlara düşdü.

Yaşasaq da nişangahda
Qeyrət buzu sınan deyil.
Üz tutma qopuza, Dədə
Bu həna o həna deyil.

Başçı başda olmayanda
Xalq yolunu azan olar.
Milləti darda olanın
Başçısı Xan Qazan olar!

Dilim gəlmir deməyə də
Dərdimizi sən böləsən,
Dönüb yarım eldən, Dədə,
Bütöv elinə gələsən!

Bu dünyada tutduğum yer
Enim, uzunum qədər.
Fəqət dünyaya sığmaram
Dərddən dağılsam əgər!

SƏBRİM-QƏBRİM

Bu dünyaya gələn gündən bu yana
İynə-İynə qazıyıram qəbrimi.
Azalmışam İynə-İynə özümdə
Böyütmüşəm yerə əkib səbrimi.

Zaman öz atını çapdıqca yana,
Səbrim göz yaşım ilə gəlibdi cana.
Ruhum yarpaq kimi sarılıb ona
Hissim önündə diz çöküb səbrimin.

Mənə payız gəlir, o saralmır heç,
Dönürəm torpağa, o qaralmır heç,
Məni tükəndirir, o yorulmur heç
Sınamışam, bərkə çəkib səbrimi.

Sonda səbrim elə qəbrimdi mənim,
Qəbrimsə daşlaşan səbrimdi mənim,
Yol gəlib, qırılıb burda dünənim
Dəfn edin, sabaha büküb səbrimi.

DƏRDLƏR YAŞAYACAQ...

Mən ki bu dünyaya çağrılmamışdım,
İlahi, nə deyib məni yaratdın?
Torpağa, mən hələ doğulmamışdan,
Çəkəcəyim dərdin toxumun atdın.

Yaratdın, mən hələ yaranmamışdan,
Yolumda daş-kəsək, əngəl yaratdın.
Sənəmi on əllə, bol-bol verdiyin,
O daş əngəllərə səngər yaratdın.

Daşdan-daşa dəyir hələ də başım,
Neçə ümid sınıb, qalır daşında.
İrəli şığıyır yel kimi yaşım
Arzularım hələ on beş yaşında.

Özümdən yuxarı boy atıb dərdim,
Bu dərdlər içində başım yaşlaşıb.
Nə qədər sındırdım, nə qədər dərdim
Daha yemək olmur, dərdim daşlaşıb.

Daha yemək olmur, olmasa yenə...
Daş dərdlər yenməyir qaya səbrimi.

O yaşlı dərdlərə gərərək sinə
Yeyirəm ömrümü yalquzaq kimi.

Əkiz doğulduğum bu dərdləri mən
Çəkərəm sürdüyüm bir ömür qədər,
Dərdlər yaşayacaq sonra da məndən,
Heyif ki, bu ömrü sürürəm hədər.

Çox dözdük.
Dözülə-dözülə
bu dözümlər
dözülməz oldu.
Dözə-dözə
biz özümüz də
dözülməz olduq.
Düz basın yarama
Qoy dözməyim
ağrısına.
Bəlkə onda hay verdim
Orda
Yarası açıq qalmış
torpağın çağırışına.

GÖYÇƏM

Göyçəm mənim –
Getsəm yercə yaxınım.
Uzağım göycə mənim.

Göyçəm mənim –
Al-yaşıl, göy çəmənim,
Yamyaşıl sözlərimdi
Hər zaman Göyçə mənim.
Göyçəm mənim
göy dərdim.
Həsrətin çəkə-çəkə
dərdən mən də göyərdim.

Göyçəm –
göy çən-dumanım.
Hər gün Günəşdən qabaq
göyərən göycə danım.

Göyçəm –
gömgöy göy üzüm,
göycə çayım, dənizim.
Qışın sazağında da
Orda göyərən izim.

Göyçəm –
Tanrı qismətim,
Payımdı gözəl-göyçək.
Harayına da göydən
Göy qanadlı, göy atlı,
Goy ərənlər enəcək!

ÖTƏ BİLMİRƏM

Dedilər “Xeyirə qənşər”,
Mən gəlmişəm şərə qənşər.
Yuxularım çıxıb ərşə,
Yata bilmirəm, bilmirəm.

Qop yaxamdan, ey zəli dərd,
Sökmə ömrü ey dəli dərd!
Mən kövrəyəm, sən zalım, sərt
Bata bilmirəm, bilmirəm.

Qıfıl vurub ötənimə,
Sərhəd çəkдилər önümə.
Vətənimdə vətənimə
Çata bilmirəm, bilmirəm.

Ən yağlı tikəm yağıda,
Mənə töhmət, göz dağıdı,
Nə yesəm zəhər, ağıdı
Uda bilmirəm, bilmirəm.

Buna nə deyim, ağlayım?
Haçanacan yas saxlayım?
Mən özümə bel bağlayım,
Yada?
Bilmirəm, bilmirəm.

Yatmış qeyrət, axır oyan!
Yox bu səbrə heykəl qoyan.
Səyyarəyəm, hədəfdən yan
Ötə bilmirəm, bilmirəm.

SƏBRƏ MƏHKUM

Bu millətin səbrini
Görə-görə gəlmişəm,
Görə-görə gedirəm.
Mən özüm də bu səbri
alın yazısı kimi

taleyimə, ömrümə
hörə-hörə gedirəm.
Məhkum olub səbrimə
bu yarımçıq torpaqda
mən də yarımçıq tale
sınıq-salxaq bir ömür
sürə-sürə gedirəm.

*İndi az qala hamıda itirilən torpaqlarımıza
qarşı bir laqeydlik var. Mən qorxuram...
bu laqeydlikdən.*

Bu necə zəhərdir, Allah!
Hey içirlər, içirdirlər.
Torpaq boyda dərdi, Allah!
İçin-için əridirlər.

İçlərdə ballaşır zəhər,
Sorulur, udulur qəhər.
Yiyəsin gözləyir yəhər,
Səsləyirsən, kiridirlər.

Ağı demir, zəhərdir dil,
Heç kəs anlamır elə bil.
Belə ömür sürmək deyil,
Belə ömür çürüdürlər.

Ögeylikti, baxdım hara,
Qorxuram örtülə yaram.
Yanıram o adamlara,
Nə ölü, nə diridirlər.

O QIZ MƏKTƏBƏ GEDİR

O qız məktəbə gedir.
O yox, ayağı gedir,
“Görünməyən” məktəbə
Küsgünsayağı gedir.

Hörüyün atır dala...
Gücü hörüyə çatır,
Qara günü onunla
Sanki geriyə atır.

O qız məktəbə gedir
Görən özü hardandı?
Libası libas deyil,
Çantası çadırdandı.

Bu acı yuxudan oyanammıram,
Bu acı doğruya inanammıram,
Köksüz, ayaq üstə dayanammıram,
Nə deyim mən bais sağ olmamışa?!

İllər uzandıqca uzaqlığıma,
Ünvanım qısılır o azlığıma,
Qara xətt çəkilib uşaqlığıma,
Anamdan bu yaşda doğulmamışam.

Yaşadan bir dəli inaddır məni,
Göyçəmsiz tək bircə qanaddır məni,
Allah, varlığıma inandır məni
Hələ qurtarıb da yox olmamışam.

BU DÜNYA BİR ÖMÜR YÜKDÜ

Biz qocayıq bu dünyadan,
Bəlkə də yaşadığ elə.
Bu dünya bir ömür yükdü
Çiyində daşıdıq elə.

Bu dünya bir ömür yükdü,
Qəddini qəddimlə бүkdü.
Nə çəkdisə məndə çəkdi,
Yaşadı, yaşadı elə.

Ömrümüzü yeyə-yeyə,
Min tənə, söz deyə-deyə,
Sevə-sevə, söyə-söyə
Yaşatdıq, yaşadıq elə.

YOLUM

Hələ yol gedirəm mənzil başına,
Hələ min əngəllə doludur yolum.
Xətai qılıncı olub sıyrılan
Bir alovlu savaş yoludur yolum.

Bir əlimdə qılınc, birində qələm,
Qoyun bayrağında çəkilsin belə.
Bir gözü ağlayan, bir gözü gülən
Xalqımın halal, haqq yoludur yolum.

Oğul var, adıyla vətəndir, Vətən!
Taleyi vətənin taleyilə tən.
Torpaq tək amansız bölünən bədən...
Babəkin kəsilmə qoludur yolum.

Bu yolun bir ucu Arazda itir,
Bu yolun son ucu Təbrizdə bitir,
Bu yolum bir bütöv varlığa gedir
Bütöv Azərbaycan yoludur yolum!

ƏBÜLFƏZ ELÇİBƏYƏ

Haqqın elçisi tək gəldi
Nahaq, günah hədd aşanda,
Gəldi əbədilik qaldı
Türkün savaşı yaddaşında.

Tanrı dağına yol aldı,
Yetməyə erkən ruh oldu,
O bir gediləsi yoldu
Özü o yolun başında.

Yandırır-yaxdı xilqəti,
Qoyub getdi həqiqəti,
Qəlbində Təbriz həsrəti
Qarabağ dərdi başında.

Gələcək zaman, gələcək,
Güləcək ruhu, güləcək,
O, bu gündü, o gələcək
Kök salıb Vətən daşında.

Yüz ildə bir olan işdi,
Yolumuza bu nur düşdü,
Onu Allah göndərmişdi
Öldü Peyğəmbər yaşında.

GÖYÇƏMİN

Hələ də həsrətli gözü yollarda,
Hələ yad əlində, hələ də darda.
Könülsüz verilən qız təki orda
Dərd çəkir, yamandır halı Göyçəmin.

Qollarım boynuna haçan sarılar?!
Haçan ürəyimdən çıxar ağrılar?!
Dolub pətəyinə haram arılar
Haramıya qaldı balı Göyçəmin.

O yerdə ki, "Göyçəgülü" tutub don,
Görən o yerlərdə sökülürmü dan?!
Ağlaya-ağlaya yola baxmaqdan
Tükəndimi Göyçə gölü Göyçəmin?

Neçə ildi yazı bizsiz gəlibdi,
İndi izimizi rüzgar silibdi.
İnanmıram, bizsiz üzü gülübdü
Ar-namusda adı bəlli Göyçəmin.

Haraylayır Ələsgərin "Dağlar"ı,
Haraylayır o əvəzsiz çağlarım.
Görən çağlayırmı buz bulaqları?!
Açılırmı görən gülü Göyçəmin?!

Qılıncın pas atır, türk oğlu, çıxar!
Döndər bü çayları, tərsinə axır.
Haqq necə götürür? Göz baxa-baxa
Sümürür qanını zəli Göyçəmin.
Amandır, yamandır halı Göyçəmin!

YENƏ DƏ GÖYÇƏNİ GƏZİB GƏLMİŞƏM

Yenə varaqlandım birbəbir geri,
Yenə də ruhumun daraldı yeri,
Üz tutub yollara, yıxıb dərd-səri
Yenə də Göyçəni gəzib gəlmişəm.

Yenə Göyçə dedim, göynədi sözüm,
Göyçə gölüm kimi dolubdu gözüm.
Doğma dağlarını dolanıb özüm,
Təzə-tər gülünü üzüb gəlmişəm.

Burnumda güllərin ətri, nəfəsi,
Başımda quşların, suların səsi,
Min kərə kövrəldər dinləyən kəsi
Gur xatirələrdən sızıb gəlmişəm.

Ürəyimdə qandı, gözümdə didəm,
Unutmasın məni yerimdən edən.
Səsləyir, gözləyir Ələsgər dədəm,
Dərdli çağırışını yazıb gəlmişəm.

Getdim, tanınmadı ağ saçlarından.
Utandım yiyəsiz baş daşlarından.
Gücümün çatdığı göz yaşlarımdan
Boynuna mirvari düzüb gəlmişəm.

Nə yaxşı səddi yox xəyalatımın,
Yüyəni əlimdə xəyal atımın,
Yarıb gerçəkliyin zülmət qatını
Yuxumu düzünə yozub gəlmişəm,
Yenə də Göyçəni gəzib gəlmişəm.

MƏN GÖYÇƏSİZ GÖYÇƏLİYƏM

Soruşurlar haralıyam,
Köksü Vətən yaralıyam,
Səsi Vətən haralıyam.
İndi əşiyi, çölüyəm.
Mən Göyçəsiz Göyçəliyəm.

Ən füsunkar çağımdadır,
Mənim varım-yoxumdadır,
O hər gecə yuxumdadır.
Gerçəyin nağıl diliyəm,
Mən Göyçəsiz Göyçəliyəm.

Çox paradan bir para -mən,
Ən dərin, köklü yara -mən.
Axıram hardan-hara mən,
Göz yaşının gur seliyəm,
Mən Göyçəsiz Göyçəliyəm.

Əzəlimdi, sonum deyil,
Hələ ki bu günüm deyil,
O mənimdi, mənim deyil,
Sanıram diri ölüyəm.
Mən Göyçəsiz Göyçəliyəm.

GÖYÇƏLİLƏRƏ

Torpaqlarımızı bizdən alınca
Dəyişdi yerini
gerçəklə yalan,
haqla nahaq,

halalla haram...
Özümüzü götürüb qaçdıq
yalanı,
haramı buraxıb
kökümüzün üstünə.
Kökümüzü
babalarımız qoruyur,
Bizsə
qoruya bilmədik
torpaqlarımızın üstünü.

ZAMANIN ƏLİNDƏ ƏL AĞACIYAM

Günlərim ağ-qara qoçun belində,
Haqqım tərs oxunur yadın dilində,
Məcnuntək gəzirəm elin çölündə
Mən torpaq dəlisi, torpaq acıyam.

Sınmadım, ağıma deyəndən qara,
Söykəndim mənimlə əkiz vüqara,
Yol tapıram dəyib daşa-divara
Zamanın əlində əl ağacıyam.

ÇARƏ TAPILMIR VƏTƏNƏ

Yox olan varı göynəyir,
Qüzeydə qarı göynəyir,
Tapılıb qanlı köynəyi
Çarə tapılmır Vətənə.

İllər ötür, hələ darda,
Dağ çəkilən ahu-zarda.
Şəhid ruhu intizarda
Çərə tapılmaz Vətənə.

Düşəli namərd toruna,
Qalıb beş-onun arına.
Başlar qarışıb qarına,
Çərə tapılmaz Vətənə.

Düz sözlər yozulur deyə,
Hər dərdə dözülür deyə,
Əl əldən üzülür deyə.
Çərə tapılmaz Vətənə.

Bir əza min cür yapılır,
Dönüb ildə bir yapılır,
Hər dərdə çərə tapılır
Çərə tapılmaz Vətənə.

İÇİMDƏN SIZMAQ İSTƏDİM

Deyirlər ki, bahar gəlib
Gözümdəsə qar, ayazdı.
Ürəyimdə qarşıladım,
Yenə də Göyçədə yazdı.

Dərdim çay tək aşıb-daşır,
Ağrım-acım çiçək açır,
Təbiət sevincdən yaşıl,
Saçım dərddən bəmbəyazdı.

İçimdən sızmaq istədim,
Dərdimi yozmaq istədim,

Sevgidən yazmaq istədim,
Qələmim Göyçədən yazdı.

YENƏ DARALIB DÜNYAM

Yenə də o yerdəyəm.
Ulumun, ulusumun
Üz tutub sığındığı,
Bu dünyadan gizlənib
Dünyaya tapındığı
Nə əvvəldə, nə sonda...
Yenə də o yerdəyəm.
Göytürklərin azalıb
Böyüməyə getdiyi
Orda, Ərgənəkonda.

Burda, Ərgənəkonda
Dörd yanıq qaya divar.
Bu divardan o yanda
Kiçik dünyama dönən
Mənim böyük dünyam var.

Yenə daralıb dünyam.
Üz tutmaq istədiyim
Dünyamın yolu bağlı.
Yetişmək istədiyim
Təbrizin, Qarabağın,
Göyçənin yolu bağlı.
Əsir torpaqlarımın
Hələ də gözü yolda,
Hələ sağ-solu bağlı.

Yenə daralıb dünyam.
Düşməni əzmək üçün
Qalxan əllərim elə
Dəyir, dəyir özümə.
Mənim köküm üstündə
Dönüb Yerevan olmuş
İrəvan sillə kimi
Dəyir, dəyir üzümə.
Torpağımda yad adlar
Qaranlıq kölgə salır
Tarixdəki izimə.

Burdan, Ərgənəkondan
Min illər bundan öncə
Köküm qol-budaq atıb.
Hər qolda, hər budaqda
Düşməninini əzəsi
Şirlər, aslanlar yatıb.

Min illər bundan öncə
Bu məkandan, bu yerdən
Bir qurd ulayıb keçib.
Türkü öz dünyasına
Qaytarmaq üçün qurdu
Tanrı bələdçi seçib.
Üz tutub gündoğana
İmana, dinə gəlib.
Türküm özünə dönüb,
Türküm özünə gəlib.

Yenə daralıb dünyam,
Yenə o qurd dönəydi.
Yenə də mən bir olub
Düşmənimə yenəydim.
Yenə özümə gəlib

Yetəydim bütövlüyə,
Yetəydim böyüklüyə.

BU ARXDAN SU GƏLƏR BİR DƏ

*(Su gələn arxdan bir də gələr.
Atalar sözü).*

Yenə düşmən yolun seçdi
İgidlər yatdığı yerdən.
Olan oldu, keçən keçdi,
Bu arxdan su gələr bir də.

Bu arx quruyan göz yaşım,
Oyulur, çatlayır daşı.
Bu sayaq çox çəkib başım
Bu arxdan su gələr bir də.

Çox qalmaz ləkə bu ağda,
Ağ gün doğar Qarabağda.
Açıb bəndin qara bağdan
Bu arxdan su gələr bir də.

Dəhnədə yatan əjdaha
İgidlərə batmaz daha.
Qisas qalmazsa sabaha,
Bu arxdan su gələr bir də.

Göz su içmir bu oyundan,
Xəmir aparın suyundan.
Qüvvət alıb kök-soyundan
Bu arxdan su gələr bir də.

Sinəsində bu susuz arx,
Bu torpağın çəkdiyi ah,
Gün o gün olar, inşallah,
Bu arxdan su gələr bir də!

Düşübsə də başqa izə,
Yenə səmti, yönü bizə.
Bu qaralan günümüzə
Su aydınlıq çilər bir də.
Bu arxdan su gələr bir də.

GÜMANIM YOX HEÇ NƏYƏ

Çıxmışam millətimin
“Dərd” adlı köynəyindən.
Yaranmışam torpağın
“Yurd” adlı göynəyindən.
Hər ağrıya-acıya
Sinətək sipərləndim.
Kökümdən qoparılib
Zorla öz keçmişimə,
Kökümə çəpərləndim.
Baharımdan ayrılıb
Erkən quruyuram, bax!
Üz tutmağa bir yerim,
Bitməyə torpağım yox.

Hədsiz səxavətimdən
Torpağım talanmada.
Murdarlar hey peyvənd tək
Kökümə calanmada.
Yerimədədi hələ
Yalan mənim haqqımda.
Didərgindi, qaçqındı

Mənim kimi haqqım da.
Bir işıq ucu yoxdur
Dumanlar qatılaşır.
Nə bir çarə tapılır,
Nə də iş qətiləşir.
Taleyim yad əlində
Öz taxtım, dayağım lax.
Payıma şərik çoxdur,
Dərdimə ortağım yox.

Günün qaralığını
Göz yaşım silə bilmir.
Gör haçandı bizlərə
Müjdəli bahar gəlmir.
Qovuşmuram özümə
Nə qədər can atıram.
Nə haqqım mənə çatır,
Nə mən haqqa çatıram.
Özüm yıxıldım deyə
Ağlamağa haqqım yox.
Sən kömək ol, ya Rəbbim!
Gümanım yox heç nəyə,
Heç nədən toxtağım yox.

Çatılmayan
arzularımızdan çatılıb
ocaqlarımız.
İsitməyən istisindən
buz tutub
ürəklərimiz.

Kor olub tüstüsündən
gözlərimiz.

Çatılmayan
arzularımızdan çatılıb
ocaqlarımız.
Örtülə-örtülə
kor çibana dönüb
köz-köz yaralarımız.

Yarı torpaq,
yarı Vətən doğulduq
biz də.
Yarı torpaq,
yarı Vətən böyüyüb
natamam adamlar olduq
biz də.
Qarabağa
dərdimizin
öncəsi kimi baxdıq,
davamı kimi yox.
Yas tutmağa öyrəşdi
qoynumuza çataqlı
qollarımız.
Silah tutmağa yox.

Çadırdan uca kişilər
dizlərini qucaqlayıb
uzaq ölkələrdən
yardım gözləyir
“Qarşı yatan qara dağlarımıza”
baxa-baxa.
Şirin-şirin
nağıllar danışır

çocuqlara
“Yurd” haqqında.

Ölümün özünü də
dəhşətə gətirdi Xocalı.

Qılıncdan qan damcılayır
Vətən dara düşəndən.
Görəsən
qeyrətimizin pası gedəcəkmi ?!

**“ÖLÜLƏR DƏ SAĞ OLSUN,
DİRİLƏR DƏ”**

*Orxan Fikrətoğlu.
(Çingiz Mustafayevin xatirəsinə
həsr olunmuş verilişdən)*

Hardasa
gözəl səslənir
bu söz,
Hardasa qəribə.
Hardasa
utanırıq bu sözdən biz dirilər.
Bizə “sağ ol” deyiləndə,
Ölürük xəcalətdən
Çingizin ruhu önündə.
Çünki hələ də
Çingizin kamera gözü
ağlayır
Xocalı çöllərində.
Hələ də Çingiz hayqırır
qoyulub qaçılmış
torpaqlarda.
Hələ də

dərd-qəm yaşayır
Çingizin
müsibətlərimizi görən
gözlərində.
Hələ də Çingiz
Laçın əsgərlərinə
“Qayıt, torpağı qoru!”
deyir.
Hələ də əsir torpaqlarımız
əli qoynunda
Çingizin çəkdiklərinə,
Çingizin çağrışlarına
cavab gözləyir.
Hələ də Çingiz
ölü, donmuş körpələrin
üzünü qaldırıb
Allaha, dünyaya,
özümüzə göstərir.
Hələ də Çingizin
gözündə qalıb
bizi ayağa qaldırmaq,
qisas almaq,
ön cəbhəyə aparmaq
istəyi.
Öz həyatı bahasına
adını göylərə qaldırdı Çingiz
Vətən oğlunun.
Yalnız Çingiz kimi
oğullar qazana bilər
Vətənin “Sağ ol”unu.
Hələ biz
bir iş görməmişik
Çingiz tək.
Bu cür dözülməz dözümlər,
diri ikən ölüvaylıq

faciəsiz ötüşmür.
Hələ biz
ölməmişik Çingiz tək,
Bizə “Sağ ol” düşmür.

ŞEİRLƏRİMƏ

Mən Göyçəyə köklənmişəm saz kimi,
Yarpaq-yarpaq tökülürəm söz kimi,
Basılıram varaqlara köz kimi,
Əksimtək çəkilləm şeirlərimə.

Ağrıların göz yaşına bələnib,
Hər misraya damla-damla çilənib,
Bu dünyanın ələyindən ələnib
Dərd kimi tökülləm şeirlərimə.

Qurulan deyil bu bina təzədən,
Hədərdi, nə etsən ona təzədən.
Ömrüm can atdıqca sona, təzədən
Ömürtək əkilləm şeirlərimə.

QALIB

Oxuyam atılan ömür yayımın.
Gözüyəm quruyan, susan çayımın.
Araz keçib üstdən alın yazımın,
Pozulub yarısı, yarısı qalib.

Yetən şərik çıxdı tanrı payıma,
Çatmır torpağımın boyu boyuma,

Paylandı, doğranıb o qıyma-qıyma
Mənəsə sızlayan yarası qalıb.

Lal oldum, kar oldum, kor oldum, betər,
Bu səbr həddini aşıbdı, yetər,
Biz buyuq, ot kökü üstündə bitər
Susmuşuq, torpağın çarəsi qalıb.

Yetər, bütövləşək, neçələşməyək,
Qılıncdan keçməyib, qılıncla keçək,
Xətainin qılincına and içək
O bizə bütövlük mirası qalıb.

SƏBRİMİ KƏS, AY ALLAH!

Çox səbrli söyləyib
Ayağımın altına
İllərlə daş qoydular.
Çölümü söküb mənim
Dinmədikcə yeri yib
İçərimdən oydular.
Dözdüm deyə dərimi
Diri-diri soydular
Səbrimi kəs, ay Allah
Bu səbr məni yıxdı!

Səbr eləyə-eləyə
Qulağı kar olmuşam.
Səbr eləyə-eləyə
Gözləri kor olmuşam.
Səbr eləyə-eləyə
Obası dar olmuşam,
Odası gor olmuşam.

Götür üstümdən səbrin
Belə fəxri adını.
Səbrimi kəs, bir az da
Səbrsiz olsun adım.
Bir yanı uçuluyam,
Daha yorulub, məni
Saxlamır tək qanadım.
Səbrimi kəs, ay Allah,
Bu səbr məni yıxdı!

Mənə çox şey vermisən,
Razıyam taleyimdən.
Gərəksiz səbrə görə
Fəqət indiyə kimi
Gərəkli şikaram mən.
Səbrdən xilas olsam,
Bil ki, onda varam mən,
Bil ki, yaşayaram mən.
Səbrimi kəs, ay Allah,
Yetər, sonuma çıxdı!
Bu səbr məni yıxdı!.

GÖYƏRDİ

Əlim üzülüb çaxmaqdan,
Lal suya dönüb axmaqdan,
Durub hədəfə baxmaqda
Gözlərimdə ox göyərdi.

Gözlə göllənən torpağa,
Dərdlə gillənən torpağa,
Tamah gizlənən torpağa
Nə əkdik, günah göyərdi.

Həqiqəti bilə-bilə,
Yol verdik min fitnə, felə.
Varımızı verdik yelə,
Dilimizdə “yox” göyərdi.

“Yurd” adlı bir sevgim vardı,
Yeri həmişəbahardı.
Qəlbimin qanı suvardı
Sinəmdən bir “Ah” göyərdi

BUDANA-BUDANA

Bəy atıydı mən endiyim,
Geniş dünyaydı döndüyüm.
Hələ qalıb öyündüyüm
Elim tutana, tutana.

Sıxsan qan çıxar, torpağı,
Dərd, ələm sıxır torpağı,
Ağlayır otu, yarpağı
Qanı batana, batana.

Qan tökülürkən dörd yanda,
Nədən qılınc susur qında?
Bu sualın cavabında
Qaldım utana-utana.

Dərd ağırdı, atammadım,
Daş üzünə batammadım,
Son mənzilə çatammadım
Getdim budana-budana.

YARI VƏTƏN DƏRDİ

Yaranıb, yaşanıb özümdən qabaq
Ömrümə, günümə biçilən bu qəm.
Atamın, anamın özündən qabaq
Onların çəkdiyi dərdi çəkirəm.

Bu dərdin üstünə dərd oturubdu,
“Ah” çıxıb ağızdan gülüş yerinə.
Köks ötürən kimi hamı bu dərdi
Ötürüb bu gündən sabahkı günə.

Qocalmayıb yaşar, ta bu günədək
Kəm olan bəxtimiz axır oyana.
“Yarı Vətən” dərdi gəlib mənədək
Ay Allah, keçməsin məndən o yana!

BİR BÜTÖVLÜK YANGISI VAR İÇİMDƏ

Quru palçıq yapışarmış divara
Qopub kökdən olarıqmış min para,
Belə tək-tək gedə billik biz hara?
Bir bütövlük yangısı var içimdə.

Daha tab gətirmir, səbrim ağlayır,
Vədəsiz qazılan qəbrim ağlayır,
Cənubum ağlayır, Qərbim ağlayır...
Bir bütövlük yangısı var içimdə.

Köküm dərinədir, başım biçilib,
İçim çölə sığmır, çölüm kiçilib,
Günlərim gün deyil, keçir heç ilim...
Bir bütövlük yangısı var içimdə.

Bütövlüklə, böyüklük olub haqqım,
Şeytan, iblis bətninə dolub haqqım,
İndi görünmür, elə solub haqqım...
Bir bütövlük yanğısı var, içimdə.

Bu dərd çarmıxında necə dözüüm mən?
Tanrıdan əlimi necə üzüm mən?
Qəlbimin qanıyla hara yazım mən?
Bir bütövlük yanğısı var içimdə.

İki əldən biri kömək yetirmir,
Tək ayaqla kimsə bir iş bitirmir,
Elə birdir, qəlbim para götürmür,
Bir bütövlük yanğısı var içimdə,
Bir bütövlük yanğısı var içimdə.

YENƏ DƏ GÖYÇƏDƏN DANIŞIR ANAM

Saçları Göyçənin qarlı dağları,
Doluxmuş gözləri Göyçə Gölüdür.
Dil açıb ömrünün şirin çağları,
Sanki özü boyda Göyçə elidir.
Yanıxıb-yanıxıb alışır anam,
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Bürünüb “Dərd” adlı yamyaşıl dona,
Həsrəti çay olub gözündən axır.
Şirin xatirələr dönüb vulkana,
İçindən püskürüb, sözündən axır.
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Xiffəti boy verir, dolub yaşına,
Dolğun, ahıllaşan ağıl danışır.

Yenə nəvələri yığıb başına,
Elə bil şipşirin nağıl danışır.
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Göyçə arzuları gözündə qalıb,
Göyçəli günləri sözündə qalıb.
Dinmirəm, gözlərim üzündə qalıb,
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Bilmirəm dərdimi neyləyim, Allah!
Bu dərdi mən necə dinləyim, Allah!
Ovundurum, axı, nə deyim, Allah!
Yenə də Göyçədən danışır anam.

Ay Göyçənin öz yiyəsi oğullar!
Qollarıyla söz deyəsi oğullar!
Anaları ay öyəsi oğullar!
Eşidin, anadır Göyçəni anan
Elə hey Göyçədən danışır anam,
Elə hey Göyçədən danışır anam!

GÜNAH

Hələ Həvvadan qalmadı,
Göydən yerə atılmadı,
Yolunu kəsən olmadı
Getdi lap dərinə günah.

Gah kabab kimi şişlənədi,
Yeyilib biri beşlənədi,
Elə beləcə işləndi
Çox günah yerinə günah.

Gah yiyəsi yox olubdu,
Gah nahaqdan yaxılıbdı,
Görən hara yıxılıbdı?
Qalxmır ki, görünə günah.

ŞƏHİDLƏR

Axdı, al qanından güllər boyandı
Qızıl qərənfdi, güldü şəhidlər.
Elə bil o vaxtdan zaman dayandı,
Elə bil indicə öldü şəhidlər.

Qisassız köhnəlmir, təzədi yaram,
Gəldim ziyarətə bir üzüm qara,
Mən öldüm, içimdən çəkilib dara
Dünyaya yenidən gəldi şəhidlər.

Müqəddəs sevgidə vahid oldular,
Tarixə əvəzsiz şahid oldular,
Vətən yolunda ki şəhid oldular
Doğma and yerimiz oldu şəhidlər,
Doğma and yerimiz oldu şəhidlər.

Dovşan şiri parçalayır,
qoyun qurdu.
Qurbağa ilanı udur diri-diri,
toyuq didir tülkünü,
Dərə zirvəyə meydan oxuyur,
kəsək daşa-qayaya.
Düz yalanın qabağına düşüb
qaranəfəs qaçır
başıaçıq, ayağı yalın.

Haqqımızı yeyib
gücsüzün, dişsizin biri.
Çevrilmişik başı üstə,
Kökümüz çıxıb çölə
çadır-çadır,
şəhər-şəhər,
oba-oba.
Olan olub, keçən keçmir.
Hələ də bağırır oğru,
Hələ də yarılr bağrımız.
Sonda görüb dəhşətə gəldiyin
Biz görəcəklərimizin əvvəliymiş,
Qoç Koroğlu!
Min şükür sən gördüyünə!

AZƏRBAYCAN ELİNDƏYİK

İsinmədik istimizdən,
Kor olduq öz tüstümüzdən.
İllər keçir üstümüzdən,
Hələ nadan əlindəyik.

Yığılıb üst-üstə günah,
Dirənib ərşə nalə, ah.
Bu necə təzaddı, Allah!
İçimizin çölündəyik!

Çaş olmuşuq, hara baxaq?
Gəlin dərdi birgə yıxaq.
Ağ günlərə gəlib çıxaq.
Qara qoçun belindəyik.

Daraldıqca adı qalmış,
Bütövlükdən dadı qalmış.
Özündən çox odu qalmış
Azərbaycan elindəyik!
Azərbaycan elindəyik!

MƏNSİZ QALIB

Gedəli şən dilli günlər
Qulağım hey ağı dinlər.
Kəsilib doğma səs, ünlər,
Sanki ruh bədənsiz qalıb.

O yerlərin baharı mən,
O dağların vüqarı mən.
Pozulub düz ilqarı - mən
Dağlar duman-çənsiz qalıb.

Sönüb odu, hərarəti,
Pozulub zəri, zinəti,
Çəkilib bin-bərəkəti
Dəyirmanı dənsiz qalıb.

Kökümə calanıb yadlar,
Dəyişib o döğmə adlar,
“İgidin qardaşı” atlar
Yəhərsiz-yüyənsiz qalıb.

Bulaq çağlamır ilhamsız,
Ağlayır nəğməli çağsız,
Bülbüllər bağçasız-bağsız
Lalələr çəmənsiz qalıb.

Gülmür yazdığım şeirlər,
Dil açıb ağı deyirlər.
Özünə gəlməz o yerlər
Nə qədər ki, mənsiz qalıb.

Pərdə arxası həyatımdı,
göz qapaqlarımın
arxasındakı həyat.
Gündüzün acı tamaşalarına
etirazdı bir növ.
Həsrətimin sonu,
yetişdiyim arzulardı.

Gündəlik həyatımdan fərqli
bir üzü var
pərdə arxası həyatımın.
Heç kim görmür
qaranlığın o üzünü.

Göz qapaqlarım örtüləndə
qəlbim açılır.
Səhnədə
Qərbim açılır.
Qərbimdəki Göyçədə
keçmişim, gələcəyim var,
bir də bitmiş fikirlərim.

Nə yaxşı ki, yuxular var.
Yuxuda unudulur

ağrı-acılarımız,
Nə yaxşı ki yuxular var,
Çin olur yuxuda
arzularımız.

BİZİM OLMADI

Fikir dumanitək çökdüm dağlara,
Dərdimi, odumu tökdüm dağlara,
“Ah”dan o qədər dağ çəkdim dağlara,
Seyrinə çıxmağa üzüm olmadı.

“Haqq” deyən səslərin nidasın biçdik,
İşıq görünməyən yolu yol seçdik.
“Dözməyə-dözməyə” biz mini keçdik,
Min birə çatmağa dözümlə olmadı.

Tale gör nələri anlatdı bizə,
Torpaq harayını dinlətdi bizə,
Düşməni oğurlayıb yönəltdi bizə,
Əvvəlki ağılınız bizim olmadı.

BƏNZƏYİR

(Gədəbəy)

Şiş qayalar elə bil yun darağı
Dağdan aşan duman yuna bənzəyir,
Çevir o üzə bax, o yal varağı
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

Gördüyüm yuxudur, tərsə yozulur,
Tərs yozumla taleyimiz yazılır,
Gözümdən könlümə həsrət süzülür,
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

Burda dağ var, hamar daşla hörülü,
Üzərində cərgə çiçəyi, gülü,
Vallah, bu qüdrətdən dirilər ölü,
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

Sanki çıxıblar bir memar əlindən,
Necə ki seçilmir gülü gülündən,
Bircə dağ ayırdı, Göyçə Gölündən
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

Bu dağ qəlb dağımtək araya düşüb,
Çay gümüş qılınctək dərəyə düşüb,
Sanki köz sızlayan yaraya düşüb
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

Qaya qıfıllarla bağlanıb qapım,
Hələ tərs tutulub qılının sapı,
Bu dağlara baxan təsəlli tapır...
Bu dağ bizim dağa yaman bənzəyir.

NOVRUZ TONQALI BAŞINDA

Yan, ay Novruz tonqalım!
Bu xalqın dərd-sərini
Yandırır birdəfəlik,
Elə toy-büsat gətir.
Yan, bu elə-obaya,
Hər evə, hər ocağa
Sevinc, səadət gətir.

Yan, ay Nivruz tonqalım,
Ayrılığın sonunda,
Qədim, ulu Göyçənin,

Kəlbəcərin, Şuşanın
Əyilməz dağlarında.
Qədim Oğuz elini
Toya, şənliyə çağır.
Yan, alovlan, hər kəsi
Öz əzəli, əbədi,
Doğma elinə çağır.

Qoy düşmənin gözləri
Kor olsun alovundan!
Qoy kökümü qazıyan
Murdar, iti caynaqlar
Kül olsun alovundan!

Yan, ay Novruz tonqalım!
Özünə yetmək üçün
Xalqım birliyə gəlsin.
Elə yan, alovundan
İsinib, cılvələnib
Torpaq özünə gəlsin!
Torpaq dirliyə gəlsin!

AĞRIYIR

İtiyi itməyə öyrəncəliyik,
Tanrı bizə verir, yad oğurlayır.
Ağrımız, acımız o qədər ki,
Bilmirəm haram sağ, haram ağrıyır.

Əlində naçarıq gözü qanlının,
Dili iftiralı, sözü qanlının.
Bir ovuc arxalı, izi qanlının
Əlindən yox olmuş varım ağrıyır.

Ürəyin dərini göz əritmədi,
Çox dedim, danışdım, söz əritmədi,
Torpaq götürmədi, yaz əritmədi
Dağlarda al-qanlı qarım ağrıyır.

Elə də uzaqdır, necə yaxınsa,
Olmadı ölənin, deyil sağınsa,
Mənə zərrə qədər gül də toxunsa,
“Xocalı” adında yaram ağrıyır.

26 FEVRAL 1992-Cİ İL

Üzü bahara doğru
Qoca qışın əl-ətəyinin
qana batdığı o gecə
körpələr də donmuşdu
ölənlərin içində,

Üzü göylərə.
Elə bil
onların günahsız,
təmiz üzünün
nuru ilə açılmışdı
o səhər
göy üzü.
Mələk üzləri
bir orduya bərabər
rəhm salmışdı
ürəklərə.
Donmuş cisimləri
əritmişdi
ürəklərin buzunu.
Və...
nə yazıqlar ki,
körpələr
ölümləriylə
dərs verir bizə.

1990 – 1992

20 yanvar – 26 fevral.
İkicə addım oldu arası
bu faciələrin.
20 yanvarda
sinələr gülləyə açıldı,
26 fevralda
güllələr kürəyə.
Birində qanımız
içimizə töküldü,
birində çölümüzə.

Birində haqqımızı qazandıq,
o birində itirdik.
Ağrıları bir olsa da,
içimizə tökülən qan
bir az təsəllidir bizə.

Bilirdik ki
başımıza tuşlanıb
düşmənin ürəyindəki daş.
Bunu bilə-bilə
qənim kəsildik
özümüz özümüzə.
Qalib gələrdik düşməyə
Əgər qalib gələ bilsəydik
öz “məşhur” dözümlümüzə.
Görəsən
Xocalıda ölən uşaqlar
bir də doğulacaqmı?

20 YANVAR 1990-Cİ İL.

AZYAŞLI ŞƏHİD

Kiçik şəhidlərinlə böyüksən, Vətən!

Ölənlərin içində
o da vardı,
Kiminsə şəhid balası,
Kiminsə şəhid nəvəsi.
Yaşı şəhidlik adından,
Boyu avtomatın boyundan
kiçik olsa da,
“Böyük Vətən” vardı
ürəyində.
Və... şəhid oldu o da
böyüklər kimi.
Yaşı az olsa da,
böyüdü şəhid kimi.
Yarananda
körpə müstəqilliyimiz.

TORPAQ VƏTƏN OLDU

Çatır pıçıltyla “Yurd” hayqıran səs,
Çatmayır ciyəyə çəkilən nəfəs.
Bizdə xoşbəxt deyil, nakamdır o kəs
Vətən sevgisindən kam almadısa.

Durmadan çağırır bizi o çağlar,
Qanım ürəyimdə “Yurd” deyə çağlar,

Necə alışaydı sönən ocaqlar,
Hamı birgə yanan şam olmadısa.

Övlad həsrətiylə oyuldu torpaq,
Düşmən tapdağında qoyuldu torpaq,
Şəhid qanlarıyla yuyuldu torpaq,
Torpaq Vətən oldu, tam olmadısa.

AĞRI

Xəyanət, faciə, dalbadal itgi
Yaraşmır bu xalqın böyük adına,
Bir ola bilmədik, alındı torpaq
İndi ağlamağın görən adı nə?

Örtmədi dərđini zaman torpağın,
Yaralarından qan daman torpağın,
Övladı özgədən uman torpağın
Dostu nə düşünür görən, yadı nə?

O yerlər ki, indi bizdən alınıb,
Hər yurda qəlbimtək yuva salınıb,
Sorun Səyyarədən hərdən halını
Torpağından özgə dərđi, odu nə?

DÖZ, ÜRƏYİM...

Hələ çəkiləsi nə qədər dərđ var,
Hələ nə olacaq bu gündən belə.
Hələ alınası o qədər yurd var,
Durub baxammıram mən gendən, belə...

Dünyacan dərd yığdım, yumruqcan sənə,
Gücüm yalnız sənə çatacaq yenə.
Çözə bildiyincən çöz, ürəyim, çöz!
Hələ dözməlisən, döz, ürəyim, döz!

Çətindir, ağırdır bu gün, o gündən,
Qayğılar boy atır hey günü-gündən.
Quş kimi qəfəsdə çırpınaraq sən,
Darıxma, pisi də hey yaxşıya yoz,
Hələ dözməlisən, döz, ürəyim, döz!

Çalış ki, qan çağla, qan ağlamaq yox,
İçin dərd üyütsün, dərd saxlamaq yox,
Qoru özün, mənə bel bağlamaq yox,
Mən qəddardan əlin birdəfəlik üz,
Dözə bildiyincən döz, ürəyim, döz!

NƏ QƏDƏR Kİ...

Dərd tanıyıb yaxamızı,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.
Şair edib çoxumuzu,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Unutmuşuq dərd verəni,
Unutmuruq dərdi bir an.
Sevinirik misqal-misqal,
Dərd çəkirik batman-batman.
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Sağ-solumuz, qəlbimiz dərd,
Cənubumuz, Qərbimiz dərd,

Hey gətirir dərdimiz dərd,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

İllər ötdukcə hələ də,
Dərd dolur itik yerinə.
Hələ Vətən övladları
Dərd çəkir tətik yerinə.
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

“Göyçə”, “Laçın” havasıyla
Toyda yasa oynayırıq,
Şənləndirib dərdimizi,
Dözə-dözə oynayırıq...
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Düşmən çoxdan oğurlayıb
Şüşə qabda canımızı.
Biz isə öz içimizdə
İçirik öz qanımızı,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Aşırıb dağı daq üstdən,
“Dağ üstə çəkdlər dağı”,
Öz doğma and yerimizi
Bizə etdlər göz dağı,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Vətəni yox, həsrətini
Göz üstündə saxladıqca,
“Vətən” deyib məmləkətin
Kişisi də ağladıqca,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

Dərd neyləsin, dərdi qovan
Varmı bizdə o qəzəb, kin?
Qurtulmaq özümüzdən,
nə də dərddən,
nə qədər ki,
Dərdin bizdən xoşu gəlir.

O GÜNLƏR

*Ötən günlərimi qaytaraydılar,
Gələn günlərimi qurban verərdim.*

Özüm burda, ruhum xatirələrdə,
Nə tez qanad çalıb uçdu o günlər.
Boylanıb gizlindən şıltaq uşaq tək
Nə tez də gözümdən qaçdı o günlər.

Dəli bir həsrət var indi yerində,
Yaşayır qəlbimin dərdi, sərində.
Yanıb yaddaşımın üfüqlərində
Ömrümə nur, işıq saçdı o günlər.

İtməyib ömrümün naxışlarında,
İllərin sərəsər axışlarında,
Göz açmır gözümlün yağışlarından,
Nə yaman islaqdı, yaşdı o günlər.

Nə var qəlibində, yerində ikən,
Düşərdimi saçədən belə erkən?!
Gözəl gəncliyimi Göyçəmlə birgə
Məndən alıb, hara qaçdı o günlər?!

Özündən bir kövrək izi qalsa da,
Eldən-elə məni yola salsa da,
Nə qədər xoş vaxtım, günüm olsa da,
Yenə də ömrümdə başdı o günlər.

Yumuldu
qönçə dodaqları
sevgi şeirlərinin.
Qapandı gözləri
sevgili duyğuların.
Dolunca yerinə
Vətən sevgisi,
Vətən təəssübü.
Günahkar-günahkar
soldakı hücrəsinə sıxıldı
sevgili hisslər.
Deyilməmiş
söz düyünçəsinə döndü
ürəklər.
Və düşündük ki,
açılmayacaq
torpaqlarımız alınmayınca.
Fəqət
yaman günün ömrü uzandıqca
“Zaman” adlı əl
açdı ağzını
o düyünçələrin.
Öyrəşdik ağrıya
get-gedə.
Özünə gəldi
güllə səsindən
qorxub-hürkmüş
sevgilər.

Qələmə öyrəşdi
tətikdən üzülmüş
kişi barmaqları.
Qalaq-qalaq kitab yazdı
Vətənin adına.
Şəhid yox,
qazi yox,
şair etdi çoxunu
Vətən həsrəti.
Toylarda “Vətən” dərqli
mahnılara oynayırıq
hələ də .
Heyrətdən quruyub
yaşarmış
kişi gözlərinə baxır
qadın gözləri:
“Doğrudanmı,
yadlara qaldı Vətən!?”

Çox ağırdır
yarılanmış məmləkətdə yaşamaq.
Ürəyim yaşla doludur.
Arazla birgə
gözlərimdən ürəyimə axan
yaşla dolu.
Ürəyim
böyük bir ümmanın
lal xəritədə

kiçildilmiş şekli,
Damarlarımda axan da
qan deyil,
ürəyimdən şaxələnən çaylardır.
Bir ömür axacaq çay.
Nə yaxşı ki ürəyim
damarlara paylaşır
gözlərimdən qaynayacaq suyu.
Eh, bir də qaynayıb da
nə olacaqdı ki?
Su ilə yumaq olurmu
nisgili!?

İLƏHİ, SƏN MƏNİ GÖRÜNMƏZ ELƏ!

İlahi, sən məni görünməz elə!
Qoy keçsin həyatım, günüm beləcə.
Gözdən uzaq düşmüş ellərim kimi
Mən də varlığımı danım beləcə.

Eşidilmir səsim, ha din, ha bağır,
Hələ də üstümə şər, böhtan yağır.
Tüstümü, odumu görməsin yağı,
Mən də alovlanıb yanıam beləcə.

Hələ də görünmür bu yolun sonu,
Hələ əksimədir haqqımın yönü.
Görməsin, duymasın qoy düşmən məni,
O doğma yerlərə dönüm. beləcə.

Dönüm, o torpağın daşına çatım,
Sovrulmuş, ələnmiş boşuna çatım,
Orda da ömrümün qışına çatım,
Qoy bitsin mənim də sonum, beləcə.

İlahi, sən məni görünməz elə!

YALAN AYAQ TUTUR

*Moskvada maliyyə çətinliyi üzündən
2-3 ayda bir dəfə çıxan bir dərgimizin
əvəzində geniş tirajla, müxtəlif adlarda
dərc olunan, birbaşa əleyhimizə yönələn,
saxtakarlıqla dolu, abidələrimizi böyük
planda öz abidələri kimi qələmə verən
erməni dərgilərinə etirazla.*

“Yalan ayaq tutar, yeriməz” deyil,
Yalan ayaq tutub yeriyr necə!
Gurlayan, bulanıq sel qabağında
Köklü, şəffaf bulaq quruyur necə!

Milçəyin döndərib filə alçaqlar,
Şimşək atlıları keçib axsaqlar,
Hər şeyi adına çıxıb Artsaxlar,
Saxtalıqdan doğrum əriyr necə!

Halal torpağıma çıxırlar yiyə,
Yalan yüngüllükdən baş alır göyə,
Hər çirkin sübutla “ox”dular deyə,
Böyük, saf ürəklər “kiriyr” necə!

Iddia edirlər başından böyük,
Tarix uydururlar yaşından böyük,
“Daş”ları yox, türkün “daş”ından böyük
Kor duman zirvəsin bürüyür necə!

Adım adınadır öz dərgisində,
Əsilsiz, özülsüz söz hörgüsündə,
Bağırın, həyasız söz cərgəsində
Səsimiz, sözümüz zarıyır necə!

Abidəm əskilir cılız adında,
Ölür xəcalətdən adım “yan”ında,
Belə millət hanı, millət adında
Özünü özgəyə sıırıyır necə!

Kaş, çıxax bizdən də ox kimi sözlər,
Kaş, belə sözlərdən oxlana gözlər,
Kaş ki, daha düzdə qalmaya düzlər,
Kaş, görək həqiqət yarıyır necə!

8 may – Şuşanın işğalı günü!

9 may – Qələbə günü!

10 may – Cəbhədə atəşkəs pozuldu

XOCALI – 15

XOCALI QALDI

O gecə dəhşətdən dondu təbiət
Qanlı dağ yumruğu qıcalı qaldı.
Dondu yarı yolda qışqırıq, fəryad,
Ah-fəğan göylərə ucalı qaldı.

Nə çatdı bizlərə fəryadı, səsi,
Nə də qorxunc rəya oyatdı bizi.
Zamanın donduğu dağı, meşəsi
Donmuş körpə, cavan, qocalı qaldı.

Nə dağ var Xocalı dağları kimi,
Nə qar var fevralın al qarı kimi,
Sındırılan qəddi, vüqarı kimi
Sındı adı da, üç hecalı qaldı.

Qalıb sağ qalanı yurdu talanmış,
Qalıb, qalan ömrü dərdə qalanmış,
Demə, hər müsibət, hər dərd yalanmış
Yadda daha betər Xocalı qaldı.

YOLUMUZ

Ayaq üzдық, əl üzmədik bu yoldan,
Dözə-dözə biz dözmədik bu yolda,
Gedə-gedə yol olurmuş bu yol da,
Getmədikcə cığırlaşdı yolumuz.

Dözülməyən günlər dönüb il oldu,
Dar cığırlar düşmən üçün yol oldu,
Bu quyuda biz “qal oğlu qal” olduq
Bir daş ilə ağırlaşdı yolumuz.

Az gedib, üz gedib, yüz ilə getdik,
Dərəylə, təpəylə, düz ilə getdik,
Yol qaldı o yanda, biz belə getdik,
İllər örtüdü, nağıllaşdı yolumuz

VAXT VAR İDİ...

Başım fikir qazanıydı.
Ürəyimin oduyla
Arzularım qaynayıb hey,
O qazandan daşardı.
Gəncliyimin cilovlanmaz
gücü ilə
bu arzular
məkanına sığışmayıb
üfüqlərdən aşardı.
Vaxt var idi – Göyçədə.

Xəyallarım qanadlıydı o zaman,
Arzularım inadlıydı o zaman,
Ümidlərim yel atlıydı o zaman,
Vaxt var idi – Göyçədə.

İndi onsuz ötüşdüyüm yerdə mən,
Arzulara yetişdiyim yerdə mən,
Ümidlərin yarı yolda, əzabdan
Yorulub atdan düşdüyü yerdə mən
Düşünürəm indi yana-yana: Eeh!
Vaxt var idi Göyçədə.

*Azərbaycan deyiləndə ayağa dur ki
Ana yurdun ürəyinə toxuna bilər.
M.Araz.*

Hər adı gələndə
ayağa durduq
Azərbaycanın
ondan kənarda.

İçində olub
bir nəfər kimi
qalxmıdığımız ayağa.
Hələ indiyədək
inləyir darda.

QOYDUQ QARA GÜNƏ

Bu qərrib yol gör haçandı gedilmir,
Ot basıbdı üzünü bu yolların.
Başlı yaşlı yiyəmizdi o bizim,
Yas tutubdu üzünü bu yolların.

Ot kökündə bu yolların yaddaşı,
O kütləşmiş yaddaşında qalan biz.
Üzərinə qalaqlanıb yad daşı,
Daş qapılı qıfıl altda qalan biz.

İslatdı göz yaşı, alın təri yox,
Qoyduq qara günə bu qara yolu,
İndi yoxluğu var varlığından çox,
Bu yol bu torpağın kəsilmiş qolu.

“AFƏRİN” BİZƏ!

İndi də yandırılır
alınmış torpaqlarımız.
Baxa-baxa yanmırıq,
Yana-yana alovlanmırıq.
Alovlana-alovlana
sönmürük torpaqda.
“Afərin” bizə!
Torpaqlarımız axtalanır.
Heç nə bitirməyəcək,
Heç nə yetirməyəcək daha.
Namusu birbaşa ləkələnir
torpağın.
Bununla da
tərpədə bilmir bizi
düşmən.
“Afərin” bizə!
“Afərin” bizim səbrimizə!
“Afərin!”

***Dağüstü parkda Qarabağ şəhidlərinin
qəbri önündə düşüncələr.***

Ölüm necə də
sayıb - seçib oğulları,
İlahi!
Əksi bir-birindən gözəl,
Sapa düzülmüş mirvari tək
Düzülüblər yan-yana.
Biz özümüz

Bir boyda, bir biçimdə seçib
mirvarilər
sapa düzdüyümüz tək.
Ömürlərdən ən gözəlini,
ən qönçəsini seçibdi ölüm.
Biz güllərin ən gözəlini,
ən qönçəsini üzdüyümüz tək.
Ölüm də sevir gözəlliyi,
İlahi!
Ölümün də ürəyi var,
sevib-seçdiyini “alır”.
Necə də acizik biz
ölümün bu böyüklüyü
qabağında.
Necə də acizik biz
önlərin
böyüklüyü qabağında.
Üzdüklərimiz solur,
özümüz qocalırıq.
O qönçələrsə torpaqda
elə tər, qönçə qalır.

“Lənət şeytana” dedik
hər güləndə.
Qorxduq gülməkdən
ölümdən qorxan qədər.
Gülüşü özümüdə yasaq edib
güc verdik şeytana sanki
lənət əvəzinə.
Hələ də üstümüzdə şahlıq edir
həsrət, ayrılıq, kədər.

GÖYÇƏM!

Qoynunda çatmışam
mən arzulara.
İndi isə arzum
tək sənə çatmaq!

KÖKLÜ KÖTÜKLƏ SÖHBƏT

Bu mənəm,
sən deyilsən,
Boy atdığı ucalıqdan
əyilmədən kəsilən,
Uzaqdan görünməz olub,
Yaxınlıqdan sezilən,
Kiçilən böyüklüyünə
Dözə-dözə üzülən,
Boy yericən dərd qazanıb,
Vüqar itirən kötük.

Bu mənəm,
Sən deyilsən.
Yer üstündə
Boşalsa da göyündən,
Yer altına
Kökü meydan oxuyan,
Boydan qısa,
Kökdən hündür,
qalığında
pöhrə-pöhrə
yeni ümid göyərdən,

Kökünü yaşatmaq üçün
dözüm bitirən kötük.
Bu mənəm,
Sən deyilsən!

ŞÜAR

Haqqımız deyil bizim
Qan daman tarixləri
Yükləyib ömür-ömür
Gələcəyə daşımaq.

Haqqımız deyil bizim
Bu yarımçıq torpaqda
Bütöv ömür yaşamaq!

Ömrümdən uzun,
özümdən ağır olsan da
qoy səni tək çəkim, dərd.
Vətən dərdi,
Torpaq dərdi.
Mədəsi geniş,
qəlbi darlar üçün deyilsən sən.
Səni necə çəkə bilər
qədərindən artıq şişib
özünü çəkə bilməyən kəslər?
Dərddən də faydalandı belələri.
Dərdi çəkmək əvəzinə,
dərddən də var çəkдилər.
Acdılar, iştaha gəldilər

qəm-qüssədən yanıb,
kabab kimi tüstülənən
insan ürəyinin iyindən.
Belələri çəkə bilməz səni, dərd!
Vətən dərdi,
Torpaq dərdi!

Silah tutan
etibarsız kişi qollarından
min kərə etibarlıdır,
dağdan ağır dərd götürən
incə qadın ürəyi.
Qoy səni tək çəkim, dərd!

Dünyanın
ən uca zirvəsinə qalxıb
Eheyy... Türk dünyası!-
deyə bağırısam
Və, Tanrı da eşitsə səsimi,
Görəsən dünyanın hansı nöqtəsi
səs verməz səsimə?!
Çöllər, düzlər cılvelənərək,
Çaylar, dənizlər
ləpələnib kükrəyərək,
Dağlar, daşlar
bir ağır yuxudan ayılıb
diksinərək
qanad taxarlar mənə
və mən quş kimi
Qıpçaq çöllərindən uçub
tanış, doğma yovşan ətrini
uda-uda
çataram Tanrı dağına

və yenə var səsimlə
bağıraram:
-Sən nə qədər ulusan,
Sən nə qədər möhtəşəmsən,
Ulu Türküm,
Ulu Dünyam!!!

QIZ QALASI

Neçə əsr keçib onun başından,
İllər tutub gedir onun yaşıdan,
Bir daş əskilməyib onun daşından
Durduqca qaladan-qalaya dönüb.

Şəhər cavanlaşıb, şəhər ucalıb,
Dövrəsinə geniş yollar yan alıb,
Qəlbinə yol tapan dar dalan olub
Fəqət o minlərchün saraya dönüb.

Şəhər bir qoludur, dəniz bir qolu,
Saflıq, ucalıqdır sağ, həm solu,
Mərdlərə o çıxış, qurtuluş yolu
Sevənlərchün arxa, haraya dönüb.

Əsrlərin ismət tacı olub o,
Vətən qızlarının tacı olub o,
Qeyrətdə cavandan-cavan qalib o,
Yaşdasa qocadan-qocaya dönüb.

II FƏSİL

*Qayalar boyunca şahə qalxaraq.
Çırpınır, döyünür, coşur dalğalar,
Qayıdıb yenidən hirsli, hikkəli
Özünə dalğalar qoşur dalğalar.*

QAYALAR

Əsrlərdən köç eləyib qalıbdır
Bu dağlara qanad gərən qayalar,
Nədən orda tənha fikrə dalıbdır
Bu yandasa halay vuran qayalar.

Gahdan xəyal təkin dalğın uyuyan
(Fəqət səs-sədaya həssasdır hər an)
Nəyisə dinşəyib gahdan diksinən
Gah da əks-səda verən qayalar.

Nər igidlər üzərində yurd salıb
Döyüşlərdə sipər olub, sədd olub,
Koroğluyla daha mətin, mərd olub
Min dastanlı həyat görən qayalar.

Bax köksündə külünglərin izinə,
Babaların əl işinə, sözünə,
Yadigardır, keçmişlərdən bu günə
Çatdırmaqçın dözüb duran qayalar.

Əsrlərin bu günlərə gözüdür,
Əcdadların yadigarı, sözüdür,
Bəlkə elə babaların özüdür
Heykəlləşib ömür sürən qayalar.

GÖYÇƏ GÖLÜ

Dolu piyalədir,
dağdan sərinlik,
Meşələrdən ətir, tərəvət udub.

Hər ötən yolçuya paylamaq üçün
Dağlar sanki onu əlində tutub.

Qış boyunca
donub hər şey,
əsrarəngiz sükunətlə
tarımına çəkilmişdi.

Yazdı indi.
Təbiət
öz köynəyindən
çıxarılmış
sazdı indi.

DALĞALAR

Qayalar boyunca şahə qalxaraq
Çırpınır, döyünür, coşur dalğalar.
Qayıdıb yenidən hirsli-hikkəli
Özünə dalğalar qoşur dalğalar.

Niyə hikkəlidir dəniz bu qədər
Qayadan nə umub, almaq istəyir?
Sığmayıb öz dəniz gözəlliyinə
Qayatək ucamı olmaq istəyir?

Doqquz aylıq
yaşılıq, sərinlik
borcunu verib,
bar ağacları
payızda son borcunu
ətini-qanını, meyvəsini
verir insanlara
və başlayır tökməyə
saralmış
ömür-gün yarpaqlarını.
Saxlaya bilməyib
göz yaşı kimi
səpələyir torpağa.
Torpaq
ilk və son mənzil kimi
açır qoynunu
tökülən hər yarpağa.
Qışın qarı
sinə daşı kimi enir göydən
yarpaqların üstünə.
Çılpaq ağaclarısa durur
onların başdaşı kimi.
Beləcə
ağaclar yarpaqlarıyla
qayıdır torpağa
torpaqdan əmələ gəlmək üçün.
“Ölür” ağaclar
Yazda yenidən
dirilmək üçün.

Yenə ötüşə çıxıb
dənizdə dalğalar
əsgəri cərgə ilə.
Hamısı bir boyda,
bir biçimdə.
Aralarında eyni məsafə,
can atırlar sahilə.
Budur, birinci dalğa
çaparaq əlini sahilə vurub
geri qayıdır.
Eyni ilə də ikinci, üçüncü...
Amma qərribə ötüşmədi bu.
Heç biri cəhd etmir
o birini ötməyə.
Elə bil bu cəhd
ötüşmə yox,
əl verib növbə ilə
sahillə görüşmək üçündü

Yağış yağır.
Zərrə-zərrə aydınlıq,
damla-damla su yağır.
Yeri dirçəltmək üçün
yerə göyün şəfqəti,
göyün arzusu yağır

PAYIZ

Yer soyuyur yavaş-yavaş,
Başladıqca qovğa, savaş,
Yarpaqlar tökülən şabaş
Yenə toylu payız gəldi.

Əynində əlvan atlazı,
Qırmızı nardan qotazı,
Son arzu-istəyi yazın
Min bir paylı payız gəldi.

Təbiəti dəli-dolu,
Vurur, tutur əli-qolu,
Fəsillərdə sağ-solu
Haray-haylı payız gəldi,
Yenə toylu payız gəldi.

YENƏ DƏ SÜKUTA DALIB TƏBİƏT

Hava söykəyib üzünü dənizə,
Dağlarsa dizini dayayıb düzə,
Səma ilə dəniz baxır göz-gözə
Yenə də sükuta dalıb təbiət.

Elə bil, tablodur mavi, göy, yaşıl,
Gözüm çəkdiyindən ürəyim coşur.
Fikrim rahat dərə keçir, dağ aşır
Yenə də sükuta dalıb təbiət.

Nə fikrimi kəsən səs var bu anda,
Nə "yol"umu kəsən kəs var, bu anda,

Nə “yaxşı” var, nə də “pis” var, bu anda
Bu an məni məndən alıb təbiət,
Yenə də sükuta dalıb təbiət.

YOLLAR

Minillərin oxu kimi,
Bir çaydır, lal axır kimi,
Getməyəndə yuxu kimi
Gedirsən, ayılır yollar.

İşlənməsə cığırlaşır,
Sonra gediş ağırlaşır,
Gedə-gedə yağırlaşır
Gümüşmək parlayır yollar.

Üstündə qəm, sevinc səkir,
Kim nə bilir nələr çəkir,
Gah vüsala yetən təki,
Gah da ki, ayrılır yollar.

Fərq qoymaz yol yoldaşına,
Çırpıldım min yol daşına,
Çatmamış mənzil başına
Biz gedirik, qalır yollar.

MAY LÖVHƏSİ

Yağışdan sonra külək başladı.
Tərtəmiz nəfəsilə
quruladı
yarpaqların üzünü.

Ütüləyib hamarladı
islanmış zəmiləri.
Ətirlədi yörəsini
itburnu, qızılgül ləçəkləri.
Buludların arasından
Günəş çıxıb gülümsıdı:
“-Həmişə təmizlikdə!”.

TƏBİƏTİN SƏRGİSİ

Düzülüb yan-yana burda
Çiçəklərin ən gözəli,
İşləsə belə yaratmaz
Usta bir rəssamın əli.

Baxışları kəpənəktək
Dolandırırlar başına,
Təmənnasız dönüb güllər
Hər kəsin tamaşasına.

DAĞ ÇAYI

Hara gedirsən, dağ çayı,
Belə burula-burula?!
Daş-torpağın süzgəcindən
Keçib durula-durula.

Atlanıb dikdən, çuxurdan
Axırsan küy sala-sala.
Həm özünü qova-qova,
Həm də qovula-qovula.

Tükənməzsən, a dağ çayı,
Arxan başı qarlı dağdı.
Dirilikdi getdiyin yer,
Tərtəmiz suyun bal dadır.

Sağ-solun dağdı, hər zaman
Axarına yer olacaq.
Kökün dağdıda, dağ çayı,
Axırına yer olacaq.

DAN ÜZÜ

Əsir həzin səhər mehi
Yarpaqlar, otlar tərpəşir,
Bu xoş təmasdan ahəctə
Güllər üşüyüb titrəşir
Yavaş-yavaş sökülür dan.

Üfüqə ağ zolaq düşür,
Görünür dağların başı.
Get-gedə enlənir zolaq,
Sanki ekran işıqlaşır.
Yavaş-yavaş sökülür dan.

Qaranlıq öz pərdəsini
Qaldırdıqca yerdən göyə,
Əriyən zülmət bənzəyir
Işıq ələyən ələyə.
Yavaş-yavaş sökülür dan.

Günəş doğunca parlayır
Göydə qalan dan ulduzu
Nə gözəl açılır səhər,
Nə gözəl olur dan üzü.

SƏHƏR

Güllər şəhdən sırqa taxıb,
Otlar şəhdən boyunbağı,
Doğan Günəşi gözləyir
Bəzənib üstü torpağın.

Quşların səhər şərqişi
Qarışır sübh yuxusuna.
Nə var batıb şəffaflığın,
Təmizliyin qoxusuna.

Şüasıyla əl eyləyir
Üfüqdən boylanın Günəş.
Işıq, istisi hər bir
Zərrəyə paylanan Günəş.

Cilvələnib gülümsəyir
Hər ot, çiçək, hər kol, yarpaq,
Ona həyat verənlərlə
Yeni gün başlayır torpaq.

YAY GÜNÜ

Bulud silir göy üzünü
Göy açılıb təmizlənir.
Günəş öz nur qollarıyla
Hər tərəfi əzizləyir
Kəndin bu gözəl yay günü.

Kəpənək qonur gül üstə
Gül ləçəyi tək incəlir,

Ruhum qonur güldən-gülə
Kəpənək kimi dincəlir
Kəndin bu gözəl yay günü.

Duyğularım təmizlənir
Həzin arı səslərindən.
Dönüb xəyala uçuram,
Qopub əzgin hisslərimdən.
Kəndin bu gözəl yay günü.

Sanki hər ot, hər kol, yarpaq
“Solacağam”, “zövq al” deyir.
Çay oxuyur nəğməsini,
Quşlar sanki “sağ ol” deyir
Kəndin bu gözəl yay günü.

Bu yay günü kimi harda
Kim tələyə salır görün!
Kim unudub gözəlliyi,
Kim kimi aldadır görün!
Ayrılmışam öz-özümdən
Bir təbiətdi, bir də mən
Kəndin bu gözəl yay günü.

Yenə sahillə döyüşür dəniz.
Elə bil dayanmaqdan bezib
bir yerdə,
axmaq istəyir.

Zibillik azaltmır, artırır,
Onda bitən gülün
gözəlliyini.

Meşənin yolunu itirib
təpədə bitən ağac.

Balta diksindi
ağacın vahiməsindən.

Necə də bəxtiyardı dəniz
Sevgili sahilin ağuşunda.

Qızarmış üfük.
Üzündə
Bakirə qız üzünün
təbəssümü.

Payızdı, ağac ömrü
Yarpaq-yarpaq tökülür.
An-an yaranan zaman
İndi an-an sökülür.

Uzadıb – çəkir yenə
dalğa dilin,
Dəniz susayıb elə bil
yalayır sahilin.

Bənövşə-
çiçəklərin ən ürkəyi.
Baxışları məsum,
görkəmi zərif,
duruşu utancaq,
nəfəsi kövrək.
Görünmək istəməyən,
fəqət tez də görünən
Baharın açılan qəlbi.
Bənövşə - ilk sevgi.

Payızın addım səsləri:
Ürəyi düşür

ağacların
yarpaq - yarpaq.

Yenə də baş qaldırıb
dənizin dalğa-dalğa
özündən
çıxmaq arzusu.
Və yenə baş qaldırıb
sahildə titrəyən
tənha ağacın
dibinin
oyulmaq qorxusu.

Günəş çıxanadək
aldada bildi
özünü
gülün
yarıyumulu ağzında
gizlənmiş
şeh damlası.

Dəniz
dalğalardan
qanad taxıb yenə.
Elə bil uçmaq istəyir.

Sonda
Təzədən yatır özünə.
Belə olub həmişə.
Bir yerdə
əbədilik qalmağa
məhkum olanların
istəyi.

Yaşıl budaqlar arasında
Keçilmiş yola,
qurumuş ələ bənzəyir
qurumuş budaq.
Ürəkşəkilli yarpaqlar
geniş ürəklə dövrələyib,
Əti-qanı sovulmuş,
ömrü bitmiş bu budağı.
Bilirlər
ən yaxşısı elə
kəsilmədən qurumaqdı.

Güllər
körpə gülüşüdü.
Güllər elə körpədi.
Tapdamayın siz gülləri.
Güllər elə
solanacan körpədi.

Məkanı göy üzü
olanların da
məzarı torpaqdır.
Bir parça göy üzünü
quşların tabutu.
Bu tabutla düşürlər
torpağın üstünə.
Başladığı əvvəldi
cəsədi çürüyən
bu sərcənin məzarı.
İndi yalnız
xəfif titrəyən
lələklərində yaşayır
göyün varlığı.

Görən neçə il yaşayıb,
Yol kənarına atılan,
Oyuq-oyuq
ovulub tökülən
bu çürük ağac?!
Bir zaman
boyu uzununda
səmanı görüb
o da.
Bir zaman
yaşillığı havanın
acısını udub,
kölgəsində dincəliblər
onun da.

Bəlkə də
qibtə ediləcək
boy-buxunu var imiş,
Kiminsə zavalına,
qəzəbinə gəlib bəlkə
o da.
Heç nə demir.
Yaşadığı zamanı
özündə itirməkdə olan,
Öz cəsədinə
özü yazısız başdaşı olan
bu çürük ağac.

Qəfəsdəki quşun
səsi zorlanır
ilk əvvəl.
İstədiyi ahəngi vermir.
Havanın üzünü didir
çiliklənmiş nəfəsi.
Xəyallarında
Qanadı qırılmış
uçmaq həvəsi.

Göyün
qapağı götürülmüş
bulud-bulud beynindən,
Dənizin
torpaq rəngli üzündən

oxunur:
-Yağış yağacaq!
Yenə də
boşalan və dolan
dərindən
mavilik doğacaq.

Yağışı çatmağa qoymur
torpağa
üstünün asfalt “çətir”i.
Çəkirəm
çatmır ciyərlərimə
torpaq ətri verməyən
yağışın ətri.

Küləyin dirijorluğu ilə
eyni səmtə əyilir,
eyni havanı çalır
ağaclar.
Hər havaya çalınsa da,
kölgəsini dibinə,
meylini ucalığa salır
ağaclar.

Torpaq çıpaq bədənidir
bitgilərin.
Əyninə geydiyi
hər otun, yarpağın,
hər çiçəyin

astar üzü düşür
torpağa.

Sonda isə
özü məzar olur
torpağın,
Saralıb
arxası üstə
ona düşən
hər ota, yarpağa.

Əl-ələ tutmur
fəsillər.
Dola-dola
yay yazdan,
tökülə-tökülə
payız yaydan
ayrılır.
Qoca qışa yalnız
yalın üstü
örtmək qalır.

Bitgilər ruhu
və payız
ruhdan düşdüyü
fəsildi
torpağın.

SEL VƏ ÇEŞMƏ

(təmsil)

Bir gün güclü yağışdan
baş alıb gurladı sel,
Yıxıb bəndi-bərəni,
öz qoynuna aldı sel.
Üz tutduğu hər yeri
yurdu, yatağı sandı.
Görüb qaya dibində çeşməni
lovğalandı.
Dedi: “-Nədən qayaya sığınmısan
belə sən?
Bu qədər ömür sürüb
nə düz, nə çöl görürsən.
Qorxudanmı, ya nədən
rəngin ağarıb belə?
De, qibtəmi edirsən
mənimtək suya, selə?
Utanma mənə baxıb, dedi-
kiçikliyinə
İstəsən, öz suyumdan
bir az qataram sənə.”
Kinayəylə parladı,
Çeşmə dedi: ”-Buna bax,
Bilmir özünün sonu
axır necə olacaq.
Güvənmə çox özünə,
çox görmüşəm mən səndən,
Gətirdiyin daş-kəsək qalacaq
yalnız səndən.
Nə getdiyin yer, məkan,
nə firkin bəlli deyil,
Üzdə çağlayanların sonu olmur,
bunu bil.

Mənim evim torpaqdır,
torpaqdan çıxıram mən,
Süzülüb damla-damla
saf, təmiz axıram mən.
Mənim kimi bir ovuc
olmaq istəsən də sən
Ola bilməyəcəksən,
keçsən də min süzgəcdən.
Yoxdur səndən nə qorxum,
nə istəyim,
bil, ancaq
Harada olsa saflıq
axır üzə çıxacaq”.
Sel kükrəyib çeşməni o dəm
ağzına aldı,
Fəqət gücü-qüvvəsi
axıb-axıb azaldı...
Öz saflığıyla çeşmə
gələn zaman özünə
İlk anda seldən qalmış
çör-çöp dəydi gözünə.

Payız.
İlkin sonu.
Kövrək duyğular fəslə.
Özünə qayıdış.
Yaşılığın solduğu,
dözümün cücərdiyi fəsil.
Hər düşən yarpaqla qırılan
və hər yarpaq yerində

işıqlaşan ümid.
Payız, səni daha çox sevdim.
Gedənlər yerinə dönəcək deyə.

KƏNDİMİZİN SÜBH NƏĞMƏSİ

Götürüncə üzərindən qaranlıq öz pərdəsini
Dolu salon qarşısında sanki bir səhnədir kəndim.
Söykənərək dörd tərəfdən üfün divarlarına
Dağlar durub cərgə-cərgə tamaşaya nədir, kəndim!
Xan çinarlar öz qaranlıq köynəyindən çıxmış
sazdır,
Xoş nəsimlər tazənəsi
Kəndimizin sübh nəğməsi.

Misra-misra bayatıdı,
Hər ev durub bir söz üstə,
Dinir sim-sim,
Kökləyibdi ata-baba
bir saz üstə.
Ev-ev gələn cingiltili sərnici səsi,
Qoyun-quzu mələşməsi
Kəndimizin sübh nəğməsi.

Çobanların sürüsüylə gəlir axşam
bu nəğmələr.
O bitincə,
Günəş doğub,
dan ulduzu itincə,
Gedir yenə çoban dağa
Gətirəcək -
Axşam üçün dolu, ağır,
Səhər üçün aydın səsi
Kəndimizin sübh nəğməsin.

III FƏSİL

*Bahar, sevincimin yüksək həddi ol!
Çinar, gəncliyimin sınımaz qəddi ol!
Dağlar, vüqarınla onun səddi ol!
Qoyma gəncliyim gedə!*

QOYMA GƏNCLİYİM GEDƏ...

Bahar - sevincimin yüksək həddi ol!
Çinar - gəncliyimin sınımaz qəddi ol!
Dağlar - vüqarınla onun səddi ol!
Qoyma gəncliyim gedə!

Dəniz - qətrə-qətrə şəffaflığıyla,
Səma - zərrə-zərrə sən saflığıyla,
Sədd ol,
ulduz-ulduz öz səfliyinlə
Qoyma gəncliyim gedə!

Bulud - dərddli-dərddli yağışlarınla,
Bulaq - sirli-sirli axışlarınla,
Bənövşə - o məhzun baxışlarınla
Qoyma gəncliyim gedə!

Qoru, ey Yaradan, gözəlliyini,
Gözəllik yaradan gözəlliyini,
Həyat, uzat bu dan gözəlliyini
Qoyma gəncliyim gedə!
Qoyma gəncliyim gedə!

TƏLƏBƏLİK

Tələbəlik-
Gəncliyimdə yeni gənclik!
Həyatımın,
ömrümün gur şələləsi.
İllər ötüb-dolanacaq,
Getməyəcək qulağımdan
ünü-səsi.

Tələbəlik-
Gəncliyimin səmasında
şölə saçan dan ulduzu.
Görünüb tez yox olsa da
Sabahıma baxır gözü.

Tələbəlik-
Gəncliyimin nübarıdır
azdan-azı,
Yaş ötəcək,
fəqət onun
getməyəcək həyatımdan
dadı-duzu.

Tələbəlik-
uçmağıma qol-qanadım,
həyata ilk addımımdır
Ona görə əzizmi ki
həyatımda
qəlbimin hərərətilə
özüm, özüm qazandığım
İlk adımdır.

İMTAHAN GÜNLƏRİNDƏ

Yenə qış sessiyası
Qış tək yaman sərt gəldi.
İmtahanın havası
“Yeni il”dən bərk gəldi.
Çalışmaqla gündəmə
Birgə tələş, dərd gəldi
İmtahan günlərində.

Elə ki, şən qızların
“Gölünə” daş atılır,

Yataqxana bir qərib,
Kimsəsiz görkəm alır.
“Oxu zalı” sübhədək
“Gözü bərəlmiş” qalır
İmtahan günlərində.

Əl atanda qazana
Əlimizə boş gəlir.
Biz qaçsaq da kitabdan
Kitab bizə tuş gəlir.
Tərsliyə bax, adama
Yuxu elə xoş gəlir
İmtahan günlərində.

Sakit yer axtaranlar
Künc-bucaqda görünür.
Evdən çıxan örtüyə,
Ya yorğana bürünür,
Yastıq sığmır qoltuğa
Kitab yastığa dönür
İmtahan günlərində.

Həyəcanlar artdıqca
Dəqiqələr qısılır.
Özgə vaxtəqrəblərdən
Elə bil daş asılır.
Saat da bir tərəfdən
Ürəyə “tak-tuk” salır
İmtahan günlərində.

Yataqxana işığı
Gecələrə nur salır.
Şəhər yatır, o isə
Sübhədək oyaq qalır.
Qaranlıq nura,
gecə
qızlara təslim olur
İmtahan günlərində.

IV FƏSİL

*Sevgisiz yaşamaq yaşanmaq demək,
Yük kimi ömürdə daşınmaq demək,
Yenə azdır bunca danışmaq, demək
Bundan artıq mən nə deyim, bilmirəm,
Bu cür ömrə nə ad qoyum, bilmirəm.*

SƏN OLMASAYDIN

O sirli axşamda sənin səsin də
Sirli bir ahənglə qəlbimə axdı.
Ay da oğrun-oğrun bulud dalından
Süzüb gözlərini, gizlicə baxdı.

Sanki onda hər şey, bütün kainat
Vəfa, etibardan söz söyləyirdi.
Ulduzlar şahidək biri-birinə
Baxıb gülümsəyir, göz eyləyirdi.

Çaylar, bulaqlar da gözümdə sanki,
Sevincimiz idi, coşub-daşırdı.
Baş-başa dayanmış uca qovaqlar
Sanki məhəbbətdən pıçıldaşırdı.

O gecə təbiət mənim qəlbimdə
Döndü bir nəğməyə, bir şəriyyəyə.
Deyirəm, bəlkə də, sən olmasaydın
Belə vurulmazdım mən təbiətə.

SEVGİSİZ YAŞAMAQ

Bir sevginin ömrü qədər yaşadıq,
Sonrasına nə ad qoyum, bilmirəm.
Varlığından yetərincə doymadım,
Yoxluğundan necə “doyum” bilmirəm.

Bilmədim sevincin mən qədərini,
Bir ömür yığmışam qəm, kədərini.
Vaxtında biləydim kaş ki, qədrini
Bu günahı necə yuyum, bilmirəm.

Sevgisiz yaşamaq yaşanmaq demək,
Yük kimi ömürdə daşınmaq demək,
Yenə azdır bunca danışmaq, demək
Bundan artıq mən nə deyim, bilmirəm?!
Bu cür ömrə nə ad qoyum, bilmirəm?!

ÜRƏYİMDƏKİ SƏN...

Ürəyimdəki sən özgə bir sənsən
Uydurub sevmişəm mən belə səni,
Göründüyün kimi qəbul eləsə
Gərək tam özündən o silə səni.

Ürəyimdəki sən özgə bir sənsən,
O səni divartək qoruyur sinə,
Sənə sevgisini saxlasın deyə
Səni “dəyişmişəm” sənin xətrinə.

Sanki tərəziyəm, iki gözü sən
Nə bu onu, nə də o bunu əyir,
Beləcə çarpışır o sənlə, bu sən
Ürəyim yumruqtək sinəmi döyür.

Düşündüm, bu yükü daşıya bilər
Güldürməz özünü dost, yada insan,
Yaşadım, gördüm ki yaşaya bilər
Özünü aldada-aldada insan.

Aramızdan çay axır
sakit, aramsız.
Elə axır ki,
eşitmirik bir-birimizin
lal səsini.
Elə axır ki,
eşitmirik
içimizdə coşub-çağlayan,
içimizdə boğulan
duyguların səsini.
Eşitmirik
İçin-için ağlayan
ağrıların,
qayğılarının səsini.
Ürəyimizi birləşdirən
asma körpülər
qalıb
havadan asılı kimi.
Yaşayırıq beləcə,
bir yerdə,
bir çayın
iki sahili kimi.

Yalan, böhtan dedin mənə.
Elə dedin,
donub qaldım,
Dayanmış saat kimi.
Daş beyinlə,
şüşə gözlə baxdım sənə

və
tanıya bilmədim səni.
O yad baxışlar altında
şahidsiz bir məhkum kimi
qaldım əriyə-əriyə.
Bu yabançı sözlərinlə
sən daha bir addım atdın
Bu dəfə məndən geriyə.

Bir zaman
inandırdıq özümüzü.
Ki,
sevirik bir-birimizi.
Hisslərimizin o dəli,
çılğın kükrəyişində
unutmuşduq özümüzü,
qabardıb sevgimizi.
İllər keçəcək,
Bu kükrəyiş sönəcəkmiş
qəlbimizin içindəcə
Və məlum olacaqmış ki,
nə sən tanıyırsanmış məni,
nə mən səni.

Sevgililər günü.
Çiçəklərin yasdan çıxdığı gün.
Nə yaxşı ki, təqvimə
“20 yanvar”dan sonra

“14 fevral” da yazıldı.
Yoxsa
üzülmüşdü çiçəklər
məzar üstə qoyulmaqdan.
Torpağın çiçək sözü,
çiçək sevgisi
dəstə-dəstə paylanacaq bu gün
sevgi ünvanlarına.
Çiçəklər sevinəcək,
Dünya sevənlərin olacaq
bu gün.

QALIQLI BÖLMƏ

Öz vaxtında,
Ehtiyacın az vaxtında
Nəyi nəyə bölürsənsə
tam bir cavab olur sevgi.
Fəqət sonra
ailədə
neçə-neçə ehtiyacın
çətin, qəliz bölməsində
Yalnız qalıq qalır sevgi.

Varsa sevgi
Yaşaya bilmirsə
iki sevən
bir-birindən ayrı
Demək yaşayır dünya!

Bu gecə də
yuxuda gördüm
mənli arzularını
və bu gecə də
aldadı bizi
qaçdı gözümüzdən
və yenə açıldı səhər
bir məhəbbət filminin
uğursuz sonu kimi.

Qarşılaşdıq səninlə
Bir dənizin
heç vaxt qarşılaşmayan
iki adası kimi.
Qarşılaşdıq səninlə
hərəməz bir evin,
bir ailənin
anası,
atası kimi.

Qarşılaşdıq səninlə.
Qaranlıq çökdü
yaddaşıma.
Xatirələrdən önə keçdin
bir anlıq.
İndi də
bu cür qalacaqsan
yadımda

Öncəki xatirələrdən
ötənəcən qaranlıq.

Bu ani qarşılaşma
Ya taleyin verdiyi
bircə zərrə bəxşeyiş,
ya ki təsadüf idi.

Qarşılaşdıq səninlə.
Arzum kimi ölmüşdün,
Dərdim kimi dirildin.

Gözümdə qaldı
Baxışlarımın ən istisi,
ən istəklisi.
Təəccüb boylandı
gözlərimdən həmişə.
Qəlbimdə qaldı
sözlərimin ən gözəli,
ən deyimlisi.
Təssüf səsləndi
dilimdə həmişə.
Çıxara bilmədim
qəlbimdən
hisslərimin ən ülvisini,
ən gözəlini.
Görünə bilmədim
olduğum kimi sənə.
Sədd oldun qarşımda
həmişə.
Ölən hissələrimin,

ürəyimdə dəfn etdiyim
sözlərin üzərində
başdaşı oldun sən.
Qısaşı
çatdıra bilmədim
sevgimi sənə!

Göy Yeri qərubsəyəndə
yağışla əl tutub görüşür.
Yağış
göydən yerə ələnən
vüsəl damcıları.
Fəqət yağışın da
bir ucu kədər.
Hər dəfə
Göylə Yeri birləşdirən
qar, yağış
bizisə ayırdı
yerlə göy qədər.

Baxışların –
bir cüt soyuq ulduz kimi
anbaan soyudur,
Sözlərin –
yayda qəfil gələn
qış soyuğu kimi
üşüdür,
Nəfəsin –

buz kimi titrədir məni.
Gözümdə,
sözümdə,
duygularımda
yerin boşalınca
dərək etdim ki,
Tənhalıqla qoşa qarırıram
səninlə bir yerdə.

Deyilməmiş sözüm qaldı
ürəyimdə
və heç vaxt deyilməyəcək sənə.
Sən mənə
o sözlər qədər yaxın,
özün qədər uzaqdasan.

BƏNÖVŞƏ SEVGİMİZ

Kim gecikdi görən nədə?
Kim tələsdi görən harda?
Biz harada ayrılmışıq,
Sevgimiz də qaldı orda.

O sevgidən bir nişanə
Ürəyimdə xalı qaldı.
Düşünməkdən nə özümün,
Nə dözümlün halı qaldı.

Nə açıldı öz-özünə,
Nə cəhd etdik açmağa biz.
Qar altında boynubükük
Qaldı bənövşə sevgimiz.

SƏNƏ

Elə bildim ömürlükdü,
İziylə gəldiyim sevgin.
Bəlkə də elə sönükdü,
Işıqlı bildiyim sevgin?!

İndi yanıb külü qalıb,
Daha deyil gərəyim də.
Bürüyüb xatirələrə
Basdırmışam ürəyimdə.

Bir sevgim var,
ürəyimin sevgisi.
Bir ürəyim var,
sevgimin ürəyi.
O ürəyə sığınıram
inciyəndə,
sınanda.
O ürəyə sığınıram
kimsə mənim
ürəyimə toxunanda.
Yığılmışam o ürəyə,
ürək boyda o sevgiyə
damla-damla,

zərrə-zərrə.

Ürək boyda "Mən"i gəzdirir
siluetim.

"TƏSƏLLİ"

Bəlkə də belə yaxşıydı
Ayrıldıq vaxtında.
Saxladığ sevginin böyüklüyünü
bölünmədən xırdalıqlara,
Qoruduq sevginin tamlığını
ödənmədən tələbatlara,
Qoruduq sevginin qiymətini
əsir olmadan ucuzluqlara
ehtiyaclar durmadan
addım-addım qəsdinə.
Yaxşı ki, ayrıldıq vaxtında
Qatıq çıxmamış
qaymağın üstünə.

Dayanmışıq üz - üzə.
Dilimiz bağlı,
Gözlərimiz
içimizi gizləyən
sakit ümman.
İçə dərdlərlə,
iradlarla,
həsrətlə,
içimizə axan
göz yaşlarıyla dolu.

Dayanmışıq üz – üzə.
üzümüz sakit,
ümmandan fərqli
içimiz coşqun, dalğalı.

Dünyada
mənim üçün
hər şeydən çətin idi
sənin gözlərinə baxmaq.
Və... baxışlarından
yayınmaq üçün
əriyib-əriyib
yox olmaq istəyilə,
yox oldum həmişəlik
gözlərindən,
Mənim ilk məhəbbətim.

Gizlənmişən
gözlərimin yaşında.
Ürəyimə axırsan
hər vaxt səni
düşünərək
dolanda.
Həmişəlik yolçusan
ürəyimlə
gözlərimin yolunda.

Qəfil axıb
gözdən itən ulduz kimi
gözlərimin önündən
ötüb keçdin bu gün,
Saat 10-da.
Mənsə büdrədim...
Vaxta qoşulub
axa bilmədim bu gün,
Saat 10-un
cazibəsindən
çıxa bilmədim.
Gün ötüb keçdi axşama
bu dəfə mənsiz.
Mənsə asılı qaldım
saat 10-dan.
Saat 10-da bitdi
mənim bu günüm.
Səndən xəbərsiz
sən vardın onda.

Ürəyimi
bütöv verdim sənə.
Sən isə verdin
yarısını.
Həyatın düz üzünü
göstərdim sənə.
Sən isə göstərdin
tərsini.
Layiq olmadıqlarına

layiq bildim səni.
Odur ki, həyat
elə öz əlimlə verir
dərsimi.

Və bir gün
gözlərinin önündən
“Mənsizlik” pərdəsi asıb
gedəcəyəm.
Dilindən son söz kimi
düşüb itəcəyəm.
Axtaracaqsan məni
tökülüb dağılan
fikirlərinin içində,
iynə axtaran kimi.
Və yalnız
boşalan yerimə dikilən
baxışların gətirəcək məni
bir gün
xəyallarında.

Nə səni sevirəm
dünyadan artıq,
Nə də ki, sevirəm
varlığım qədər.

Mən səni sevirəm
sadəcə
“sevirəm” sözünün
tamlığı qədər.

Buyur keç.
Vurduğun yaralardan
yer tapa bilsən
qalarsan
ürəyimdə.

V FƏSİL

*Elmi, müəllimi para əyərmə?
Ağla gəlməzdi heç bu, zamanında.
Görəsən müəllim çörək yeyirmi?
Belə düşünərdik şagird olanda.
Gəldi belə dövr, belə bir zaman,
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.*

SALDI MÜƏLLİMİ PUL UCALIQDAN

Elmi, müəllimi para əyərmə?
Ağla da gəlməzdi bu, zamanında.
Görəsən müəllim çörək yeyirmi?
Belə düşünərdik şagird olanda.
Gəldi belə dövr, belə bir zaman,
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Dərd yoludur evlə məktəb arası,
“Yox”la müəllimin heç yox arası,
Mövzu “pul”dur dərsdə, həm dərsarası,
Əsər yox müəllim, məktəb adından,
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Günlər ömrümüzdən ötmür yarasız,
Uşaq sanır, bilik olmur parasız,
Pul verir ki, ata-ana çarəsiz
Övlad seçilməsin qoy ondan-bundan,
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Müəllimin rəhmi yoxdur üzündə,
Xoşlanmırlar əsla sözün düzündən,
Pulgir müəllimin bezib üzündən,
Uşaqlar məktəbdən “qaçır”, ay aman!
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Düz gəlmir məktəblə ev tərbiyəsi,
Məktəb ailənin tam olub əksi,
Xərc çəkir ikiqat uşaq yiyəsi,
Çünki sonda görmür əsər savaddan.
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Təhsil ki başlanır belə ayaqdan,
Demək belə gəlir başdan, dayaqdan.

Pul yığmayan müəllimi nahaqdan
Məktəb müdürü də sıxır bir yandan,
Saldı müəllimi pul ucalıqdan.

Bir ev dərdi dönüb millət dərdinə,
Qarışb millətin zillət dərdinə,
Gərək əlac tapa dövlət dərdinə,
Gələcək yol alır elm ocağından.
Enməsin müəllim ucalığından,
Enməsin müəllim ucalığından.

AY QIZ YİYƏSİ

Nə ürək dözəcək, nə susacaq dil,
Nə qədər ki hər şey yerində deyil.
Qızlar var, özündən qaçır, elə bil,
Söz var: “Qız döyməyən dizin döyəsi”
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

Qız görürsən, sanırsan göz bəbəyin,
Qız görürsən, düşür ürək-göbəyin,
Qalıb çöldə sinə, kürək, göbəyi
Nəyi qaldı başqa göz görməyəsi?!
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

Elə bil nədənsə qəzəbə gəlib,
Dar şalvarla zorla dara çəkilib,
Tuman geyir, ətəkləri tökülü
Görən qızdan əvvəl səni söyəsi
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

Dəbin yaramazı sandı, yaxşıdı,
Düşünmədi, kökdən qopub axsadı,
Özünə yox, kimə desən oxşadı
Söz də tapmır adam buna deyəsi
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

Gözdə tük axtardıq, gözümüzdə tir,
Baxıb özümüzə düşünmədik bir,
Bu qız övladına nə verəcəkdir?
Əgər belədirsə öz tərbiyəsi?
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

Gah nahaqdan coşub-çağlayırıq biz,
Gah da susub, sonda ağlayırıq biz.
Qızı bir əmanət saxlayırıq biz,
Qız böyüt, düz böyüt, millət öyəsi,
Gözün hara baxır, ay qız yiyəsi?!

BEŞ ÖZÜNDƏN DEYƏNLƏR...

İndi də geyim kimi
Diplom yaman dəbdədir,
Düşünmərlər, başda yox,
Nə var elə cibdədir.
Özü qalıb havada
Diplomu lap dibdədir.
İndi xırda-para iş
Arzusudu hər kəsin.
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər,
Birini bizdən desin.

Çox da birində pul var,
Beşinin pulu yoxdu,

Çox da ki, məmləkətin
Toxundan acı çoxdu,
Biz dözənlik hər şeyə,
Acların gözü toxdu,
Onsuz öyrəşib hamı,
Çox işləyib, az yesin.
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər,
Birini bizdən desin.

Hamı qabıqdan çıxır
Gündəlik beşə-üçə.
Kef əhli öz kefində
Dərd əhli gəlmir vecə.
Qaçqının torpağı yox
Bəs o yaşayır necə?!
Çörəyi daşdan çıxan
Satıb torpağın yesin.
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər,
Birini bizdən desin.

Villaların içində
Daxmanı görən yoxdu,
Varlıların içində
Yoxsulu görən yoxdu,
Görən deyir bizlərdən
Şad ömür sürən yoxdu,
Quru “bəxtəvər”ik biz
Varımız başqa kəsin.
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər
Birini bizdən desin.

Aldığın əmək haqqı
Yemə, içmə, bəsindi.
Günbəgün artan qiymət
Sanma ölən nəfsindi.
“Orta gün” arzulamaq
Sənin böyük səhvindi.
Əzabkeşliyini yad
Qoy görüb üzdən desin,
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər,
Birini bizdən desin.

Bizdən başa keçənə
Tezəcə quyu qazırıq.
Ziyalını ayağa,
Kütü başa yazırıq.
Milləti qorumağa
Biz də belə hazırıq.
Haqqını istəyənin
Tez də kəsirik səsin.
Biz beləyik, a qardaş!
Beş özündən deyənlər
Birini bizdən desin.

NƏ OLAR, BİZƏ GƏLMƏ, QIŞ!

Gəlişin min şərt gətirir,
Günü gündən sərt gətirir,
Təmizliyin dərd gətirir,
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Yenə qar tək üstümüzə
Qayğı yağacaq hər yandan.
Doymazdıq gözəlliyindən,

Çıxa bilsəydik yorğandan.
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Qışda da olur “yay” taxtda,
Bizləri duymur bəy taxtda,
Qaz, işıq olmur paytaxtda
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Çıxa bilmək üçün yaza
Hər kəs Tanrıya üz tutur.
Buz kimi soyuqluğundan
Soyuq ürəklər buz tutur.
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Halımızı bir düşünüb,
Soruşan yox: “-Nə halətdir?!”
Göz önündə olan şəhər,
Sanki ucqar əyalətdir.
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Neft, qaz mədəni bizdə,
Özgəyə gedəni bizdən.
Əl üz yalın əlimizdən,
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

Bu qərribə istəyimlə
Çox da uşaqlar barışmır.
Bəyazlığın çirk götürər,
Paklığın bizə yaraşmır.
Nə olar, bizə gəlmə, qış!

KAŞ Kİ

(Nağullaşan haqlarımız)

Kaş bütün işlərimiz
Düzələydi vaxtında.
Kaş düzlük düşməyəydi
Heç zaman öz taxtından.

Kaş ki, hər kəs və hər şey
Olaydı öz yerində.
Kaş ki, kimsənin haqqı
Batmayaydı dərində.

Vətənin dar günündə
Kaş hamı bir olaydı.
Torpağı azad etmək
Dildə şüar olaydı.

Kaş ki, başa keçənlər
Tamahdan daşınaydı.
Özündən qabaq hər kəs
Vətəni düşünəydi.

Kaş ki, kasıbların da
Bəxti çevik olaydı.
Villaların içində
Bircə evi olaydı.

Kaş ki, əmək haqları
Tələbata yetəydi.
Kaş ki, qayğılarımız
Birdəfəlik bitəydi.

Kaş ki, qışda qazımız,
İşığımız olaydı.
Kaş ki sevincimiz çox,
Dərdimiz az olaydı.

Kaş ki, “rüşvət” adlı şey
Öləydi birdəfəlik.
Bilik hər şeydən öndə
Olaydı birdəfəlik.

Kaş, mümkünsüz olmasın
Mümkün olanlar bizdə.
Kaş ki, belə “kaş ki”lər
Bitməsin dilimizdə.

“XOŞBƏXT” ADAM

Söz deyərsən,
Əlüstü çəkər tərsinə.
Danışanda fikir verməz
Sözünün nə əvvəlinə,
nə gerisinə.
Səhv desə də,
israr edər
sözünün üstündə,
Səhv etsə də,
dopdoğru kimi saxlayar
gözünün üstündə.
Əlindədi hər zaman
qəlb ağrıتماq, könül qırmaq.
Vallah,
heyvanı qandırmaqdan çətindi
bu adamı qandırmaq.

Xoşhal olar həmişə
adamı incitməkdən.
Usanarsan çiy sözünü
Hər dəfə həzm etməkdən.
Nə bir vicdanı ağrıyar,
Nə də ki, peşiman olar.
Əksinə, onun yerinə
Başqası pərişan olar.
Heç nəyi almaz vecinə.
Demək olmaz ona bədbəxt.
Hamı deyər: “-Xoş halına,
Nə qədər xoşbəxtti bu adam,
nə qədər xoşbəxt”.

Göz dəyməsin,
Əcəb görməli günlərdi.
“Bəs” deyincə yeyirik
xəyalplovdan.
Enimizə də yetir,
uzunumuza da.
Dünənimizə də yetir,
bu günümüzə də.
Hələ yeddi arxa
dönənimizə də.
Beləcə xərcləyirik
ömrümüzü
Gecələr
“ac toyuq” misallı
yuxulara,
Gündüzlər dadlı-şirin
xəyalplovlara.

ƏSLİMİZ SAYLA QALACAQ...

İnkişaf o həddə çatdı ki,
axırda
özünü də bəyənmədi
insan övladı.
Allahın yaratdığıyla
barışmayıb
istənilən əzasını
istədiyi şəkllə saldı.
Əllərinin yox,
burnunun əyrisini,
donqarını düzəltdi.
İridirsə kiçiltdi.
Bədəninin istənilən yerini
böyütdü,
İstənilən yerini
əritdi.
Özündən dönüb
özgəsi oldu.
Əslini dəyişmişdi,
şəklini də dəyişdi
bu torpağa "Vətən" deyən
insanın övladı.

Torpağın alt qatını,
kökümüzü görənlər yoxdu.
Üst qatımız calaq-calaq,
peyvənd-peyvənd.
Qara rənglilərimiz ağarıb,
ağlarımız saralıb.
Dadımız, yox ee...,
təfəkkürümüz dəyişib.
Olmuşuq bambaşqa insan.

Qanı qandan ayıran
cihaz da yaratsaydı
insan övladı!
Yoxsa
əslimiz sayla qalacaq,
belə getsə.

ÜZƏ ÇEVİRİLMİŞ ASTAR

(Bayağı mahnı oxuyanlara)

İnci-inci çeşmə, bulaq
Nəğmə-nəğmə axar, susmaz,
Dərinliyin qarşısını
dayaz kəsməz.
Nədən kəsibdir bəs önün
Nizamili, Füzulili söz əsrimin
Kəlmə-kəlmə əsir olan
Yoluq-yoluq söz, mahnılar,
Çeynək-çeynək deyilmişlər,
Bulanıqlar, qatışıqlar...
Tərsi çevirib düzünə,
Düzü çevirib tərsinə,
O üzünə, bu üzünə
De, nə qədər yozmaq olar?
De, nə qədər azmaq olar?
Köynəyində qoyub sazı,
Tarımında qoyub tarı
Hər oxuyan
Cildindən çıxarır “yarı”
Geyimiylə bütün salon işıqlanır,
Mahnısının nə üzü var,
nə astarı.

VI FƏSİL

*Fərq etməz, yanıqdı, düzdü,
Yetər ki dünənə gözdü,
Tanrıdan aşağı SÖZdü,
SÖZdü insandan yuxarı!*

Gözlərim
gündüzün işığı,
gecənin qaranlığı.
Göz qapaqlarım
səhərə açılan,
gecəyə örtülən qapı.
Yuxularım
arzularımın nağıl dünyası.
Gündüzlər
bu yuxuları əksinə yozan
“ağıl dəryası”.
Beləcə
gözlərim
iki əks dünyanın təcəssümü.
Gecələr - yalan dünyamın şirin,
Gündüzlər - gerçək dünyamın
acı təbəssümü.

Ürəyimin səsinə
saatın səsinə qatıb
yol gedirəm
Saniyə-saniyə,
dəqiqə-dəqiqə,
saat-saat...
Beləcə
azdan çox.
Hər gün 24 saat
bu vaxt oxu ətrafında

fırlanıram
Üzü qaranlığa,
üzü işığa.

Yaşayırıq
Bir kərə verilən ömrümüzü
bu dünyanın
daş-kəsəkli yollarında,
acı, tikanlı kollarında,
aramsız, gərəksiz sellərində
itirə-itirə.
Gedirik
qosqoca,
yamyaşıl dərdlərimizi
xazan əllərimizlə
bizə sarı uzanan
körpə, fidan əllərə
ötürə-ötürə.

Əhvalım elə yaxşıdı ki...
Elə bil
qayğılar unudub məni
bir anlığa.
Çıxmışam
qolları boşalan
dərdlərin arasından.
Həbsxana divarlarından
dışarı çıxan kimi.
Dünya həmişəkindən

gözəl görünür mənə.
hava da sıxmır məni,
açır.
Elə bil, bir andaca
böyüyüb, böyüyüb
quca bilərəm
bütün Yer kürəsini.
Qət edərəm dünyanı
bircə anda.
Elə bil,
kiçilib, kiçilib
bükülə bilərəm
bir yarpağa
və ya sığaram
bir otun dibinə
böcək kimi.
Elə bil, ləpələrlə
ötüşə bilərəm
dənizin üzərində
yüyürə-yüyürə.
İrili-xırdalı hər şey
gözəldi bu dəm
gözümdə.
Əhvalım elə yaxşıdı ki...
Elə bil
qayğılar unudub məni
bir anlığa.

Qaranlıq
çəkir üzündən
əllərini,
İşıq

şıltaq uşaq əlləri kimi
daraşıb kirpiklərinə,
açır göz qapaqlarını.
Zorla ayırır onu
ayrılmaq istəmədiyi
dadlı-şirin röyasından.
Çaşqın-çaşqın baxır o,
yuxu ilə
reallıq arasından.
Başındakı şirin xülyalar
çəkilir get-gedə
və tamam ayılır
ışıqın əlləri
ona sarı uzananda
ehtiyacın əlləri kimi.
Beləcə açılır səhər
Kasıbın açılan dərdləri kimi.

Göy gurlayır.
Elə gurlayır ki,
Elə bil indicə
göylər qopub
töküləcək yerə.
Göy gurladıqca,
elə bil, ürəyim də
qopacaq yerindən.
Diksinib ayılır yenə
xatirimdə uyuyan
uşaqlığım.
Yadıma düşür
bu gurultudan qorxmağım
neçə kərə.

Qəribədir.
Elə bil, o gün dünənmiş.
O günlə bu gün arası
eləbir addım imiş.

Bəzən ölməsə
tanınmır adam.
Öləndə bilirsən ki,
belə bir adam var imiş
və yaxşılardan yaxşısı imiş.
Ölüm ona görə böyükdü ki,
Öləndə görünür insanın yeri.
Öləndə xatırlanır onun
gözəllikləri.
Bəlkə də
evdən qəbrə qədərki yol
ən gözəl "ömrüdü" insanın.
Günahı olan
günahını yuyur
onun qarşısında.
Çiyinlər
əvəz edir bir-birini
tabutunun altında.
Bəlkə də
sağlığında görmədiyi
bu qayğıya görə
torpaqda itmir.
Adını daşa yazıb,
"Baş"ını bu dünyaya dayayır
insan.

PİNƏÇİ DÜKANI

Bir küncə sıxılıb
Qədimlik kimi.
Gərək olmayanda
gözə görünmür.
Kiçik olsa da,
içinə sıxılmış
böyüklük var.
At ayaqlarının
səsinə bənzəyir
çəkicin səsi.
Qəribə rahatlıq gətirir
kiçik radioda səslənən
xalq musiqisi.
Düşünürsən, bəlkə də
dünyanın
özünə qayıtmaq istəyidi,
Kiçik dünyadan
böyük dünyaya keçiddi
pinəçi dükanı.

“OXU, GÖZƏL”

Oxu, gözəl,
qulac-qulac saçlarından
tel ayırıb sinən üstə,
mürgülü söz dünyamızı
tel-tel oynat, dilə gətir!
Oxu, gözəl,
xalqın söz-söz dərd, sevincin
döndər suya, selə, gətir!
Nizaminin, Füzulinin
söz dünyası

varağ-varağ cılvələnsin,
Oxu, səsin
Məhsətinin, Natəvanın
o qadınlıq zirvəsinə
çata bilsin!
Oxu, gözəl
bulaq-bulaq xəznəmizin
dupduru, saf gözlərindən
su içib sən,
əsrini oynat yerindən!
Mahnı olsun varlığın da.
Saçlarından şələlələr,
gözlərindən
saf bulaqlar baxıb gəlsin,
Araz coşub axıb gəlsin!
Oxu, gözəl,
nəmli gözlər
baxışaraq
bir-birilə görüşsün qoy,
Sinəsində göz yaşından
arx çəkilmiş
iki torpaq
qovuşsun qoy.
Əsrlərin donmuş gözü
gilələnsən.
Oxu, gözəl, qoy səsinlə
xalqın özü,
Odlar Yurdu Azərbaycan
dilə gəlsin!

Üfüq
Səmanın öz əliylə
yerə qoyduğu
qılınca bənzəyir.
Tiyəsi mənə tərəf.
Baxışlarım,
səbrim,
ümidlərim kəsilir orda.
Yollar
qanadı qırılmış quş kimi
özümə qayıdır
sürünüb yerlə.
Bu yollarla qovuşuram mən
Xəyalımda nağıllaşan
arzulara.

GEDƏM

İki damla yaşam mən,
Aşıb-daşam gözümdən.
Yuvarlanıb üzümdən
Üzümdən çıxıb gedəm.

Həyat dözənə qalıb,
Güman özümə qalıb,
Gəlib dözümə qalıb,
Dözümdən çıxıb gedəm.

Bir az dincəlmək üçün,
Dərdimdən ölmək üçün.
Özümə gəlmək üçün
Özümdən çıxıb gedəm.

Gecələr
“Gündüz” adlı işıqlı mətnin
son nöqtəsidir.
Gündüzün ağırlığı çökür
gecənin kürsüsünə
və süzgəcdən süzülən tək keçir
müdrək beyinlərdən.
Çox zaman
yalnız gecələr macal tapır
boşalmağa
xeyirxah ürəklər.
Gecələr əyilir müdrək başlar
mizüstündə yazılan
həqiqətin üzərinə.
Gecələr həkk olunur
ağ varaqlara
öz rəngində
söz-söz,
sətir-sətir.
Gecədən gündüz döğulur.
Gecələr – qapqara işıq,
qapqara həqiqətdir
ağ yalanlara.
Həqiqət acı olur.

Fəxri xiyaban.
Burda
sükut içində yeriyr
adamlar
Böyüyə hörmət kimi.

Və...
Sükutu da böyükdü.
Danışır kimi
Sükutu da batırır
səsimizi
Burda uyuyan
böyük insanların.

Elə-belə sanmayın məni.
Sakit, qaraqabaq.
Gözü tutulmuş
bir bulağam mən.
İçim xatirələr qaynağı.
Sirli-sehirli xatirələr
qanımla bahəm
dövr edir içimdə.
Azacıq toxunsanız
bir gənclik coşqusu,
gənclik ehtirası ilə
çağlayasıyam.
Acılı-şirinli xatirələrlə
arabir güləsi,
ağlayasıyam.
Gecəli-gündüzlü axasıyam
Sonsuzluqdan sonsuzluğa doğru.
Üzü qibləyə çevriləndə də
son damla yaş kimi
gözümdən,
son nəfəsim kimi
köksümdən çıxacaq

bu xatirələr.
Belə qaraqabaq sanmayın məni.
Gözü tutulmuş bir bulağam mən
İçim xatirələr qaynağı.

Kor adam.
Xəyalın xarici görünüşü.
Qaranlıq dünyanın təcəssümü.
Bir cüt ölü göz şəkli
üzündə.
Qulaqlarında
rənglərin
qaranlıqda əriyən
naməlum səsi.
Təsəvvür etdiyi ucalıq –
Özündən uca qaranlıq.
Əsasının ucunda
döyünən ürəyi,
yaxın olan “uzağı”
“görmək” bacarığı.

Çəkilirəm
ürəyimin üfüqlərinə.
Mən çəkildikcə
adamlar
uzaqlaşır gözümdən
kiçilə-küçülə.
İçimə düşür
gözlərimin işığı.

Doluram özümlə.

.....
Dünya gözlərimdə
şeyirləşəndə.

Ayağımız altında qazılan
quyudur elə bil
tavandakı oyuq.
Çevrilib
başımız üstə.
Və hərdən
elə bilirəm
göy özü də elə
oyuq-oyuqdur.
Gözlə görünməsə də.
Bəlkə elə göy özü də
qat-qat,
qabıq-qabıq soyulur.
Başımız üstündə “quyu”
yaşayırıqsa,
Demək indi də
Allahın ayaqlarının
altı oyulur.

Saatlarca oturub
hörümçək torundakı
naxışlara baxmaq
gözəldir min kərə
nadana qulaq asmaqdan.

Hər səhər
Günəşin istisini
geyib əynimizə,
Işığını
görücü eynək kimi
taxıb gözüümüzə
keçiririk günümüzü.
Gözümüz heç nəyi
görməyə nə qədər.
Və yenidən gözləyirik səhəri,
gözümüzə köçürdüklərimizi
yenidən görmək ümidilə.

Ömrüm keçib gedir, elə bil,
budaqların arasından.
Yamyaşıl,
sıx budaqlar arasından
bir az ləng,
sarılıb seyrəlmiş
yarpaqlar arasından
bir qədər asan,
çılpaq budaqlar arasından
asanlıqla
şütüüb keçir.
40 ildə
120 dəfə dəyişən
ağac ömrü,
və bir cür dəyişən

insan ömrü yaşadım.
Günlər necə tez keçirmiş,
Nə ləng keçirmiş illər!

Mən köhnə zamanın
“təzə” adamı.
Köhnəliyin “çirkin”
gözəlliyi ilə
yeniliyin “gözəl”
çirkinliyi arasında
doğuldum yenidən.
Zamanın bətnindən
doğulan üçün
bir həqiqət var,
Özün olmaq!
Mən, köhnə zamanın
təzə adamı.
Asan deyil
zamandan doğulmaq.

Yüngül beynin
yüngül ağılı ilə
hər axına
qoşulub axsaq,
hər vara
bambaşqa gözlə baxsaq,
yaşamaq çox asan,

dünya
çox eyibsiz görünərdi yəqin.
Nə ucuz həyat!

Cənlibel. 2002. Avqust.

Neçə vaxtdır görmədiyim
ata-anamın yanında.
Uşaqlar da yanımda.
Təkcə ömür-gün yoldaşım
yoxdu burda.
O da indicə zəng eləmişdi.
Amma bilmirəm
nədən narahatam.
Elə hey düşünürəm.
Ola biləcəkləri,
“Nə isə”ləri fikrimə gətirib,
fikrimdən qova-qova
əl çəkmirəm
narahatlığın yaxasından.
Düşünə-düşünə gətirirəm
gecənin
1-ci xoruz banına qədər.
Gedirəm fikrin əvvəlindən
sonuna qədər.
Səhərədək narahatlığım
keşik çəkir
rahatlığıma.
Səhəri yenə eləcə.
Heç nədən yorulmuram
üzücü fikirlərlə
özümü yormasam.

Ömrüm keçir beləcə.
Mən rahat ola bilmirəm
narahat olmasam.

Ölümün ayaqüstü şəklidir
Başın sinəyə enməyi.
Ölümün fellərindən biridir
Əllərin dizi döyməyi.
Ölümün əlamətidir
qara rəng,
qara xəbər...

İstədim xilas edim
göz yaşında boğulan gözləri.
Silib, qurulayıb
çəkim
Xoşbəxtliyin şəklini.
İstədim gülüş çəkim
çöhrələrə...
Çəkdim...rəngbərəng.
Fəqət
qoruya bilmədim
silinib-solmaqdan.
Hər nə etdim,
ani, ötəri gördüm
xoşbəxtliyin
əlamət və fellərini.
Sən demə,
biz özgə rəng yaratmışıq,
bizdən ötrü
Yaradan özgə.
Odur ki,
daimi rəng tapa bilmədim

qaradan özgə.

Kiçik oğlum
soğan əkmışdı
dipçəkdə.
Deyirdi “gül əkmışəm”.
Və bütün marağını
səfərbər etmişdi
bu “soğangülünə”.
Neçə qabda su qoymuşdu
yanına.
Dibindən boğazınadək
doyururdu su ilə.
Əzizləyə-əzizləyə bitirib
axırda
özü də bilmədən
suda “boğdu”
soğangülünü.
Sapsarı saralıb
yanlara düşdü
“qanadları”.
Elə bil soğan
özü cəhd edirdi
saralmağa,
Utanırdı sanki
yerinin səhv düşdüynə.
Deyilənləri dərk etməkdən
uzaqdı oğlum.
Buna görə elə bildim
“gül” olmaq səhvini
soğan özü düzəldir.
Və nə yaxşı ki
soğan özü anlatdı oğlumu:

“Hər şey yerində gözəldir”.

GECƏ SAAT 1-DƏ DÜŞÜNCƏLƏR

Bu gün də belə keçdi.
Tələsə-tələsə,
sürünə-sürünə.
Bu gün də
sürüşüb çıxdı əlimizdən
qovuşaraq
“Zaman” adlanan ümmana.

Bu gün də belə keçdi.
Hərdən gizlədərək
adiliyini
bəzənmiş üzlərdə,
qeyri-adi geyimlərdə.
Və hardasa,
kimlər üçünsə
olmadı bu gün.
Kimsə məhrum oldu
bu adilikdən də.

Bu gün də beləcə keçdi
dünənə
kiminsə olum,
kiminsə ölüm günü kimi.
Mənsə yenə də qaldım
içimdə özüm qurduğum,

çölümdəsə məhkum olduğum
iki həyat arasında
sədd kimi.

TEZLİK

Pəncərədən baxıram
Ağaclar yamyaşıl,
təravətli, tər.
Pəncərədən baxıram.
Sapsarı yarpaqlar
tökülür sərasər.

Yuxu əvəzinə
qaranlığı
qarış-qarış əridirəm
fikirlərimlə.
Sonunda
səhər açılır.
Aydınlaşır fikirlərim
qaranlıqlar kimi.

GÖRÜNTÜ

Divardan asılmış
yarıçılpaq qadın şəkli
və miz üstündən

burula-burula qalxıb
gözəlliyi örtən
siqaret tüstüsü.

Arzularım qaya.
Mənsə bir çiçəyə bənzəyirəm,
bitmişəm qaya dibində.

Ömrüm əriyib,
zər kimi tökülür
ötən günlərin üstünə.

Dünya.
Açılıb –örtülən qapı.
Biri gedir, biri gəlir.

Üstünə sığmaz.
Altı üstündən genişdi
torpağın.

Neçə ildir yolunu gözləyirəm.
Haqqımın səsi gəlir,
özü görünmür.

Ümidlərimdən yol salsam,
gedib bütün istəklərimə çataram.

Nə qədər istədim
səni “öyrənim”,
İtdim dərinliyində.

Hər yanımda torpaqdı.
Amma yer tapmıram
üzümü qoymağa.

Pis günü çırpıram qapı tək,
Açıram, özümə qayıdır.

Ürəyimə girib
ona xəyanət etsən,
qanıma qəltan elərəm səni.

Bu gün
öldürdüyün son ümidimin
xatirə günüdür.

Göz yaşının biri bir qəpikdi.
Görəsən sevinc neçəyə olar?

Özümüzü onda tanıyırdı ki,
bizi bizə tanıtsınlar.

Başım ağrıyanda
dizini arzulayıram, ana!

Yolun bütün işıqlarında
keçib gedir.
Tutub saxlayan yoxdu
ömrümü.

Ürəyimdən qara qanlar axır.
Kimsə orda
əli silahlıymış.

Bütün işlərimi qurtarıb
uzanıram dincəlməyə.
Qayğılarda ağuşunda.

Vaxtın darlığından
gileylənə-gileylənə
boşuna itirdim
bütün vaxtımı.

Ən oyaq vaxtımdı gecələr mənim,
Bürünüb yatıram xatirələrə.
Mən yuxu yatmıram, səhərə kimi
Yuxumu qatıram xatirələrə.

Həyat bitmir.
Bilmədiklərimiz
bildiklərimizdən
çoxdu deyə.

Beş ili
bir ilçə yaşayıram
bu qədər dərdlə.

Bənzəri var hamının,
Bənzəri var hər kəsin.
Bənzər talelər,
Bənzər üzlər,
Bənzər həyat,
Bənzər ölümlər...

Hər varın
bənzərini yaratdı Allah,
BİR olmaq üçün!

Kimsəyə bağışlamağa.
bir şey tapmadım.
Səbrdən başqa.

Çadır uşaqları nə düşünür görən
Çadırdan uca kişiləri görəndə?

Öldüm dərddən qurtardım,
Nə şad xəbərdi ölüm.
Dərd mənimlə ölmədi,
Nə bəd xəbərdi ölüm.

Torpaq ən yaxşılardan aparır
vaxtından əvvəl.
Pislərdən hifz etmək üçün.

Dünya qoca dünyadır,
Yollarüz qırıqları.

Ən gözəl günümdü
görmədiyim gün.

Gəncliyimdən herbari düzəltmişəm
çiçək-çiçək,
yarpaq-yarpaq.
Ömrümün saralmış dəftərində
ətri getmiş gəncliyimin
şəkli yaşayır.

Torpaqdan insana
insandan torpağadək
görmək istəyim oldu
hər varın bütövünü.
Heyf ki, tez keçdi ömür,
Öldüm, görmədim o günü.

Dəstə-dəstə qərənfil,
qızılgül gəlir üstümüzə.
Sağlığımızda
nə qədər şux dayansaq da,
bir bənövşə taleyi yazılıb
ömrümüzə.

Yenə
xatirələrlə
döyündü ürəyim.
Yaşa döndü gözümdə
Damla-damla doldu
boş vaxtım.
Boşaldı ürəyim.

Yuyulur hava.
Hər tərəf su içində.
Yenə yağış yağır
baxışlarıma.

Əl ağacı
Ümitsizliyin dayağı.

Fikri dağınıq adam
Bir cüt pərakəndə
ışığı zolağı –
baxışları.

Qırılan ümidlərim
Son olmayan dayanacaq.
Düşəcəyim yer
içimdəki boşluq.

Qocaldıqca
sual işarəsinə bənzəyir
adamlar.

Ümumi həyat:
söz birləşməsi.
Neçə-neçə evin
qarışıq, dolaşiq
səs birləşməsi.

Gedirəm.
Mən getdikcə
bükülü kağız,
yumulu ağız tək açılır
qarşımda yol.

Günlərin bir günü
mən də gəldim dünyaya.
Yaşayıram hələ ki.
“Ömür” adlı yükü
ölə-ölə
daşıyıram hələ ki.

Yaz gəldi.
Yenə yaşıllaşdı ağaclar.
Saçlarımda dən çoxaldı.

“Torpaq” adlı
dərdin altındayam,
Gedənəcən
torpağın altına.

NEFT ÇIXARAN BURUQ

Enib-qalxır.
Su içib
Allaha baxan
toyuq təki.
Neft “içir”
yerin damarlarından.
Nə yorulur,
nə doyur,
nə tükənmir
yerin təki.

Yaddaşımın üfüqlərində
yenə
dan yeri kimi sökülür
xatirələrim.
Qaranlıq çökür

bu günümə
Və yenə
sabah açılır
Göyçədə.

Xəyalların – ötənlərin lent yazısı,
Xəyallarım – arzuların boş fəzası.

Ağacyarpaqlarıyla
ölüb – dirilir,
İnsanümidləriylə.

İri gövdəli,
qollu-budaqlı olur
təklildə bitən ağac.
Təklərböyüklükdür,
əzab olsa da.

PƏNCƏRƏDƏN YAĞIŞI SEYR EDƏNDƏ

Baxışlarım yerə sərilir
tökülən damlaların ağırlığından.
Yağışla yol gəlib
yorulmuş kimi
yol çəkir,
dincəlir gözlərim
və kamera kimi çəkib
beynimə köçürür

çoxdan bəri
yağmayan yağış.
Yeknəsəkliyi pozduğu
və yeknəsəkliyə son
olmadığı üçün.

Eyni sözün təkrarına bənzəyir
divara hörülən
eyni biçimli kərpiclər.
Bütöv cümlə kimi
bütöv ev yaranır
bu təkrarın vəhdətindən.
Arada qoyulan
“+” işarəsinə bənzəyir
pəncərələr.
Təkrarın ritminə köklənmiş
hər şey,
Bütövlük naminə.

Yağış yağır.
Yerə dikirəm
bulanıq suya bulaşır,
Qaldırıram
yağışda yuyulur
baxışlarım.

TƏKLİK – TƏNHALIQ

Elə də böyük dərd deyil təklik.
Qadın təkliyində
böyüklük, bütövlük var
(əzab olsa da).
Ürəyində bölünməmiş arzular,
fikirlərində bölünməmiş qayğılar,
qollarında ərə, övlada xərclənməyən
güc, qüvvət.
Təkdir,
fəqət tənha deyil tək qadın.
Qollarında uyuyan gücün,
fikirlərində uyuyan arzuların,
bölünməyən qayğılardan cəmiylə.
Təklik tənhalıq deyil.

Tənhalıq -
ikiyə,üçə bölünmüş qadının
alim, fəqət nədən ər tərəfindən
duyulmamaq qorxusu,
Tənhalıq - diqqətsizlik qorxusu,
tənhalıq - qayğılara xərclənən
ən qiymətli anlarının
itirilmək qorxusu.
Tənha deyil tək qadın.
Ən böyük dərddir tənhalıq.

GÖZ YAŞI

Süzülüb çıxır candan,
ağrıdan, acıdan
üzə

dupduru.
Torpağın üzünə
süzülüb çıxan
dupduru
bulaq kimi.

DƏHŞƏTLƏRİ DÜŞÜNƏNDƏ

Ya bir zəlzələdə,
ya bir daşqında,
ya da dərəyə yuvarlanan
bir maşın qəzasında
özünü təsəvvür edəndə,
düşünürsən
tək qalıb nə edəcəyini.
Təkliyin xofu
indidən basır səni,
Uçuqların arasında,
dərənin dibində,
daşqınların yerində imiş kimi.

Heç kəs ölümünü
təsəvvür etmir,
düşünəndə dəhşətləri.

Yollar da tanışdı,
yerlər də.
Yenə elə hey gedirik,
hey üzürük bu yolları
yorulmadan,
üzülmədən.
Yorulsaq da,

üzülsək də
önümüzdə
başqa bir yol açır dünya.
Biz gedirik,
bizim ilə bu yollarla
öz içindən keçir dünya.

Mənə çətin görünən
maneələri keçdim,
sədləri aşdım.
Qürurumun səddini
aşmaq isə
Çin səddini aşmaq qədər
mənə çətin.

Düşündüyümüz hər şey
kəyata keçsəydi
dünya nağıllaşardı yəqin.

İçimizdən keçir dünya.
Bulanıb
durula-durula,
dağılıb
qurula-qurula.
Əməllərdən çox kiçikdi,
Əməllərdən böyük dünya.

Dünən külək qovmuşdu,
Bu gün də yağış yudu
Günün adiliyini.

GÖZLƏRİN YOL ÇƏKMƏSİ

Göz dirənən,
görünməyən görünüş.
Geriyə axıb,
içinə dolan
baxışlar.
İşıqlaşan fikirlər.

Havada avar çəkir elə bil
qollarını yelləyə-yelləyə
yeriyən adam.

Ümid yoludur
ömür yolum.
Ömrüm bitəcək
ümidlərim bitəndə.

Güllər
tək-tək sevincə bağışlanır,
Cüt-cüt kədərə.

Ev ilə iş arası
Həyat yolu!

FOTOŞƏKLİM

Bu mənəm.
Başı aşağı,
dişləri qıcalı,
yumruqları düyünlü,
baxışları günahkar.
Torpağını birər-birər verən,
fəqət
verdiyi qanı
ala bilməyən
bir ölkənin vətəndaşı.

Başdaşı -
Sükutun heykəli.

YALQIZ

Qolu bağlı arzular,
yolu bağlı ümidlər
və mən.

Sahibsiz ev
üstəgəl
sükutun fəryadı.

Səssiz və şəkilsiz film-
“Düşüncələrim”.

Vaxt məni irəli çəkir,
Bəxtgeri.

Nəsihət

Ya adam ol,
ya da öl.

SAATIN SƏHƏR ZƏNGİ

Sükutun qışqırığı.

Getməyə bir yerim yox.
Çıxılmaz anlarda da
özümdən qaçıb
özümə gedirəm,

içimdən sıxıla-sıxıla.
Özüm özümə
həmdəm oluram həmişə
özümdən
çıxıla-çıxıla.

Bu gün də
fikirlərlə ödədim
ehtiyacın
boş qalan yerini.

TƏZAD

Çölümdə qaranlıq,
Başımda gündüzün
ışıqlı fikirləri.

Yenə də
çölümə bağlanan
qapı kimi
bağlandı üzümə
qaranlıq.
Yenə də qaranlıqdan qovulan
bir parça işıq kimi
doldum fikirlərimə
və keçən günümü
keçirdim bir daha
fikrimin ələyindən.
Sonunda başlandı yenə
çıxan səhvlərimin

mühakiməsi.

Hərdən nikbin oluram.
Bel bağlayıb
ümidlərə.
Hərdən bədbin oluram
baxa-baxa
önümdəki sədlərə.
Amma yaman sadələvhəm,
Hərdən də çox inanıram
vədlərə.

Yuxuşirin olur.
Yatıb yuxuya dalmaq – acı.

Yan-yana
söz əkirəm.
Fikir bitirəcəm
torpaq dəftərimin
düzxətli
ləklərində.

Yağışın altında
ora-bura qaçısan

pərakəndə
yağış damlalarına
bənzəyir
adamlar da.

Heyf ki
başə düşə bilmirik
kimin nə çəkdiyini
vaxtında
yaş özü
göstərənədək bizə.

Bilmirəm
nədən belə xəyalpərəstəm.
Yaman çox
qapılıram hisslərə.
Bəlkə də
yetişə bilmədiyim arzular,
qırılan ümidlərimdir
məni səsləyir geriyə,
Qoymur məni
irəlini görməyə.
Bəlkə də
gələcəyi görə bilməməyimdən
tez-tez danışırım
keçmişimlə.
Xəttin o başında da mənəm,
bu başında da.
Gecənin bir aləmində də
mən xəyaldan ayılıram,

yuxudan yox.
Bilmirəm
nədən belə xəyalpərəstəm.
Qalmışam özümlə
özüm arasında.
Bir xəyal yolçusuyam
özümlə ölüm arasında.

Bu gün də
dünənki günümün
çıxarılmış
surətinə bənzəyir.
Oxşar, yeknəsəq.

Elə bil
güclü oluram
əsəbi olanda.
Hirsimi tökürəm
əllərimin üstünə.
Tez və asan
görüb qurtarıram
işlərimi.
Duyğularım
əsəblərimdən ayrılıb
tökülür
dəftərimin üstünə.
Zibillikdə bitən
çiçək təki
təzə şər yaranır
pis ovqatımdan.

Bəzən yaxşı
sonluğu olur
əsəbi anlarımın.
Minnətdar oluram
məni hirsləndirən adama.

Yatmış toz.
Evdə canlı yoxluğun
möhrü.

Bizi
taleyimizlə
birgə daşıyır
sürücülər.

Güllərə baxdım,
gözlərimdən yorğunluğu
dağıtsın deyə.
Güllərin ətrini uddum,
bədbin ürəyimi
ovutsun deyə.

Bu budağa
kim qıyıb görən?
Yamyaşıl,
əti, qanı üstündə.

Torpaqda can verir sanki
uzanıb yanı üstündə.

Yatdım ki, yüngülləşim,
Ağırlaşdım fikirdən.

Həyat üçün gərək olan
nə varsa
hamısından var məndə.
Ehtiyac da,
gərginlik də,
əsəb də...
Nə qədər desən.
Nə yaxşı ki, bizləri
bu reallıqdan
aldanışa aparan
yuxular var.

DAR AĞACIYLA SÖHBƏT

Görkəmin mənə tanış gəlir,
dar ağacı.
Səni özümüz yaratmışıq
uşaqlıqda.
Çubuqlardan
sənə bənzər fiqurlar yaradırdıq
o zaman.
Baş, qol düzəldib
gəlincik kimi bəzəyirdik,
Əzizləyirdik səni

“körpə”miz kimi.

Səni uşaqlıqdan tanıyırdıq,
dar ağacı!
Kiçicik idin onda.
Və özümüz də bilmədən
bəsləyə-bəsləyə böyütmüşük səni.
İndi o zaman atıb-tutduğumuz,
əyləndiyimiz sən deyilsən.
Bizimlə böyüyüb,
bizdən də hündürə
boy atmısan sən.
İndi sən oyuncaq deyil,
bizim haqlarımızı
dara çəkmək üçünsən.
Bəlkə də
beynimizin ləkəsiz,
fikirlərimizin aydın çağına
heykəl,
sonra yaranacaq günahlarımıza
sərhəd yaratmışdıq
o zaman səni?

Cansız yaratdıq səni,
dar ağacı!
Cansızlıq yaradır indi
varlığın da.
Gəlincik kimi uydurduq,
fəqət əsil həqiqət kimi
böyüdün sən.
Səni uşaqlıqdan yaratmışıq,
dar ağacı.
Qorxumuz yoxdu səndən.

Öz ömrümü
yaşamıram mən.
Tez solan
gül-çiçək ömrü,
vaxtsız kəsilən
budaq ömrü,
vaxtsız bitən
insan ömrü
yaşayıram.
Mən öz
ömür yolumda
özümdən ağır
təəssüf yükü,
kədər yükü
daşıyıram.

ADAMLAR...AĞAQLAR

Ağaclar yayda
sıx-sıx yarpaqlardan don geyir,
adamlar əksinə.
Adamlar qışda qalın geyinir,
ağaclar əksinə.
Ağaclar cavanlaşa-cavanlaşa qocalır,
adamlar əksinə.
Fərqli tale,
fərqli həyat verib Tanrı
hər ikisinə.

Özü boyda
hava doldu
divardan qopub düşən
daşın yerinə.
Görünməyən qan axır
diş yeri kimi
indi sızlayan yerindən.

“Darıxmaq”dan
“İntizar”a keçdik.
İntizardan “həsrət”ə.
Ondan böyük söz
varmı görən?
İndi də
sığmırıq “həsrət”ə.

Zamanı
irəli aparır
saatın
pər kimi
fırlanan əqrəbləri.

Keçmiş zamanda
yatıb dincəlir
elə bil,
saatın
dayanmış əqrəbləri.

İrəli gedən zamansa
döyünür
hələ döyünən ürəyimin
ritmində.

ZAMANDAN QIRILAN ADAM

Əl atıb
son kərə
zamandan
yapışmaq istədi.
Gücü çatmadı.
Son damla
göz yaşına çatdı gücü.
O da
özündən sonra
yox oldu.
Zaman
qara yaylığını
yellədənək
ötüb keçdi irəli.
Qalanlar da
zamanla birgə.
Dönüb son kərə
baxdı hamı
zamandan
qırılıb qalan adama.
İsti yağışlar yağdı
arada soyuyan boşluğa.

Addım-addım
sonumu gətirir
gələcəyim.

Quş qəfəsi
Və quşların
sevilə-sevilə
həbsi.

VAXTSIZ OXŞARLIQ

Dünən məni
nənəyə oxşatdılar.
Oğlumun “nənə”sinə.
Zamanı dartıb uzatdılar
bir anlıq.
Məni qocaltdılar.
Mənsə
üzdə
təslim etmədim
özümü
bu vaxtsız oxşarlığa.
Dartılmış zamanı
geri çəkib
təzədən yığıldım
özümə.
Özümü cavan

göstərmək üçün
sıxıldım, sıxıldım özümə.

- Mən nənə deyiləm!

Keçirib qan süzgəcindən
Arayır kim kimdi ürək.
Həm dustaqdı qəfəsində,
Həm də ki, hakimdi ürək.

45 yaşım.
Ömrün-günün yay fəslı.
Günün günorta vaxtı.
Başımdan şığıyan Günəş
Və
Kölgəm kimi çəkılən
cavanlığım.
45 yaşım.
Cavandan qoca,
qocadan cavan çağım.

Haqqın yolunu kəsib
indiyəcən
“səbr et” dedilər bizə.
İrili-xırdalı

haqlarımızın
əvəzində
bol-bol səbr
verdilər bizə.
Səsini içinə salıb
hələ də
öz içinə qısılib hamı.
“Səbr” adlı dar ağacından
asılıb hamı.

Alçaq çəpərin
hündürlüyü qədər oldu
toyuğun
uça bilmək həvəsi.
İnsan əlinə dikilən
baxışlarında öldü
pişiyin
şirdən qalan son izi.
Vəhşilər cılızlaşdı
insan əlinə düşən gündən.
Fəqət
hiylə qurtarır
tülkünə hələ də
toyuğun
“hin” tələsindən.

Tutduğu iradlar,
verdiyi nəsihətlərlə

qarşılaşan
istehzal baxışlardan
dərək etmədi
ən böyük dər
elə özündü.
“Özünü görməyən adam”.

Gah fərəhdən,
gah qəhərdən
söz-söz olub
gözlərimdən süzüldü.
Mənim gözü
“Ürək” adlı
bir bulağın gözüdü.

SƏHƏR

Qaranlıq
göz qapaqları tək qalxdı.
Mavi dəniz gözlərini
yenə də
köhnəliyə açdı şəhər
və bir addım da
özündən geri çəkildi.
Küçələrdə məşinlər
bu günü daşıdı.
Şəhər isə elə bil
dünəndən qalma
şəkildi.

Söz-söz dağılıb
baş-ayaq olmuş
bir cümləyəm mən.
Gələ bilmirəm düzümə.

Göyçə adlı yayın
oxu kimi
atılmışam tərsinə.
Qayıda bilmirəm
düzümə.

Bağırmaqla deyil,
ağırlıqla yadda qalır
yaxşı şeir.

BƏDBİNLİKDƏN DOĞAN ŞEİR

Boşam,
bomboş.
İtib getmişəm
ətrafdakı yoxluqların
içində.
Yuxu kimi gəzirəm
vicdanı qırıq
çoxluqların
içində.
Yanıb tökülməkdən
hərdən
şübhə edirəm

varlığıma da.
Ruhdan qopub düşmüş
parçayam indi.
Hisslərim boğulur
dar ağacında.

Ürəyimdən çəkilib
gözlərimdən boşalan
bir dərdin yerinə
“təşrif” buyurur hər dəfə
təzəsi.
Çölümü döyəcləyən
haqsız yağmurlar
içimə damdıqca,
asta-asta taqqıldayan
təbil döyüntüsünə bənzəyir
ürəyimin səsi.

Səs.
Səs yox.
Səsin gücləndirici ilə
şişirdilmiş küyü.
Küyü yox,
qulaqbatırıcı gurultusu.
İşıqötürücülərin
hədəqədən çıxmış gözləri.
Aparıcının deyilmiş sözləri.
Çalınmış havalar,
oynanmış rəqslər.

Növbəti dəfə
bir-birini əvəz edən
müğənnilərin
fonoqramma ilə
əl-qol atan siluetləri...
Hər şey canlı
və hər şey cansız.
Dənizkənarı bağda
yoruldum bu
“dincəlməkdən”.

Bir-birindən
qaça-qaça
yerimizə
təkrar qayıdır
fəsillər.

Qaç-a-qaça qovulan
bizlərin ardınca isə
ox kimi şığıyır
illər.

Özümü dərdlərlə
təkbətək qoyub
“səyahətə” çıxdım
ömrümün xoş günlərini.
Məni görəcəm
kədər çökdü
Göyçədəki uşaqlığımın
şən, qayğısız üzünə.
Yaşlı, qınaqlı gördüm

gülər gəncliyimin gözlərini.
Əlim ətəyimdən uzun
yenidən
gəldim özümə.

Dərdi ürəyindən çəkib
gözündən boşalan
insan kimidir,
Dərdini yerdən çəkib
buludundan boşalan
göylər.

Hamı qaçır,
hər şey qaçır
bir-birindən,
ya da özündən qaçır.
İnsan baş götürüb qaçır,
heyvan – can.
İnsan dərddən,
əzabdan qaçır,
Heyvan –
vəhşi həmkarının
dışından.
Ömrünün sonundan
qaçır hamı
qaça-qaça uzatdığı
ömrün sonuna.

Yağışı çatmağa qoymur
torpağa
üstünün asfalt “çətir”i.
Çəkirəm
çatmır ciyərlərimə
torpaq ətri verməyən
yağışın ətri.

Qürurun sındısa,
daha nə qaldı səndən?

İlan qovurmuş kimi qaçan
acılı-şirinli illər
ziqzaq naxışlar salır
ömrümə.
Vətənimdən,
taleyimdən,
arzularımdan
kənarlaşa-kənarlaşa
qayıdıb yenidən
cəmləşirəm özümdə.
Gəlmədiyim,
məni gətirən yolları
düşündükcə
qarşımda açılacaq yollar
ala çatı kimi canlanır
gözümdə.

Eh, mən olmayanda
nə olacaq ki?
Mən boyda yeri boşalacaq
küləklərin.
Yağış daha rahat düşəcək
olmadığım torpağa.
Nisgil olub ürəklərdən,
yaşa dönüb
gözlərdən çəkiləcəm.
Nə sınacaq,
nə də büdrəyəcək zaman
yerimdə.
Heç nə itirməyəcək,
özünü tapacaq dünya
boşluğumda.

Gəldiyi yolların sonunda
qoyulan
nidalı sual işarəsinə
bənzəyir
əsalı qocalar.

Edə bilənəcən
etdiklərindən
məmnun qalır,
Edə bilmədiklərinə
cavab axtarır,
fikirlərindən
asılı qocalar.

BƏDBİNLİK

İndi
düşmənin
bir damla qanını
zəhərləyəcək
ağcaqanad qədər
gücüm yox.

Sahil parkı
yenə adamlarla dolu.
Yay olsa da,
hərə bir fəsil daşıyır
özündə.
Yaza, qışa, payıza bənzəyir
sahil.
Yalnız dəniz elə
öz rəngində.
Bu yay axşamı
yenə
hərə bir cür zövq alır
gördüyü əyləncədən.
Payız timsallı adamların
yaz xatirələridi
gənclərin
qış timsallı adamlara
uzaq və bayağı görünən
əyləncələri.
Təkcə uşaqlar fərqləndə deyil
heç nəyin.
Yenə sahil parkında
hərə bir cür
təbəssüm daşıyır

çöhrəsində.
Kimi şaqraq,
kimi donuq.
Kimi dincəlir,
kimi əylənir.

Qayğılara zərbə tək
“Vuruldu” yenə yamaq,
Yenə qalxdı qiymətlər,
Bahalaşdı yaşamaq!

BU ŞƏHƏRDƏ

Tələsən tıxaca düşər.

Baş - gözü əzilmiş
Qol - qıçı sınmış,
ağrısız xəstəyə bənzəyir,
Haqqına biganə adam.

BU DA BİR TƏZAD

Adam varmış ki, demə
Elmsiz “adam” imiş,
Alim də varmış, demə
Elmli “nadan” imiş.

Yaman tünlük olur
çadır şəhərciyinin yası.
Axışır adamlar
ölənlə birgə
diri dərdlərinə
ağlamaq üçün.

Yanıb qaralmışdı
binaya vurulmuş
reklamın yarısı.
Ertəsi gün
yanıb-sönürdü
yenə də.
Sağalmışdı
sözün “yarası”.

Tələsirik:
“-Nə ləng keçir vaxt”!
Düşünürük:
“-Nə tez başa çatdı ay”!

“TƏSƏLLİ”

Borclu ol!
Bil ki,
sağlığını istəyən var.

AĞ YALAN

Qar kimi ağappaq zənci
Qara zurnada çalırdı
cəngi.

Açılıb-örtülən qapıyam
Köksümdən qopub
məndən öndə gedən
ürəyimə.
Dartılıb-yığılan yay kimi
özümdən qabaq dəyib-qayıdır
ondan keçən yerlərə.
Mən də quruca qəfəs kimi
gəzirəm ardınca.

Məndən öndə gedir ürəyim.
Odur ki getdiyim yerlər
tanış gəlir mənə,
Təkrar gedirəm elə bil
o yerləri.
Bəzən quşa dönüb uçur.
Qopara bilmirəm onu
döğmələrimin,
ata-anamın yanından.
Qan ağlayır
özü sözünə baxmayan
qocalığın qəddarlığından.
Qopara bilmirəm onu
övladlarımdan,
Qopara bilmirəm
neçə illərdir ayağımız dəyməyən,

dərddən ona dağ basılan
yurd yerlərindən.
Dərd-dərd yüklənib,
para-para paylanır.
Fəqət ondan təkcə mənə
pay düşmür.
Mənim ürəyim
mənim deyil ki!

Mənim iç dünyam.
Qəlbim, zəhnim-düşüncəm.
Çöl dünyamdan qurtulub
sizə qapılmaq nə xoş.
Çöl dünyamın
min bir rəngində itib
sizdə tapılmaq nə xoş.
Çöl dünyam kiçikdi yaman.
Gəldim sizinlə yenə bir olaq,
genişlənək.
Çöl dünyam dağınıq, küylü,
bir az da mənasızdı.
Gəldim sizinlə yenə
bu hakim, uca boşluqdan
dərin mənaya enək.
Çöl dünyam ağrı, əzabdı.
Gəldim yenə dərdləşək,
sonra da üçlükdə bir
ümid yoluna düşək.
Çöl dünyam sizsiz tam deyil
mənim iç dünyam,
üç dünyam
Gəldim yenə bütövləşək.

Bir ömürlük
məhbəs həyatıdır
insan həyatı.
Qapalı ana bətnindən
geniş dünyaya,
əzablara
sürgün olunur insan.
Və
darlıqdan qurtulub
genişliyə,
azadlığa gəlməsilə
ilkin olaraq aldanır insan.
Həyat
“Arzu” adlanan məfhumun
ardınca
məhkumluqdan qaçmağa
cəhddir.
Uşaqlıqdan gəncliyə,
gənclikdən cavanlığa...
Və... nəhayət
ilk yanlış cəhd.
Qaç-qaç
qocalmamaq cəhdi.
Fəqət
qaçış yavaşdır
qocalıqda
və anlayırsan
bura qədərki qaçışın
zəruri bir aldanış olduğunu.
Məhkumluğun ən qəddar,
qaçılmaz həqiqətidir
qocalıq.

Qocalıqda çəkilir
həyatdan götürdüklərin,
həyata verdiklərinin
haqq-hesabı.
Qocalıqla sonuclanır
“Azad məhbus” həyatı.
Alınmış ixtiyar,
torlanmış gözlər,
buxovlanmış qollar,
taqətsiz dizlər...
Bir sözlə, azad təcridxana...
Ən nəhayət
məcburi ölüm istəyi.
Və bu da bir ömürlük
hakimlik və məhkumluğa
nöqtə qoyan son!

Yerimdə

“Ömür” adlı yol gəlirəm.
İndi qalıb dərin, dayaz
İzim mənim yerimdə.
Andıracaq hərdən məni
Nişanətək qalan səhvim,
Düzüm mənim yerimdə.

Yol getdikcə quru ada
Arzu olub çaylandıqca,
Bölündüyüm hər övlada
Ürək-ürək paylandıqca,
Çoxum qalıbdı onlarda,
Azım mənim yerimdə.
Onda görürəm özümü,
O da ölçülür özümlə,

İndi gəlir tökdüyümü
Yığa-yığa izim ilə,
Mən anamın yerindəyəm,
Qızım mənim yerimdə.

Üzündə

(Anama)

Çöhrəndə neçə xətt birləşib sənin,
Hər biri bir canlı, dilsiz hekayət.
Çöhrəndə neçə xətt birləşib sənin,
Hər biri bir qayğı, istək, əziyyət.

Çöhrəndə neçə xətt birləşib sənin,
Sanki sevgi, istək birləşib orda.
Elə bil bunları itirməməkçün
Ömür əbədilik nəqş edib orda.

Canlı xəritədir sifətin sənin,
Gözlərin qayğılı, dərin bir ümman.
Qaynardır, doymamış o zaman-zaman
Övlada qayğıdan, sonsuz arzudan.

Qırıqlar çaylardır üzündə sənin,
Mənası coşqundur, dilsizdir fəqət.
Qaynar, təlatümlü illərdən çıxmış
Bir nişanədir o, dilsizdir fəqət.

Qırıqlar illərdə sınaqdan çıxmış,
Kimiyyə nifrətdir, istək-üzündə.
Kaş mən də kiçicik qırığa dönüb
Olum bir əbədi istək-üzündə.

*Əməkdaşı olduğum M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli Kitabxanasının çoxsaylı
qadın kollektivinə Qadınlar Bayramı
münasibətilə.*

Elə bil gül açır qoynu hər səhər,
Qışda da bu məbəd yazı bənzəyir.
Canlı gülüstandır, ətirli, əlvan
Gül qadına, qönçə qıza bənzəyir.

Bu zəngin xəznədə xəznədarıq biz,
Kamalda camala daim yarıq biz,
Burda ləyaqətdə hər qadın, hər qız
Yüzü birə, biri yüzə bənzəyir.

“Gözəllik” adlı hər qızdan, qadıdan
Səadət düşməsin ayrı bir an da,
Mən Səyyarəyəmsə bu kəhkəşanda,
Hər qızımız bir ulduza bənzəyir.

ŞAİR MƏMMƏD ARAZ KÖÇDÜ DÜNYADAN

Qıydı gör kimlərə, eh, necə dünya,
Bənzədi o gecə bir heçə dünya,
Heç kimin olmadı o gecə dünya,
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

Axdı ömrü boyu Araz gözüylə,
Düzəlmədi dünya şair sözüylə,
Dünyanın dərini çəkib özüylə,
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

Qan sızan yaralar yenə çat qaldı,
Çatdığı diləyə dünya mat qaldı,
“Dağlar dumanıyla” salamat qaldı,
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

Dərdin becərdiyi ələm tək bitib,
Araz suvardığı qələm tək bitib,
Dünyada əbədi qalan tək bitib,
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

Vətən “oğul” dedi, daha nə dərdi?!
Mamır tək qayada ömür bitirdi.
Dərrib söz ömrünü vətənə verdi,
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

Köçüb getdi Məmməd, Arazı qaldı,
Məmmədin sızlayan yarası qaldı,
Daha bu dünyanın harası qaldı?!
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan.

QƏBRƏ MƏKTUB

*Sağlığında tez-tez qəbirdən məktublar
yazan şair Böyükxan Pərvizə.*

O dünyada nə var, nə yox?
Niyə susursan, ay qardaş?
Burda şair var, “söz”dən çox
Sözünlə də sən, ay qardaş!.

İndi daha dərd özünsən,
Dərdlərin dağ ikən yazdın.

Bildin, ordan yazmaq olmur,
Odur ki, sağ ikən yazdın.

O dünyanı, bu dünyanı
Bu dünyada bir elədin.
O dünyadan deyə-deyə
Bu dünyanı dar elədin.

O dünyada nə işin var?
Burda hələ işin çoxdu,
O dünyalıq olan var ki,
Bu dünyada yeri yoxdu.

Sən kimilər olsa, biz də
Dərdimizi tən bölərik.
Vallah, qardaş, elə biz də
Diri ikən ölülərik.

Burda dərdin yeri dardı,
Alıb təzə ev, apardın.
İkiyə bölünmür deyə,
Götürüb bütöv apardın.

O dünyada nə var, nə yox?
Niyə susursan, ay qardaş?
Burda şair var, sözdən çox
Bilmək istərsən, ay qardaş!

BALACA SELCANA HƏSR OLUNMUŞ ŞEİRLƏR

Anasının bir dənəsi,
Nənəsinin dürr dənəsi,
“Kimin belə nənəsi var?”
Elə hey söylər nənəsi.

“-Yorğun olub evə gəlsəm
Xoş olar, hər nə eləsə.
Yorğunluğum yoxa çıxar,
Bir kərə üzümə gülsə”.

“Nəvə şirindi”, deyirlər,
Mənim nəvəmsə baldı, bal.
Allah, bundan hamıya ver,
Selcanıma özün yar ol!”

Sən nə qəşəngsən, ay Selcan,
Gül paxıllıq edər sənə!
Şipşirinsən, gözlə gəlib
Arılar qonar üstünə.

Varmı sən tək şirin bala,
Kaş hamıya qismət ola,
Səni görəcək kədər solar,
Həm şirinsən özün balcan,
Həm də şirin dilin, Selcan!

Pöhrəsən, böyü anbaan,
Gül çöhrəndə sökülsün dan.
Sən dinəndə nənən, baban
Hər kəlmənə söyləyər “can”,
Öpər, oxşar telin Selcan!

Evdə ən kövrək nəfəs sən,
Anan aldığı həvəs sən,
İndi çıraqsan evə sən
Böyü, nurun dolsun elcən
Ay işıq, nur seli Selcan!

Baxıb sənin ay üzünə,
Qamaşar gözü Günəşin.
Çiçəklərə ətir verər
Sənin çiçək, gül nəfəsin.

FİDANIN ŞİKAYƏTİ

Hey yuyuram əllərimi,
Üz-gözümü dönə-dönə.
Yenə də kimi görürəm,
“Nə şirinsən” deyir mənə.

TANRIDAN AŞAĞI SÖZDÜ

An-an il olar, yürüyər,
İllər də an-an əriyər,
Çay kimi axmaz geriyə
Sonadır ömrün axarı.

Düz yolu unudub hərdən,
Var üçün keçsək də ardan,
Həyat gec-tec canı vardan,
Varı da candan çıxarır.

Fərq etməz, yanlışdı, düzdü,
Yetər ki dünənə gözdü,
Tanrıdan aşağı SÖZdü,
SÖZdü insandan yuxarı.

Həyat bitir,
söz bitmir.
Nə qədər söz deyilsə də
canlı, cansız hər varlığa,
torpağın hər qarışına.
Göyün yeddi qatındadır
deyilməmiş söz.
Şairlər ölmür.
Özləri yerə gedir,
ruhları göylərə.
Yeni söz axtarışına.

SON SÖZ ƏVƏZİ

Hərdən adama elə gəlir ki, o yalnız və yalnız yaddaşdan ibarətdir, özü də dünəni, bu günü və sabahı ilə birlikdə. Bəzən elə bilirsən “ibtidai”dən üzü bəri bütün zamanlarda yaşamısan. Bu,əldə olunan biliklə, qan, genlə yaddaşa ötürülür, bilirik. Hər kəs bu yaddaşa köklənib dünənini, bu gününü görüb yaşaya bilər. Ancaq seçilmişlər dünənlə, bu günlə birgə gələcəyi də görə bilir. Ancaq seçilmişlər, yəni haqq yanında seçilmişlər bütöv olur, tam olur, zamanında qəbul olundu, olunmadı. Ancaq seçilmişlərin seçimi dəqiq olur. Bələd olan bələdçi olmalıdı. Naşıya qalan ya geri gedər, ya da yerində sayar.

Daşdan-daşa dəyir hələ də başım
Neçə ümid sınıb, qalıb daşında
İrəli şığıyır yel kimi yaşım
Hələ arzularım on beş yaşında.

Cavanlığında qoca timsallılar uzağını görər, uzağı göstərər, mühitinə yarayar, bu gününü sabaha ötürər, bütövü parçalamaz, insanın (o cümlədən bütün canlıların) asılı olduğu Yer kürəsinə tam kimi baxıb yanaşar, onu gələcək naminə qoruyar.

Vətən ömrün sonu, torpağın sonu
Ölümsüz torpağın son həddi yoxdur,
Sərhəddə qədərdir Vətən deməyin
Mənim vətənimin sərhəddi yoxdur.

Sərhəddi olan hər var kölədir. Sərhəddi olan sənət əbədi olmayan ömür kimidir, əvvəli olduğu kimi sonu da var. Əslində sənətin əvvəli olsa da sonu olmamalıdır, can kimi, ruh kimi əbədiyaşar olmalıdır. Sərhəddi olanlar itirir, sərhəddi olmayanlar özünün qurbanları hesabına mühitini yaşadır, Günəş şüası kimi.

Bir dolu buludam göyün üzündə
Dərdi ürək-ürək yığıram elə,
Yağmıram çəmənə, düzə, meşəyə
Yağanda içimə yağıram elə.

Bulud çölə, düzə yağanda təbiət canlanır, “Bulud” insanın iç dünyasına yağanda cəmiyyət canlanır, mühit canlanır. Canlanmaq yaşamaqdır. Bu Yer üzünün ən böyük günahı yaşamaq haqqının alınmasıdır. Özgəyə qəsd dolayısı ilə özünə qəsd, özünə ögeylikdir:

Ögeylikdi, baxdım hara
Qorxuram örtülə yaram,
Yanıram o adamlara
Nə ölü, nə diridirlər.

Hər kəsin yerliyi olmalıdır. Deyimindəki yerlik sözü bəlkə də əsil- nəsil mənasındadır. Yerliyi olmayanlar yerin sinəsinə dağ çəkir, düşmənlərimiz kimi:

O qız məktəbə gedir
Görən özü hardandı?
Libası libas deyil,
Çantası çadırdandı.

Yerliyi olmayanlar o qızın yaşamaq haqqını əlindən alıb. Ağır elli, adlı-sanlı kəndini, şəhərini əlindən alıb, əvəzində “çadır şəhərciyi” adında məskən salıblar o qıza. Çadırdan şəhərcik olduğu kimi, yerliyi çadırdan məktəb çantası da olurmuş. Libası libas olmayan o qız böyük-böyük dövlətlərin yerini dar etdiyindən Yer üzünün möcüzə məskənlərindən olan “Çadır şəhərciyində” böyüyüb yerliyi olmayanların gözünə ox ola bilər. Odur ki, o qız böyüməsə yaxşıdır.

Görürsənsə, sonunu de bu yasın
Müxənnəti istəyinə çatmasın,
Şair qardaş, şairliyin tutmasın
Çadırlara alışmayıb neyləyək?

və ya

İllər keçdi, yana-yana alışdıq,
Biganəlik hopdu qana, alışdıq,
Qılıncımız girdi qına, alışdıq
Çadırlara alışmağa nə var ki?
Çadırlara alışmayıb, neyləyək?

Nyu-Yorkun göydələnlərindən dünyaya baxan “modernliyin” meydan oxuduğu bir zamanda “çadır şəhərciyi”nin bəşəriliyinə inanmaq çox çətindir. Ən güclü texnika sahiblərinin qorxduğu bu əliyalın çadır şəhərciyinin mövzuya çevrilməsi və zaman baxımından çoxlarına xəş gəlməyən bir yanaşmadır.

Payıma şərik çoxdur
Dərdimə ortağım yox.

misraları yuxarıdakı fikri tamamladısa, nə xoş.

Göyçəm Tanrı qismətim,
payımdı gözəl-göyçək,
Harayına da göydən
Göy qanadlı, göy atlı
Göy ərənlər enəcək

Qarabağa dərdimizin öncəsi kimi baxdıq,
davamı kimi yox.

Çadırdan uca kişilər
dizlərini qucaqlayıb
uzaq ölkələrdən yardım gözləyir
“Qarşı yatan qara dağlarımıza” baxa-baxa
şirin-şirin nağıllar danışır çocuqlara
yurd haqqında.

Ölümün özünü də
dəhşətə gətirdi Xocalı.

İrəvan, Göyçə, Xocalı sözündən diksinib bu adların
şeyrdə çəkilməsinin əleyhinə olanlar buyurub hansı
məskənin adlarını bu dərdlərə uyğun bilirlərsə
yazsınlar. Yazsınlar ki, itən məskənlərimizin analoqu
tapılsın. Tapılsın ki, bəlkə şeirimiz bəşəriləşə.
Bəşəriləşə ki, sözü bir-birinin boğazından keçməyən
ədəbiyyat və söz adamlarının münasibətləri yumşala.
Yumşala ki, sənətimiz qazana.

Mələhət Yusifqızı

13.10.07.

Kitabın içindəkilər

Ön söz	3
--------------	---

I FƏSİL

Vətən sərhəddi.....	10
Göyçə.....	11
Araz sakit axır.....	12
Göyçəlilər dağıldılar Göyçədən.....	13
Göyçəlilər qayıdacaq Göyçəyə.....	14
Çadırlara alışmayıb neyləyək?.....	16
Başına kül, belə dünya.....	18
Özüm deyiləm.....	19
Bu dünyaya gələn gündən.....	20
Çadırdə yazılan şeirlər.....	21
”Yaşamır, yaşamağı yamsılayır...”.....	23
”O qədər çox yaşadım ki...”.....	23
”Son zamanlar qəbristanlıqlar...”.....	24
“Əllərim açılıb göyə...”.....	26
“Ağ saç aldadır ıaşım...”.....	27
Kimi gözləyirsən?.....	27
“Yer də qaçır ayaq altdan...”.....	28
“Bu tale nə ağır yük oldu ömrə...”.....	28
“Bu dünyaya gəldik ki...”.....	29
Küçə reklamları.....	29
Əvvəlim olmamış.....	32
Dədə Qorqudun 1300 illiyi münasibətilə.....	34
“Bu dünyada tutduğum yer...”.....	35
Səbrim – qəbrim.....	35

Dərdlər yaşayacaq.....	36
“Çox dözdük...”	37
Göyçəm.....	37
Ötə bilmirəm.....	38
Səbrə məhkum.....	39
“Bu necə zəhərdir, Allah!”	40
O qız məktəbə gedir.....	41
“Bu acı yuxudan oyanammıram...”	41
Bu dünya bir ömür yüküdü.....	42
Yolum.....	42
Əbülfəz Elçibəyə.....	43
Göyçəmin.....	44
Yenə də Göyçəni gəzib gəlmişəm.....	45
Mən Göyçəsiz Göyçəliyəm.....	46
Göyçəlilərə.....	46
Zamanın əlində əl ağacıyam.....	47
Çarə tapılmaz Vətənə.....	47
İçimdən sızmaq istədim.....	48
Yenə daralıb dünyam.....	49
Bu arxdan su gələr bir də.....	51
Gümanım yox heç nəyə.....	52
“Çatılmayan arzularımızdan çatılıb...”	53
“Ölülər də sağ olsun, dirilər də”	55
Şeirlərimə.....	57
Qalıb.....	57
Səbrimi kəs, ay Allah!.....	58
Göyərdi.....	59
Budana – budana.....	60
Yarı Vətən dərdi.....	61
Bir bütövlük yangısı var, içimdə.....	61
Yenə də Göyçədən danışır anam.....	62
Günah.....	63
Şəhidlər.....	64
“Dovşan şiri parçalayır...”	64
Azərbaycan elindəyik.....	65

Mənsiz qalıb.....	66
“Pərdə arxası həyatımdı...”	67
Bizim olmadı.....	68
Bənzəyir.....	68
Novruz tonqalı başında.....	69
Xocalı – 12. Ağrıyır.....	71
26 fevral 1992-ci il.....	71
1990 – 1992.....	72
“Bilirdik ki, başımıza tuşlanıb...”	73
Azyaşlı şəhid.....	74
Torpaq Vətən oldu.....	74
Ağrı.....	75
Döz, ürəyim.....	75
Nə qədər ki.....	76
O günlər.....	78
“Yumuldu qönçə dodaqları...”	79
“Çox ağırdır, yarılanmış məmləkətdə...”	80
İlahi, sən məni görünməz eylə!.....	81
Yalan ayaq tutur.....	82
“8 may – Şuşanın işğalı günü...”	83
Xocalı 15. Xocalı qaldı.....	83
Yolumuz.....	84
Vaxt var idi.....	85
“Hər adı gələndə...”	86
Qoyduq qara günə.....	86
“Afərin” bizə.....	87
Ölüm necə də sayıb-seçib...”	87
“Lənət şeytana” dedik.....	88
Göyçəm.....	89
Köklü kötüklə söhbət.....	89
Şüar.....	90
“Ömrümdən uzun...”	90
“Dünyanın ən uca zirvəsinə...”	91
Qız qalası.....	92

II FƏSİL

Qayalar.....	94
Göyçə Gölü.....	94
“Qış boyunca...”.....	95
Dalğalar.....	95
“Doqquz aylıq...”.....	96
“Yenə ötüşə çıxıb...”.....	97
“Yağış yağır...”.....	97
Payız.....	98
Yenə də sükuta dalıb təbiət.....	98
Yollar.....	99
May lövhəsi.....	99
Təbiətin sərgisi.....	100
Dağ çayı.....	100
Dan üzü.....	101
Səhər.....	102
Yay günü.....	102
“Yenə sahillə döyüşür dəniz...”.....	103
“Zibillik azaltmır...”.....	104
“Meşənin yolunu itirib...”.....	104
“Balta diksindi...”.....	104
“Necə də bəxtiyardı dəniz...”.....	104
“Qızarmış üfük...”.....	104
“Payızdı, ağac ömrü...”.....	105
“Uzadıb – çəkir yenə...”.....	105
Bənövşə.....	105
Payızın addım səsləri.....	105
“Yenə də çaş qaldırıb...”.....	106
“Günəş çıxanadək...”.....	106
“Dəniz dalğalardan qanad taxıb yenə...”.....	106
“Yaşıl budaqlar arasında...”.....	107
“Güllər körpə gülüşdü...”.....	107

“Məkanı göy üzü olanların da...”	108
“Görən neçə il yaşayıb...”	108
“Qəfəsdəki quşun...”	109
“Göyün qapağı götürülmüş...”	109
“Yağışı çatmağa qoymur...”	110
“Küləyin dirijorluğu ilə...”	110
“Torpaq çılpaq bədənidir...”	110
“Əl-ələ tutmur fəsillər...”	111
“Bitgilər ruhu və...”	111
Sel və çeşmə (Təmsil)	112
“Payız. İlk sonu...”	113
Kəndimizin səbh nəğməsi	114

III FƏSİL

Qoyma gəncliyim gedə	116
Tələbəlik	116
İmtahan günlərində	117

IV FƏSİL

Sən olmasaydın	120
Sevgisiz yaşamaq	120
Ürəyimdəki “sən”	121
“Aramızdan çay axır...”	122
“Yalan, böhtan dedin mənə...”	122
“Bir zaman inandırdıq özümüzü...”	123
“Sevgililər günü...”	123
Qalıqlı bölmə	124
“Varsa sevgi...”	124
“Bu gecə də yuxuda gördüm...”	125
“Qarşılaşdıq səninlə...”	125
“Gözümdə qaldı...”	126
“Göy Yeri qəribsəyəndə...”	127
“Baxışların -...”	127

“Deyilməmiş sözüm qaldı...”	128
Bənövşə sevgimiz.....	128
Sənə.....	129
“Bir sevgim var...”	129
“Təsəlli”	130
“Dayanmışıq üz-üzə...”	130
“Dünyada mənim üçün...”	131
“Gizlənmişən gözlərimin yaşında...”	131
“Qəfil axıb gözdən itən ulduz kimi...”	132
“Ürəyimi bütöv verdim sənə...”	132
“... Və bir gün...”	133
“Nə səni sevirəm dünyadan artıq...”	133
“Buyur keç...”	134

V FƏSİL

Saldı müəllimi pul ucalıqdan.....	136
Ay qız yiyəsi.....	137
Beş özündən deyənlər.....	138
Nə olar, bizə gəlmə, qış!	140
Kaş ki.....	142
“Xoşbəxt” adam.....	143
“Göz dəyməsin...”	144
Əslimiz sayla qalacaq.....	145
Üzə çevrilmiş astar.....	146

VI FƏSİL

“Gözlərim gündüzün işığı...”	148
“Ürəyimin səsinə...”	148
“Yaşayırıq, bir kərə...”	149
“Əhvalım elə yaxşıdı ki...”	149
“Qaranlıq çəkir üzündən əllərini...”	150

“Göy gürləyir...”	151
“Bəzən ölməsə tanınmır adam...”	152
Pinəçi dükanı.....	153
“Oxu, gözəl”	153
“Üfüq, səmanın öz əliylə...”	155
Gedəm.....	155
“Gecələr...”	156
“Fəxri xiyaban...”	156
“Elə-belə sanmayın məni...”	157
“Kor adam...”	158
“Çəkiliyəm ürəyimin üfüqlərinə...”	158
“Ayağımız altında qazılan...”	159
“Saatlarca oturub...”	159
“Hər səhər günəşin...”	160
“Ömrüm keçib gedir elə bil...”	160
“Mən köhnə zamanın...”	161
“Yüngül beynin yüngül ağı ilə...”	161
“Neçə vaxtdır görmədiyim...”	162
“Ölümün ayaqüstü şəklidir...”	163
“Kiçik oğlum söğan əkməmişdi...”	164
Gecə saat 1-də düşüncələr.....	165
Tezlik.....	166
“Yuxu əvəzinə...”	166
Görüntü.....	166
“Arzularım qaya...”	167
“Ömrüm əriyib zər kimi...”	167
“Dünya açılıb-örtülən qapı...”	167
“Üstünə sığmaz...”	167
“Neçə ildir yolunu gözləyirəm...”	167
“Ümidlərimdən yol salsam...”	168
“Nə qədər istədim...”	168
“Hər yanıma torpaqdı...”	168
“Pis günü çırpıram qapı tək...”	168
“Ürəyimə girib...”	168
“Bu gün öldürdüyün...”	168

“Göz yaşının biri...”	169
“Özümüzü onda tanıyırdı ki...”	169
“Başım ağrıda...”	169
“Yolun bütün işıqlarında...”	169
“Ürəyimdən qara qanlar axır...”	169
“Bütün işlərimi qurtarıb...”	169
“Vaxtın darlığından...”	170
“Ən oyaq vaxtımdır...”	170
“Həyat bitmir...”	170
“Beş ili bir ilcə...”	170
“Bənzəri var hamının...”	170
“Kimsəyə bağışlamağa...”	171
“Çadır uşaqları...”	171
“Öldüm dərdədən qurtardım...”	171
“Torpaq ən yaxşılarını aparır...”	171
“Dünya qoca dünyadır...”	171
“Ən gözəl günümdü...”	172
“Gəncliyimdən herbari düzəltmişəm...”	172
“Torpaqdan insana...”	172
“Dəstə-dəstə qərənfil...”	172
“Yenə xatirələrlə...”	173
“Yuyulur hava...”	173
“Əl ağacı...”	173
“Fikri dağınıq adam...”	173
“Qırılan ümidlərim...”	173
“Qocaldıqca...”	174
“Ümumi həyat...”	174
“Gedirəm. Mən getdikcə...”	174
“Günlərin bir günü...”	174
“Yaz gəldi...”	175
“Torpaq” adlı...”	175
Neft çıxaran buruq.....	175
“Yaddaşımın üfüqlərində...”	175
“Xəyallarım...”	176
“Ağac yarpaqlarıyla...”	176

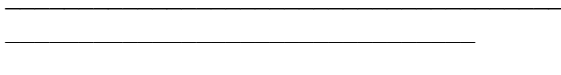
“İri gövdəli...”	176
Pəncərədən yağışı seyr edəndə.....	176
“Eyni sözün təkrarına bənzəyir...”	177
“Yağış yağır...”	177
Təklük – tənhalıq.....	178
Göz yaşı.....	178
Dəhşətləri düşünəndə.....	179
“Yollar da tanışdı...”	179
“Mənə çətin görünən...”	180
“Düşündüyümüz hər şey...”	180
“İçimizdən keçir dünya...”	180
“Dünən külək qovmuşdü...”	181
Gözlərin yol çəkməsi.....	181
“Havada avar çəkir...”	181
“Ümid yoludur...”	181
“Güllər tək-tək sevincə...”	181
“Ev ilə iş arası...”	182
Fotoşəklim.....	182
“Başdaşı...”	182
Yalqız.....	182
“Sahibsiz ev...”	183
“Səssiz və şəkiltsiz film...”	183
“Vaxt məni irəli çəkir...”	183
Nəsihət.....	183
“Saatın səhər zəngi...”	183
“Getməyə bir yerim yox...”	183
“Bu gün də...”	184
Təzad.....	184
“Yenə də çölümə bağlanan...”	184
“Hərdən nikbin oluram...”	185
“Yuxu şirin olur...”	185
“Yan-yana söz əkirəm...”	185
“Yağışın altında...”	185
“Heyf ki...”	186
“Bilmirəm nədən belə...”	186

“Bu gün də ...”	187
“Elə bil güclü oluram...”	187
“Yatmış toz...”	188
“Bizi taleyimizlə...”	188
“Güllərə baxdım...”	188
“Bu budağa kim qıyıb...”	188
“Yatdım ki...”	189
“Həyat üçün gərək olan...”	189
Dar ağacıyla söhbət.....	189
“Öz ömrümü yaşamıram mən...”	191
Adamlar...Ağaclar...	191
“Özü boyda hava doldu...”	192
“Darıxmaq”dan intizara keçdik...”	192
“Zamanı irəli aparır...”	192
“Keçmiş zamanda yatıb dincəlir...”	192
Zamandan qırılan adam.....	193
“Addım-addım sonumu...”	194
“Quş qəfəsi...”	194
Vaxtsız oxşarlıq.....	194
“Keçirib qan süzgəcindən...”	195
“45 yaşım...”	195
“Haqqın yolunu kəsib...”	195
“Alçaq çəpərin...”	196
“Tutduğu iradlar...”	196
“Gah fərəhdən...”	197
Səhər.....	197
“Söz-söz dağılıb...”	198
“Bağırmaqla deyil...”	198
Bədbinlikdən doğan şeir.....	198
“Ürəyimdən çəkilib...”	199
“Səs...”	199
“Bir-birindən qaça-qaça...”	200
“Özümü dərdlərlə...”	200
“Dərdi ürəyindən çəkib...”	201
“Hamı qaçır...”	201

“Yağışı çatmağa qoymur...”	202
“Qürurun sındısa...”	202
“İlan qovurmuş kimi...”	202
“Eh, mən olmayanda...”	203
“Gəldiyi yolların sonunda...”	203
Bədbinlik	204
“Sahil parkı...”	204
“Qayğılara zərbə tək...”	205
Bu şəhərdə	205
“Baş-gözü əzilmiş...”	205
Bu da bir təzad	205
“Yaman tünlük olur...”	206
“Yanıb-qaralmışdı...”	206
“Tələsirik...”	206
Ağ yalan	207
“Açılıb-örtülən qapıyam...”	207
“Mənim iç dünyam...”	208
“Bir ömürlük məhbəs həyatıdır...”	209
Yerimdə	210
Üzündə	211
“Elə bil gül açır...”	212
Şair Məmməd Araz köçdü dünyadan	212
Qəbrə məktub	213
Balaca Selcana həsr olunmuş şeirlər	215
“Sən nə qəşəngsən...”	215
“Varmı sən tək şirin bala...”	215
“Baxıb sənin ay üzünə...”	216
Fidanın şikayəti	216
Tanrıdan aşağı sözdü	217
“Həyat bitir, söz bitmir...”	218

Səyyarə Məmmədli

ZAMANIN ƏL AĞACI

Çapa imzalanıb: 06.12.2007

Formatı: 60x84 F.ç.v. 7,5

Sayı: 250

Ofset kağızı. Ofset çap üsulu.
səh, 232

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi
"YURD" Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi

Bakı, Xaqani küç.25

Tel: **598-27-13**

Sayyara Mammədlı

ZAMANIN ƏL AĞI

Səyyarə Oruc qızı Məmmədli (İsmayılova)
25 yanvar 1961-ci ildə Göyçə mahalında
müəllim ailəsində anadan olmuşdur.
1984-cü ildə BDU-nun kitabxanaçılıq
fakültəsini bitirmişdir.

Şeir yazmağa orta məktəb illərindən
başlamışdır. Əsasən qoşma, satirik və
sərbəst janrlarda yazan Səyyarə Məmmədlinin
şeyrləri müntəzəm olaraq "Azərbaycan",
"Ulduz" jurnallarında, "Ədalət", "Kredo"
və başqa qəzetlərdə dərc olunur.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.
Hal-hazırda M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli Kitabxanasında şöbə müdiri
vəzifəsində çalışır.
Ailəlidir, 3 övladı var.